

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์กับพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคติธรรมของวัยรุ่น
โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี

ปริญญาานิพนธ์
ของ
นฤทัย ดาวเรือง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
มิถุนายน 2546
ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

373.0114

๙๒๗๒๗

๗.๓

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์กับพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมของวัยรุ่น
โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี

บทคัดย่อ

ของ

นฤทัย ดาวเรือง

26 ส.ค. 2546

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ

มิถุนายน 2546

๓๑ ๒๕๔๐๙ ๗ ๐

นฤทัย ดาวเรือง. (2546). แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์กับพฤติกรรมพัฒนาธรรม
 ด้านคตินิยมของวัยรุ่นโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.
 (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
 คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วัฒนา ศรีสัตย์วาจา, รองศาสตราจารย์
 ดร. นवलละออ สุภาผล.

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจ
 ใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรมพัฒนาธรรมด้านคตินิยม ของวัยรุ่นโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัด
 สุพรรณบุรี โดยจำแนกตามเพศ ระดับชั้นเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ หาคความสัมพันธ์
 ของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ กับพฤติกรรมพัฒนาธรรมด้านคตินิยมของวัยรุ่น
 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 5
 โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอสองพี่น้อง จำนวน 315 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 เป็นแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรมพัฒนาธรรมด้านคตินิยม
 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว
 การเปรียบเทียบ ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีของเซฟเฟ และ การหาค่า
 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรมพัฒนาธรรม
 ด้านคตินิยม ของวัยรุ่นอยู่ในระดับสูง ,วัยรุ่นหญิง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์
 และพฤติกรรมพัฒนาธรรมด้านคตินิยมสูงกว่าวัยรุ่นชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01,
 วัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรม
 วัฒธรรมด้านคตินิยมสูงกว่าวัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
 ระดับ .01 ,วัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และพฤติกรรมพัฒนาธรรม
 ด้านคตินิยม สูงกว่าวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ แต่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์
 ต่ำกว่าวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
 ที่ระดับ .05 และ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรม
 วัฒธรรมด้านคตินิยม ของวัยรุ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ACHIEVEMENT MOTIVATION AND AFFILIATION MOTIVATION IN RELATED TO
MORAL CULTURE BEHAVIORS OF ADOLESCENTS
MATHAYOM SUKSA SCHOOLS IN SUPHANBURI PROVINCE

AN ABSTRACT
BY
NARUETAI DAOWRUANG

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Developmental Psychology
at Srinakharinwirot University

June 2003

Naruetai Daowruang. (2003). *Achievement Motivation and Affiliation Motivation in Related to Moral Culture Behaviors of Adolescents Mathayom Suksa Schools in Suphanburi Province*. Master thesis , M.Ed. (Developmental Psychology). Bangkok : Graduate School , Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Asst. Prof. Wattana Srisatvacha , Assoc. Prof. Dr. Nuanla-Or Supaphol.

The purposes of this study were to study and to compare the achievement motivation , the affiliation motivation and moral culture behaviors of adolescents mathayom suksa schools in Suphanburi Province with the variables : sex , class level , academic achievement and find the relationships between achievement motivation and affiliation motivation in related to moral culture behaviors. The sample consisted of 315 mathayom suksa school student of mathayom suksa 2 and mathayom suksa 5. The instrument employed in the gathering of data was a questionnaire on achievement motivation , affiliation motivation and moral culture behaviors. The statistical methods used in analyzing the data were t – test , one – way analysis of variance , Scheffe' s methods and Pearson product moment correlation coefficient .

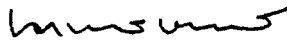
The results were as follows : The achievement motivation , the affiliation motivation and moral culture behaviors of adolescents was high level. The achievement motivation , the affiliation motivation and moral culture behaviors of the girls were significantly higher than the boys at the .01 level. The achievement motivation , the affiliation motivation and moral culture behaviors of the mathayom suksa 5 were significantly higher than the mathayom suksa 2 at the .01 level. The achievement motivation and moral culture behaviors of the adolescents who got higher academic achievement were significantly higher than those who got lower academic achievement and the affiliation motivation of the adolescents who got higher academic achievement were significantly lower than who got lower academic achievement at the .05 level and there were positive correlations between achievement motivation and affiliation motivation with moral culture behaviors at the .01 level.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ กับพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมของวัยรุ่น
โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี

ของ
นางสาวนฤทัย ดาวเรือง

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพรณี หะวานนท์)

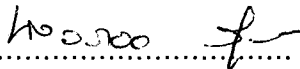
วันที่ 5 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2546

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

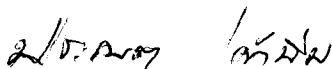
..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วัฒนา ศรีสัตย์วาจา)

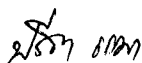
..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. นवलละอ อสุภาผล)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประณต คำนิม)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา ธรรมา)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์ และความเมตตา กรุณาจาก ผศ.วัฒนา ศรีสัตย์วาจา ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ รศ.ดร. นवलละออ สุภาผล กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผศ. ประณต คำจิม กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม และ ผศ. ดร. ปรีชา ธรรมา กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม และผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้วิจัยและคณาจารย์ภาควิชาจิตวิทยาทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ ข้อคิด คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และคำปรึกษา รวมทั้งแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ทั้งที่ช่วยให้ปริญญานิพนธ์สำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ และช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ผู้วิจัยด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ภูวนาท แก้วมณีรัตน์ และนายบำรุง เสียงเพราะดี ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจแบบสอบถาม และให้ข้อแนะนำกับผู้วิจัยอย่างยิ่ง

ขอกราบขอพระคุณ นายเสนาะ รัตนปัญญา อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนหนองวัลย์เปรียงวิทยา ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการศึกษาต่อ ให้ความช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการ คณาจารย์ และนักเรียนทุกคนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการให้ความร่วมมือต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่สำอาง สุวรรณประทีป คุณพ่อสัมฤทธิ์ ดาวเรือง ที่อบรมเลี้ยงดู สนับสนุนทั้งกำลังกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์และกำลังศรัทธาแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอขอบคุณ คุณธัญรัตน์ ดาวเรือง และ คุณกิตติกร สุวรรณประทีป ที่ให้ความอนุเคราะห์เครื่องคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล และคอยเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัย

สุดท้ายขอขอบคุณ น้องหน้อย ซึ่งเป็นกำลังสำคัญที่ช่วยให้การศึกษา และการทำปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยให้ความช่วยเหลือในทุกด้าน ทุกอย่าง ทุกวิธี ทุกเวลา ทุกสถานที่และทุกสถานการณ์เท่าที่จะช่วยเหลือได้ ถ้าหากไม่มีน้องหน้อยคอยให้ความช่วยเหลือ ก็อาจไม่มีความสำเร็จในวันนี้ของผู้วิจัยก็ได้

คุณประโยชน์และคุณงามความดีแห่งปริญญานิพนธ์นี้ ขอมอบแด่ พระคุณบิดามารดา ครูอาจารย์ ตระกูล สุวรรณประทีป ดาวเรือง และ สัตย์ประกอบ รวมทั้งเจ้ากรรมนายเวรทุกท่านที่ช่วยให้ผู้วิจัยทำปริญญานิพนธ์สำเร็จได้ตามความมุ่งหวังอันสูงสุด

นฤทัย ดาวเรือง

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	6
	นิยามปฏิบัติการ	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม	10
	ความหมายของพฤติกรรม	10
	ความหมายของวัฒนธรรม	11
	องค์ประกอบของวัฒนธรรม	13
	ประเภทของวัฒนธรรม	14
	ความหมายและองค์ประกอบของวัฒนธรรมด้านคตินิยม.....	15
	ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม	17
	ความสำคัญของวัฒนธรรม	18
	หน้าที่ของวัฒนธรรม	19
	ลักษณะและเอกลักษณ์ของวัฒนธรรม	20
	การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม	22
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์	23
	ความหมายของแรงจูงใจ	23
	ทฤษฎีแรงจูงใจ	25
	ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	29/
	ลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	30
	ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์	32
	ลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์	32

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ) เอกสารที่เกี่ยวกับวัยรุ่น	34
ความหมายของวัยรุ่น	34
ธรรมชาติของวัยรุ่น	34
ความต้องการของวัยรุ่น	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์.....	35
งานวิจัยในประเทศ	35
งานวิจัยต่างประเทศ	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมพัฒนาธรรมด้านคติธรรม	38
งานวิจัยในประเทศ	38
งานวิจัยต่างประเทศ	44 ✓
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมพัฒนาธรรมด้านคติธรรม	
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์	45
งานวิจัยในประเทศ	45
งานวิจัยต่างประเทศ	46
กรอบแนวคิดในการวิจัย	47
สมมติฐานการวิจัย	48
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	49
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	49
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	50
ตัวอย่างแบบสอบถาม	50
เกณฑ์การให้คะแนน	51
เกณฑ์การแปลผล	51
การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล	52
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	52
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	53

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
	สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์	54
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
5	สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	60
	ความมุ่งหมาย	60
	สมมติฐาน	60
	วิธีการศึกษาค้นคว้า	61
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	63
	อภิปรายผล	64
	ข้อเสนอแนะ	66
	บรรณานุกรม	68
	ภาคผนวก	81
	ภาคผนวก ก แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย	82
	ภาคผนวก ข คำอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม	91
	ประวัติย่อผู้วิจัย	94

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามโรงเรียนและระดับชั้นเรียน	49
2 จำนวนและร้อยละของวัยรุ่นจำแนกตามเพศ ระดับชั้นเรียน และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	55
3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และ พฤติกรรมพัฒนธรรมด้านคติธรรมของวัยรุ่น	56
4 เปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรมพัฒนธรรม ด้านคติธรรมระหว่างวัยรุ่นเพศชายกับเพศหญิง	56
5 เปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรมพัฒนธรรม ด้านคติธรรมระหว่างวัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่2และมัธยมศึกษาปีที่5..	57
6 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และ พฤติกรรมพัฒนธรรมด้านคติธรรม ของวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แตกต่างกัน	57
7 เปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน รายคู่	58
8 เปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ของวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน รายคู่	58
9 เปรียบเทียบพฤติกรรมพัฒนธรรมด้านคติธรรมของวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนแตกต่างกันเป็นรายคู่	59
10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์กับ พฤติกรรมพัฒนธรรมด้านคติธรรมของวัยรุ่น	59
11 ค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามพฤติกรรมพัฒนธรรมด้านคติธรรม	92
12 ค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์	93

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ		หน้า
1	ลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์	26
2	กรอบแนวคิดการวิจัย	47

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

วัฒนธรรม เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่ง que แสดงถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ หรือวิถีการดำเนินชีวิตของสังคม เป็นแบบแผนการแสดงพฤติกรรม และการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่างๆ ที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถแก้ไข และซาบซึ่งร่วมกันได้ (สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.2538 : 1) นอกจากนี้วัฒนธรรมยังเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวความก้าวหน้าและศีลธรรมของประชาชน (สมชัย ใจดี และยรรยง ศรีวิริยาภรณ์. 2530:1) วัฒนธรรมจึงเป็นมรดกที่สำคัญที่บรรพบุรุษได้สืบทอดต่อกันมายังชนรุ่นหลัง โดยผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ สังสม ถ่ายทอด และพัฒนาความรู้ความคิด ตลอดจนประสบการณ์แต่ละยุคสมัย (กิตติคุณ รุ่งเรือง . 2537:1) จนได้สิ่งที่ดีงาม เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ฉะนั้นวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของความเป็นชาติ (เสน่ห์ นครสันติภาพ . 2545 : 51 ; จริญญาศรี พิมพิรัตน์ . 2542 : 1) ทำให้คนในชาติมีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านวิถีชีวิตแบบแผนการแสดงพฤติกรรม ปรัชญาความเชื่อ ศีลธรรม จรรยา ภาษา กฎหมาย ศิลปะ ดนตรี การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ ขนบธรรมเนียมประเพณี และสิ่งต่างๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น

ชาติไทยเป็นชาติที่มีวัฒนธรรมอันดีงามมาแต่โบราณ วัฒนธรรมไทยของเราเป็นการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ ก่อให้เกิดการสืบทอดความเป็นชาติ โดยการวางแนวทางปฏิบัติการสร้างข้อกำหนด และกฎเกณฑ์ที่ใช้ร่วมกัน ให้คนในสังคมเดียวกันยอมรับ และถือปฏิบัติ (ทองสาย ศักดิ์วีระกุล. 2540:1) อันแสดงถึงการสร้างสรรค์ ความสามัคคี ความมั่นคงของชาติ ศักดิ์ศรี เกียรติภูมิ และความภาคภูมิใจร่วมกันให้เกิดเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นชาติไทย ดังพระราชดำรัสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ว่า “ ชาติไทยเรามีความเจริญด้วยศิลปกรรม จรรยาและศิลปวัฒนธรรมอันครบถ้วนทุกสาขาที่สืบทอดต่อเนื่องมาแต่บรรพกาล สิ่งเหล่านี้เป็นสมบัติล้ำค่า เป็นนิมิตหมายสำคัญที่แสดงให้เห็นความเป็นชาติไทย คนไทย ซึ่งแตกต่างจากชาติอื่นคนอื่น ...” (สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. 2538: 2)

นอกจาก วัฒนธรรมของไทย จะแสดงถึง ความเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย และ ความเจริญรุ่งเรืองงอกงามของสังคมแล้ว ยังแสดงถึงเอกลักษณ์ของสังคมไทย และความเป็นคนไทยด้วย และสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ หรือวัฒนธรรมที่โดดเด่น เด่นชัดของไทยคือ เรื่องพื้นฐานการดำเนินชีวิต ของคนในสังคม ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่ละเอียดอ่อน ละมุนละไม จิตใจดี

เอื้ออารีต่อกัน (เสน่ห์ นครสันติภาพ. 2545 : 1) การแสดงออกถึงการมีวัฒนธรรมของสังคม ปรากฏให้เห็นหลายรูปแบบ เช่น การทักทาย การแสดงกิริยามารยาท ขนบธรรมเนียม การแต่งกาย หรือพฤติกรรมที่มีคุณธรรม (ทองสาย ศักดิ์วีระกุล. 2540 : 2) ซึ่งแสดงถึงขนบ ธรรมเนียมประเพณี ศีลธรรมจรรยาของสังคม เป็นแบบแผนพฤติกรรมของคนไทยที่มีต่อกันที่มี พื้นฐานมาจากความเชื่อ การนับถือพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติไทย โดยผ่านการ เรียนรู้ ให้รับรู้ถึงขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม ว่าอะไรควรทำ และอะไรไม่ควรทำ ดังนั้น วัฒนธรรมจึงเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมมนุษย์ เพื่อเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต (พวงผกา ประเสริฐศิลป์ . 2543 : 68)

แต่ในปัจจุบันพบว่าประเทศไทยหรือสังคมไทย กำลังประสบปัญหาหรือตกอยู่ในภาวะ วิกฤตของวัฒนธรรม ดังผลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ พบว่า สภาพปัจจุบันทางวัฒนธรรมไทยนั้น กำลังตกอยู่ในภาวะวิกฤตจากการพัฒนาประเทศ (เสน่ห์ นครสันติภาพ. 2545:1) ที่เกี่ยวกับความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อให้ เทียบทันโลกตะวันตก ส่งผลให้สภาพทางการเมือง สภาพทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และ สังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามไปด้วย นอกจากนี้แล้ว อิทธิพลของการก้าว เข้าสู่ยุคแห่งเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร ที่มีการติดต่อเชื่อมโยงแพร่กระจายได้อย่างต่อเนื่อง รวดเร็ว กว้างขวาง ก่อให้เกิดการหลั่งไหลของข้อมูลข่าวสาร และกระแสวัฒนธรรมต่างๆ เข้าสู่ ประเทศหรือสังคมไทยอย่างไม่หยุดยั้งและยากที่จะควบคุมได้ ส่งผลให้ความเป็นไทย ความเป็น ชาติไทย ความเป็นเอกลักษณ์ของประเทศไทย วัฒนธรรมไทย วิธีการดำเนินชีวิต ประเพณี ถูกทำลายให้ค่อยๆ จางหายและเลือนหายไปในที่สุด หรืออาจเปลี่ยนแปลงไปตามประเทศอื่น จนกลายเป็นวัฒนธรรมร่วม ค่านิยมร่วมของสังคมโลก (วินดา ตรีสวัสดิ์. 2541:90 ; สุกานดา นิมทองคำ. 2535 : 2)

ทั้งความเจริญก้าวหน้า หรือการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และยุคแห่ง เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมนั้น ล้วนแล้วแต่เป็นการ เปลี่ยนแปลงทางด้านวัตถุทั้งสิ้น จึงส่งผลกระทบต่อรากฐาน โครงสร้าง หรือแบบแผนของ วัฒนธรรมไทยดั้งเดิม ให้สังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงทุกด้านตามไปด้วย ทั้งในด้านวิธีการ ดำเนินชีวิต ทศนคติ ค่านิยม รวมทั้ง ขนบธรรมเนียมประเพณี (คณะกรรมการการศึกษาแห่ง ชาติ. 2534 : 4) อันเป็นผลต่อวัฒนธรรมไทยโดยส่วนรวม และสภาพจิตใจซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ (สุกานดา นิมทองคำ.2535:2) โดยเฉพาะในด้านรูปแบบหรือแบบแผนการดำรงชีวิตของบุคคล ในสังคมไทยที่เกี่ยวกับจิตใจ จากพื้นฐานในการดำรงชีวิตด้วยความรัก ความเมตตาอารี เกื้อกูล ซึ่งกันและกัน สภาพเรียบง่าย มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รักอิสระและความสบาย เปลี่ยนไปเป็น การเน้นความสำเร็จส่วนบุคคลมีการแก่งแย่งแข่งขันชิงดีชิงเด่นเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่า ส่วนรวม ขาดความรับผิดชอบต่อสังคม และคุณธรรม (ศิริพร พูลรักษ์. 2539 : 1) ทำให้เกิด ปัญหาความเสื่อมโทรมด้านศีลธรรม และปัญหาทางสังคมตามมา เช่น การคอร์รัปชัน

อาชญากรรม โสเภณี ยาเสพติด ฆ่าตัวตาย ความไม่เป็นระเบียบของสังคม ตลอดจนปัญหา
ด้านจริยธรรมและศีลธรรม (พระเทพเวที. 2534:6 ; มาเรียม นิลพันธ์. 2536:7 ; ศิริพร แยมนิล.
2530 : 3)

ปัญหาสังคม ปัญหาศีลธรรม และปัญหาจริยธรรม ดังกล่าวที่เกิดขึ้น เป็นผลมาจาก
- การขาดพื้นฐานทางวัฒนธรรมแบบไทย ๆ ในการดำรงชีวิต ซึ่งปรากฏเป็นข่าวหรือข้อความ
ในหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ประจำวัน และส่วนใหญ่มักมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นจาก
การกระทำของวัยรุ่น ที่เป็นผลมาจากจิตใจ ที่เกิดความสับสนเรื่องของจิตสำนึกและค่านิยม
อันขาดซึ่งคุณลักษณะของวัฒนธรรม และขาดหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตที่ดีงาม เนื่องจาก
บุคคลที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น เป็นวัยที่กำลังเปลี่ยนแปลง จากวัยเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ เปลี่ยนแปลง
ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ต้องพบกับปัญหาต่าง ๆ มากมาย จึงต้อง
มีการปรับตัว เกิดความแปรปรวนของอารมณ์ อ่อนไหวง่าย และเป็นวัยที่กำลังรับสิ่งใหม่ ๆ
ในชีวิต เมื่อมีวัฒนธรรมใหม่ วิถีชีวิตแบบใหม่เข้ามาก็จะรับเอาไว้และนำไปปฏิบัติตาม โดยไม่ได้
ปรับเปลี่ยน ดัดแปลง เลือกรสรร หรือหล่อหลอมให้เข้ากับวัฒนธรรมเดิมของตน ก่อให้เกิด
พฤติกรรมหรือวิถีการดำเนินชีวิต ที่เป็นปัญหาต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมของวัยรุ่น ที่เกิดและเจริญเติบโต
อยู่ท่ามกลางกระแสแห่งความเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมไทยที่ตกอยู่ในสภาพที่สับสน ว่ามีหลัก
ในการดำเนินชีวิต หรือวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตอย่างไรและอย่างน้อยแค่ไหน วัฒนธรรมด้าน
การดำเนินชีวิต ส่วนใหญ่เป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับจิตใจ โดยเน้นทางด้านคุณธรรม - ศีลธรรม
ซึ่งได้มาจากศาสนา หรืออาจเรียกได้ว่า เป็นวัฒนธรรมด้านคตินิยม เพราะคตินิยมเป็นค่านิยม
ของคนไทย จึงเป็นเรื่องของจิตใจ และเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหลักในการดำเนินชีวิตที่มาจากศาสนา
เพราะวัฒนธรรมด้านคตินิยมเป็นสิ่งจำเป็นของชีวิตมนุษย์ทุกคน ถ้าหากขาดวัฒนธรรมด้านนี้
แล้วจะทำให้เป็นมนุษย์ที่ไม่สมบูรณ์ อยู่ในสังคมได้ด้วยความยากลำบาก เข้ากับคนอื่นได้ยาก
(พวงผกา ประเสริฐศิลป์. 2543 :71) และเนื่องจากวัยรุ่น เป็นวัยที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับ
มัธยมศึกษา จึงทำการศึกษาวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี

* ในทางจิตวิทยา ตัวแปรหนึ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมมนุษย์ หรือก่อให้เกิดพฤติกรรมของ
มนุษย์คือ แรงกระตุ้น หรือแรงผลักดันต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดซึ่งก็คือแรงจูงใจ ถ้ามนุษย์ไม่มีแรงกระตุ้น
หรือแรงจูงใจก็จะไม่เกิดพฤติกรรมในเรื่องเหล่านั้น เพราะแรงจูงใจ หมายถึง แรงผลักดัน
แรงกระตุ้นให้บุคคลมุ่งแสดงพฤติกรรม เกิดการเคลื่อนไหวของร่างกายให้ทำกิจกรรม เพื่อตอบ
สนองความต้องการ หรือบรรลุวัตถุประสงค์ โดยผ่านการเรียนรู้ (สุรพล พยอมแยม.2541:103
; วัฒนา ศรีสม. 2542 : 18 ; วิภาดา เกิดพิทักษ์. 2539 : 81)

แรงจูงใจมีด้วยกันหลายประเภท แต่แรงจูงใจที่น่าจะมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรม
ของมนุษย์ในการดำเนินชีวิตในสังคม คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ เนื่องจาก
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นความปรารถนาของบุคคลที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จด้วยมาตรฐาน

อันดีเลิศ มีความพยายามในการทำงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ แม้จะเผชิญกับอุปสรรคหรือความยากลำบาก (ปราณี ภักดีไพบุลย์ผล.2540 : 36) ส่วนแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ก็เป็นความปรารถนาหรือความต้องการจะอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมต้องการได้รับการเห็นชอบจากผู้อื่น ต้องการเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น ต้องการมิตรภาพ และสัมพันธภาพ เป็นแรงจูงใจที่จะทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับคนในสังคม เพื่อให้ได้มาซึ่งการยอมรับนับถือ (พิณคำ โรหิตเสถียร.2541 : 38 ; อารีดา สวับุตร. 2539:25) ซึ่งสุชา จันท์เอม (2524 : 53) ก็ได้กล่าวว่า แรงจูงใจของบุคคลจะมีมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับ การอบรมเลี้ยงดู วัฒนธรรมภายในสังคม และการฝึกฝนด้วย ฉะนั้น เมื่อบุคคลมีแรงจูงใจทั้ง 2 ประเภท คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ จึงก่อให้เกิดพฤติกรรมในด้านต่างๆ ของมนุษย์ได้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการวิจัยเพื่อศึกษาสำรวจแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา โดยเปรียบเทียบตามตัวแปร เพศ ระดับชั้นเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและหาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม เพื่อที่จะนำผลจากการวิจัยไปเป็นข้อมูลในการส่งเสริมพัฒนาและปรับปรุงทั้งแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมให้กับนักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งเป็นแนวทางในการนำไปจัดกระบวนการเรียนการสอน การจัดทำหลักสูตรของโรงเรียน ซึ่งเป็นการธำรงรักษา อนุรักษ์ และยกระดับมาตรฐานของวัฒนธรรมไทยให้สูงขึ้น เพื่อให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้าต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาระดับของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ ของนักเรียนวัยรุ่น
2. เพื่อศึกษาระดับของพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม ของนักเรียนวัยรุ่น
3. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ ของนักเรียนวัยรุ่น จำแนกตามตัวแปร เพศ ระดับชั้นเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม ของนักเรียนวัยรุ่น จำแนกตามตัวแปร เพศ ระดับชั้นเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์กับพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมของวัยรุ่น

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบผลที่คาดว่าจะได้รับ ดังนี้

1. ทำให้ทราบถึงระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรมพัฒนาธรรมด้านคตินิยมของนักเรียนวัยรุ่น รวมทั้งความสัมพันธ์ ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ กับพฤติกรรมพัฒนาธรรมด้านคตินิยม
2. เพื่อนำผลที่ได้ไปประเมินใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยการสอดแทรกเรื่องพฤติกรรมพัฒนาธรรมด้านคตินิยมและนำแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ มาเป็นแรงกระตุ้นหรือผลักดันพฤติกรรมพัฒนาธรรมด้านคตินิยมให้มีปริมาณมากขึ้น และสามารถนำผลจากการวิจัยเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการจัดทำหลักสูตรของโรงเรียนซึ่งตรงกับการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้ให้นักเรียนได้ตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรม และมีเจตคติที่ดีต่อวัฒนธรรมเป็นการยกระดับมาตรฐานพฤติกรรมพัฒนาธรรมด้านคตินิยมให้สูงขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ วัยรุ่นที่เป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2545 อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 1,475 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ วัยรุ่นที่เป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2545 อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 315 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตอนที่ 1 การศึกษาเปรียบเทียบ

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ ระดับชั้นเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตัวแปรตาม ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรมพัฒนาธรรมด้านคตินิยม

ตอนที่ 2 การหาความสัมพันธ์

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรมพัฒนาธรรมด้านคตินิยม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. วัฒนธรรม หมายถึง เอกลักษณ์ประจำชาติไทย หรือลักษณะที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรือง ลักษณะความเป็นอยู่ วิถีชีวิตของสังคม แบบแผนของพฤติกรรม ความสัมพันธ์ของคนในสังคม ความสนใจ ความเชื่อ ค่านิยม ความรู้ วัตถุ และขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนค่านิยมอันดีงามของสังคมไทย ที่มีการประพฤติปฏิบัติ สืบทอดต่อเนื่องกันมาโดยเป็นลักษณะเฉพาะของประเทศไทย

2. วัยรุ่น หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

3. เพศ หมายถึง เพศของนักเรียนวัยรุ่นที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษารั้งนี้ แบ่งออกเป็น เพศชาย และเพศหญิง

4. ระดับชั้นเรียน หมายถึง ระดับชั้นเรียนของวัยรุ่นที่เป็นนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

นิยามปฏิบัติการ

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถทางการเรียนของนักเรียนวัยรุ่นที่เป็นนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่วัดได้จากคะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ภาคเรียนแรก จนถึงภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หมายถึง มีคะแนนเฉลี่ยสะสมสูงกว่า 2.75

1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง หมายถึง มีคะแนนเฉลี่ยสะสม 2.25-2.75

1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หมายถึง มีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.25

2. พฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม หมายถึง พฤติกรรมที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมทางด้านการดำเนินชีวิต หรือการกระทำ การประพฤติปฏิบัติที่บุคคลแสดงออกในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวกับคุณธรรมและศีลธรรมที่เป็นหลักในการดำรงชีวิตประจำวันในสังคม ที่ทำให้มนุษย์อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งแสดงออกด้วยพฤติกรรม ดังนี้

2.1 ความขยันหมั่นเพียร หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่การงานอย่างกระตือรือร้นเอาใจใส่ต่องาน มีมานะพยายามเพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายหรือความต้องการ

2.2 ความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ หมายถึง ความไม่เห็นแก่ตัว มีความรักใคร่ สงสาร ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข ปราศจากความทุกข์ การช่วยเหลือด้วยกำลังกาย กำลังทรัพย์หรือกำลังสติปัญญา

2.3 ความสามัคคี หมายถึง การประพฤติปฏิบัติที่แสดงถึงความพร้อมเพียง เป็นน้ำหนึ่งใจเดียว ร่วมมือกันทำกิจกรรม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว สามารถปรับตนให้เข้ากับผู้อื่น มีความรักในหมู่คณะ

2.4 ความซื่อสัตย์สุจริตหมายถึงการประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสม ตรงไปตรงมาทั้งทางกาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อสังคม และต่อประเทศชาติ

2.5 ความสุภาพอ่อนโยน มีมารยาทอันดีงามหมายถึงความสุภาพอ่อนโยน สงบเสงี่ยม อ่อนน้อม เจียมตัว การทักทาย การระบุดบุคคลที่ควรเคารพยกย่องอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ไม่แสดงกิริยาเย่อหยิ่ง อวดรู้ ดูถูกเหยียดหยาม ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

พฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม วัดได้จากคะแนนการตอบแบบสอบถามพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ จาก “จริงมากที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ผู้ที่ตอบ “จริงมากที่สุด” ในประโยคที่แสดงลักษณะเป็นบวก และ “ไม่จริงเลย” ในประโยคทางลบ จะได้คะแนนสูงสุด ซึ่งแสดงว่าเป็นผู้มีพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมสูง ส่วนผู้ที่ตอบ “จริงมากที่สุด” ในประโยคที่แสดงลักษณะเป็นลบและ “ไม่จริงเลย” ในประโยคทางบวก จะได้คะแนนต่ำสุด ซึ่งแสดงว่าเป็นผู้มีพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมต่ำ

3. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement motives) หมายถึง ความปรารถนาหรือความต้องการ ที่จะได้รับผลสำเร็จในกิจกรรมต่างๆ และเกิดความเชี่ยวชาญในงานที่ยากซับซ้อน มีความเพียรพยายาม ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคมีความวิริยะอุตสาหะ ต้องการอิสระในการแสดงออก ต้องการชัยชนะในการแข่งขัน หรือดีเด่นกว่าบุคคลอื่น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงสังเกตได้จากพฤติกรรม เช่น มีความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น กระตือรือร้นและสนุกในงานที่ทำ มีความมานะอดทน กล้าเสี่ยง พอสสมควร สามารถคาดการณ์ล่วงหน้า สามารถแก้ปัญหาและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ วัดได้จากคะแนนการตอบแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ เมธี โทธิพัฒน์ (2523) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับจาก “จริงมากที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ผู้ที่ตอบ “จริงมากที่สุด” ในประโยคที่แสดงลักษณะเป็นบวก และ “ไม่จริงเลย” ในประโยคที่แสดงลักษณะทางลบ จะได้คะแนนสูงสุด ซึ่งแสดงว่าเป็นผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ส่วนผู้ที่ตอบ “จริงมากที่สุด” ในประโยคที่แสดงลักษณะเป็นลบ และ “ไม่จริงเลย” ในประโยคที่แสดงลักษณะทางบวก จะได้คะแนนต่ำสุด ซึ่งแสดงว่าเป็นผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

4. แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ (Affiliative motives) หมายถึง ความปรารถนาหรือความต้องการของบุคคลที่จะปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น ต้องการความรักความชื่นชมความเอาใจใส่จากบุคคลอื่น และต้องการมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ต้องการสร้างมิตรภาพและสัมพันธภาพ ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับคนในสังคมให้ได้มาซึ่งการยอมรับนับถือ อันได้แก่ ชอบทำงานเป็นกลุ่ม ทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจต่อคนอื่น มีความเอื้อเฟื้อและโอบอ้อมอารี ชอบช่วยเหลือผู้อื่น มีความเสียสละ มีความซื่อสัตย์ มีความเกรงใจและมนุษยสัมพันธ์สูง

แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ วัดได้จากคะแนนการตอบแบบสอบถาม แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ของ เมธี โพธิ์พัฒน (2523) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ จาก “ จริงมากที่สุด ” ถึง “ ไม่จริงเลย ” ผู้ที่ตอบ “ จริงมากที่สุด ” ในประโยคที่แสดงลักษณะเป็นบวก และ “ ไม่จริงเลย ” ในประโยคที่แสดงลักษณะทางลบ จะได้คะแนนสูงสุด ซึ่งแสดงว่าเป็นผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์สูง ส่วนผู้ที่ตอบ “ จริงมากที่สุด ” ในประโยคที่แสดงลักษณะเป็นลบ และ “ ไม่จริงเลย ” ในประโยคที่แสดงลักษณะทางบวก จะได้คะแนนต่ำสุด ซึ่งแสดงว่าเป็นผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ต่ำ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรมพัฒนาธรรมด้าน คติธรรมเป็นการสำรวจ และหาความสัมพันธ์ เพื่อทำความเข้าใจพฤติกรรมพัฒนาธรรมด้าน คติธรรมและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ของนักเรียนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ และเพื่อให้การศึกษาดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมเนื้อหาของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้รวบรวม เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เริ่มจากศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับพฤติกรรมพัฒนาธรรมด้าน คติธรรม ตามด้วยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ เพื่อทำความเข้าใจทฤษฎี หลักการ เนื้อหารายละเอียดให้เห็นความสำคัญของตัวแปรได้ดียิ่งขึ้น ต่อด้วย เอกสารที่เกี่ยวกับวัยรุ่น สุดท้ายจึง ศึกษาถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ พฤติกรรมพัฒนาธรรมด้านคติธรรม และความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสาม ตามลำดับ ซึ่งทำให้เห็นแนวทางในการเลือกศึกษาตัวแปร และพัฒนาพฤติกรรมพัฒนาธรรมด้าน คติธรรม โดยผู้วิจัยได้ทำการรวบรวม ค้นคว้าเสนอเรียงลำดับ ดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมพัฒนาธรรมด้านคติธรรม
 - 1.1 ความหมายของพฤติกรรม
 - 1.2 ความหมายของวัฒนธรรม
 - 1.3 องค์ประกอบของวัฒนธรรม
 - 1.4 ประเภทของวัฒนธรรม
 - 1.5 ความหมายและองค์ประกอบของวัฒนธรรมด้านคติธรรม
 - 1.6 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม
 - 1.7 ความสำคัญของวัฒนธรรม
 - 1.8 หน้าที่ของวัฒนธรรม
 - 1.9 ลักษณะและเอกลักษณ์ของวัฒนธรรม
 - 1.10 การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์
 - 2.1 ความหมายของแรงจูงใจ
 - 2.2 ทฤษฎีแรงจูงใจ
 - 2.3 ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 2.4 ลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 2.5 ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์
 - 2.6 ลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น
 - 3.1 ความหมายของวัยรุ่น
 - 3.2 ธรรมชาติของวัยรุ่น
 - 3.3 ความต้องการของวัยรุ่น
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์และพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม

1.1 ความหมายของพฤติกรรม

ประสาธ อิศรปริดา (2522 : 13) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมว่า หมายถึง กิริยาอาการ การกระทำ หรือกิจกรรมทุกชนิดของมนุษย์ หรือสัตว์ อาจเป็นการกระทำที่เฉพาะเจาะจงหรือไม่ก็ได้ ทั้งที่แสดงให้ปรากฏเห็น (Overt Behavior) หรือผู้อื่นไม่สามารถสังเกตเห็น หรือเห็นได้ยาก (Covert Behavior) เช่น ความรู้สึก การคิด เป็นต้น

ธำรงค์ศักดิ์ หมั่นจักร์ และ ศรีสง่า กรรณสูต (2523 : 2) อธิบายความหมายของพฤติกรรมไว้ว่า หมายถึง การกระทำของร่างกาย หรืออินทรีย์ ทั้งที่ทำโดยรู้สึกตัว และไม่รู้สึกตัว อาจสังเกตได้ หรือใช้เครื่องมือช่วยในการสังเกต

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2524 : 3) ; ทิพย์ ดวงวิไล (2532 : 3) ; สุรัตน์ ศรีดาเดช (2532 : 2) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้ว่า หมายถึง สิ่งที่บุคคลกระทำ แสดงออก ตอบสนองสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อให้การดำเนินงาน หรือกิจกรรมในหน้าที่รับผิดชอบ บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งนิตยา พูลทอง (2535 : 10) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้คล้ายคลึงกันว่า เป็นการกระทำหรือการแสดงออกของมนุษย์ที่ปรากฏออกมา เพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งการแสดงออก หรือการกระทำดังกล่าวจะมีกระบวนการของสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกำกับอยู่ภายในตัวบุคคลเสมอ

โบลเลส และเดเวนพอร์ท (Boles and Davenport. 1975 : 423) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง รูปแบบการกระทำ หรือกิริยาอาการ ที่แสดงออก หรือการเกิดปฏิกิริยา เมื่อเผชิญกับสิ่งภายนอก การแสดงออกนั้นอาจเกิดจากอุปนิสัยที่ได้สั่งสม หรือจากความเคยชิน อันได้รับจากประสบการณ์ หรือการศึกษา

สรุปได้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำ หรือพฤติกรรมที่ประพฤติปฏิบัติที่บุคคลแสดงออกในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งที่สังเกตเห็นได้ และสังเกตไม่ได้ ซึ่งอาจใช้เครื่องมือช่วยในการสังเกตร่วมด้วย

1.2 ความหมายของวัฒนธรรม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2533:487) ให้ความหมายของ วัฒนธรรมไว้ว่า วัฒนธรรม คือ วิถีชีวิตของหมู่คณะ ซึ่งเหมือนกับสำนักงานคณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติ (2533:1) ให้ความหมายของวัฒนธรรมตามกรอบและทิศทางแผนวัฒนธรรม แห่งชาติ พ.ศ. 2535–2539 ไว้ว่า วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตที่เกิดจากระบบความสัมพันธ์ระหว่าง มนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคม และมนุษย์กับธรรมชาติ วัฒนธรรมมีทั้งสาระ และรูปแบบที่เป็นระบบความคิด วิธีการ โครงสร้างสังคม สถาบัน ตลอดจนแบบแผนและทุกสิ่งทุกอย่างที่ มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับที่ เอกวิทย์ ณ ถลาง (2533 : คำนำ) และ มาเรียม นิลพันธ์ (2536 : 21) ได้กล่าวถึงความหมายวัฒนธรรมว่า เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มนุษย์กับมนุษย์ และมนุษย์กับ สังคม และแบ่งความสัมพันธ์นี้เป็นไปตามกฎธรรมชาติ และกฎอนิจจังของสังคม เป็นพลวัต ไม่สิ้นสุดเพราะมนุษย์มีสติปัญญา มีความคิดสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ตลอดเวลา

พระยาอนุমানราชชน (สามารถ จันทร์สุรย์และประทีป อินแสง.2541:8 ; อ้างอิงจาก พระยาอนุমানราชชน. ม.ป.ป.) ให้ความหมายของคำว่าวัฒนธรรมหมายถึงสิ่งที่มนุษย์ เปลี่ยนแปลง ปรับปรุงหรือผลิตขึ้น สร้างขึ้น เพื่อความเจริญองงามในวิถีของส่วนรวมถ่ายทอด กันไว้ เอาอย่างกันได้ รวมทั้งผลิตผลของส่วนรวมทั้งผลิตผลของส่วนรวม ที่มนุษย์ได้เรียนรู้มา จากคนแต่ก่อนสืบต่อเป็นประเพณีกันมา ตลอดจนความรู้สึก ความคิดเห็น และกิริยาอาการ หรือการกระทำใดๆ ของมนุษย์ในส่วนรวมเป็นพิมพ์เดียวกันและสำแดงออกมาได้ปรากฏเป็น ภาษา ศิลปะ ความเชื่อ ระเบียบประเพณี เป็นต้น คล้ายกับที่จรรยาศรี พิมพ์รัตน์ (2542 : 7) และ โรเจอร์ส (Rogers. 1976 : 75) ได้กล่าวไว้ว่า วัฒนธรรมคือวิถีชีวิตทั้งมวลของสังคมใด สังคมหนึ่ง เป็นแบบแผนพฤติกรรม ที่เกิดจากการเรียนรู้เป็นแนวทางพฤติกรรมที่แต่ละคนแต่ ละกลุ่มยึดถือปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา ถ้าไม่มีวัฒนธรรม มนุษย์ก็คงจะมีพฤติกรรมเหมือนสัตว์ อื่นๆ ทั่วไป มนุษย์ได้รับวัฒนธรรมด้วยการเรียนรู้ มิใช่ติดตัวมาโดยกำเนิด

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2536 : 9) ได้ระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ความหมายของวัฒนธรรมไว้ 2 ระดับ กล่าวคือ

ในระดับความหมายทั่วไป วัฒนธรรมหมายถึง วิถีชีวิตของคนในสังคม เป็นแบบแผนการประพฤติปฏิบัติ และการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่างๆ ที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถเข้าใจซาบซึ้ง ยอมรับและใช้ปฏิบัติร่วมกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมนั้นๆ

ในระดับความหมายเชิงปฏิบัติการ วัฒนธรรม หมายถึงความเจริญงอกงาม ซึ่งเป็นผลจากระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคม และมนุษย์กับธรรมชาติ จำแนกออกเป็น 3 ด้าน คือ จิตใจ สังคม และวัตถุ มีการสั่งสม และสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่ง จนกลายเป็นแบบแผนที่สามารถเรียนรู้ และก่อให้เกิดผลดีกรรมและผลดีผล ทั้งที่เป็นรูปธรรม และนามธรรม

พระธรรมปิฎก หรือ ประยูรย์ ปยุตโต (2539) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมว่า วัฒนธรรม คือ รูปแบบการปฏิบัติตามจริยธรรมที่ปรากฏในวิถีชีวิตของมนุษย์

ไทเลอร์(สมศักดิ์ ศรีสันติสุข.2536 : 3 ; อ้างอิงจาก Tylor. n.d.)ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมว่าวัฒนธรรม คือผลรวมของบรรดาสิ่งต่างๆ ที่มีความสลับซับซ้อนที่ประกอบด้วยความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ ศิลปกรรม กฎหมาย ประเพณี อุปนิสัย ตลอดจนพฤติกรรมอื่นๆ ที่บุคคลแสดงออกในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม

วีระ บำรุงรักษ์ (2541:37) ให้ความหมายของวัฒนธรรมว่า หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่คนไทยกำหนด หรือสร้าง หรือยอมรับเข้ามาเพื่อช่วยแก้ปัญหา หรือตอบสนองความต้องการของสมาชิกในสังคมไทย ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมสิ่งต่างๆเหล่านี้ได้มีการสืบทอดแพร่หลาย และมีการปรับปรุงพัฒนาต่อๆ กันมา เพื่อให้มีความเหมาะสมกับกาลสมัย สิ่งใดไม่เหมาะสมกับกาลสมัยก็จะเสื่อมความนิยมจากคนไทย จึงกลายสภาพเป็นวัฒนธรรมในอดีต สำหรับสิ่งที่กำหนดหรือสร้างขึ้นมานานแล้วและคลี่คลายไปในรูปแบบต่างๆถือว่าเป็นวัฒนธรรมที่คนไทยยังใช้ในการแก้ปัญหา และตอบสนองความต้องการอยู่ จึงนับได้เป็นเอกลักษณ์ของชาติ

นอกจากนี้ ยังมีผู้ให้ความหมายไว้สอดคล้องกันว่า วัฒนธรรม หมายถึง ภูมิปัญญาที่เกิดจากการเรียนรู้ของมนุษย์ แบบแผนของพฤติกรรม การดำเนินชีวิตของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่เป็นผลมาจากความคิด ความเชื่อ การให้คุณค่าต่อสิ่งต่างๆ ระเบียบ กฎเกณฑ์ วิธีในการปฏิบัติ ซึ่งรวมทั้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การทำมาหากิน ระบบการผลิต ระบบความเชื่อ ค่านิยม ระบบคุณค่าทางจิตใจ ความสัมพันธ์ ตลอดจนแนวความคิด ทำที่ของมนุษย์ที่มีต่อร่างกาย และจิตใจของตนเอง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และกับสิ่งต่างๆ ในสังคมซึ่งสืบทอดเป็นกระแสนำปัญญา และผูกติดกับแผ่นดิน หรือท้องถิ่นในความทรงจำ และดำรงอยู่สืบเนื่องตลอดมา สมาชิกจะปฏิบัติในทำนองเดียวกัน และถ่ายทอดสืบทอดกันมา จนกลายเป็นลักษณะเฉพาะของกลุ่ม (ประเวศ วะสี. 2538 : 75 ; สุนทรชาติ เขียวพิเชฐ. 2539 : 17 ; ทองสาย ศักดิ์วีระกุล. 2540 : 10-11 ; พิสมัย อะโน. 2538 : 7 และสนธิ สัมครการ. 2535 : 420-421)

จากความหมายที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่า ความหมายของ วัฒนธรรมมีขอบเขตครอบคลุมสิ่งต่างๆ ที่กว้างขวางมาก แต่มีความสำคัญที่ร่วมกันอยู่ คือ เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติไทย หรือลักษณะที่แสดงถึงความเจริญ งอกงาม ลักษณะความเป็นอยู่ วิถีชีวิตของสังคม แบบแผนของพฤติกรรม ความสัมพันธ์ของคนในสังคม ความสนใจ ความเชื่อ ค่านิยม ความรู้ วัตถุ และขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนศีลธรรมอันดีงามของสังคมไทย ที่มีการประพฤติปฏิบัติ สืบทอดต่อเนื่องกันมาโดยเป็นลักษณะเฉพาะ

1.3 องค์ประกอบของวัฒนธรรม

สุพัตรา สุภาพ(2536:48);ไพบูลย์ ช่างเรียน (ม.ป.ป. : 24-25) ; จริญญาพรหมอยู่ (2523 : 41) และปรีชา สุกใส (2541 : 62) ได้อธิบายและแบ่งองค์ประกอบหลักของวัฒนธรรมไว้ 4 ประการ เหมือนกัน คือ

1. องค์คติ หรือ มโนทัศน์ (Concepts) คือความเชื่อ แนวคิด และอุดมการณ์ ซึ่งแต่ละกลุ่มมีมาตรฐานการคิดและตัดสินใจแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมของตน
 2. องค์พิธีการ (Usage) คือ ขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งแสดงออกในรูปของพิธีกรรมต่างๆ ที่ยอมรับกันทั่วไปในแต่ละวัฒนธรรม และอาจเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคม
 3. องค์การ (Association or Organization) คือ กลุ่มหรือสมาคม สโมสร สถาบัน ที่ก่อตั้งอย่างมีระเบียบแบบแผน วัตถุประสงค์ กฎเกณฑ์หรือวิธีการดำเนินงานที่แน่นอน
 4. องค์วัตถุ (Instrumental and Symbolic Objects) คือวัฒนธรรมทางวัตถุทั้งหลายที่สามารถสัมผัสจับต้องได้ ทั้งที่มีรูปร่าง เช่น เครื่องมือเครื่องใช้ โรงเรือน สิ่งก่อสร้างและไม่มีรูปร่าง เช่น ภาษาสัญลักษณ์ในการสื่อสารให้เกิดความเข้าใจตรงกัน เป็นต้น
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (ม.ป.ป : 11-12) กล่าวถึงองค์ประกอบของวัฒนธรรม ไว้ว่า วัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละเรื่อง จะประกอบด้วย
1. รูปแบบ ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นภาพ หรือลักษณะภายนอกของวัฒนธรรมนั้นๆ เช่น ในเรื่องประเพณีการแต่งงาน ทั้งในเรื่องเครื่องขันหมาก พิธีรดน้ำ ฯลฯ
 2. เนื้อหา ประกอบด้วยเครื่องใช้ต่างๆ เช่น จะต้องต้องมีหมากพลู กล้วย อ้อย ขันหมาก น้ำมันต์ เป็นต้น
 3. สารหรือคุณค่า ในแต่ละเนื้อหาที่นำมาประกอบการพิธีให้เห็นรูปแบบที่แท้จริง เช่น การสวมมงคล เป็นเครื่องบ่งบอกว่า ต่อไปนี้เป็นคนคนเดียวกัน
- สรุปได้ว่า องค์ประกอบของวัฒนธรรม ประกอบด้วย องค์ประกอบที่เป็นความคิด การปฏิบัติ กลุ่มทางวัฒนธรรม และองค์ประกอบที่เป็นวัตถุ

1.4 ประเภทของวัฒนธรรม

ประกาศรี สี่ห้าไฟ (2533 : 49) ได้แบ่งประเภทวัฒนธรรมไว้ คือ

- 1) วัฒนธรรมทางภาษา อ่าน เขียนได้ถูกต้อง
- 2) วัฒนธรรมทางระเบียบประเพณี การให้ความเคารพผู้ใหญ่ ระเบียบวินัย กฎหมาย ประเพณีต่างๆ
- 3) วัฒนธรรมทางศิลปกรรม ด้านจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม วรรณกรรม นาฏศิลป์ เป็นต้น
- 4) วัฒนธรรมทางใจ ความศรัทธา เอื้อเฟื้อ สุภาพ มารยาท การแต่งกาย

สาโรช บัวศรี (2531:8) ; กิตติคุณ รุ่งเรือง (2537:20) และสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2535:42-43) ได้แบ่งวัฒนธรรมออกเป็นสาขาต่างๆ 5 สาขา

1. วัฒนธรรมทางภาษาและวรรณคดี
2. วัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น เครื่องมือเครื่องใช้ ในการดำรงชีวิต หรือในกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์
3. วัฒนธรรมทางจิตใจ เช่น ศาสนา ศิลธรรมและคติธรรม
4. วัฒนธรรมทางจารีตหรือธรรมเนียมประเพณี และการประพฤติปฏิบัติต่างๆ ในสังคม
5. วัฒนธรรมทางสุนทรีย์ ได้แก่ ความงาม ความไพเราะ หมายถึง ศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม ดุริยางคศิลป์ นาฏศิลป์ และสถาปัตยกรรม เป็นต้น

เมอมาลย์ ราชภัณฑารักษ์ (2542 : 52-53) ; ไพบุลย์ ช่างเรียน (ม.ป.ป. : 22) ; จรรย์ พรหมอยู่ (2523 : 43 - 44) และออกเบิร์น (ปรีชา สุขใส. 2541 : 63 ; Ogburn. n.d.) แบ่งประเภทวัฒนธรรมเป็น 2 ประเภท คือ

1. วัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวกับวัตถุ (Non - Material Culture) ได้แก่ วัฒนธรรมที่เป็นความคิด ความอ่าน แบบแผนพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต ได้แก่ ภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อถือ ศาสนา ความสนใจ ทักษะในด้านต่างๆ
 2. วัฒนธรรมทางวัตถุ (Material Culture) ได้แก่ สิ่งที่มีมนุษย์ประดิษฐ์ หรือสร้างขึ้นมา ตลอดจนเทคโนโลยีต่างๆ เช่น ลักษณะของที่อยู่อาศัย โบสถ์ วิหาร เครื่องประดับ ฯลฯ ตลอดจนความรู้ความสามารถที่ได้สะสมหรือถ่ายทอดมาจากคนในรุ่นก่อนๆ
- นอกจากการแบ่งประเภทวัฒนธรรมเป็นประเภทต่างๆ แล้วนิพนธ์ สุขสวัสดิ์ (2529 : 5) ; บุญยงค์ เกศเทศ (2536 : 27-29) ; จรรย์ พรหมอยู่ (2523 : 44) ; สุชีพ ปุญญานุภาพ. (2540 : 12) และพวงผกา ประเสริฐศิลป์ (2543 : 5-6) ได้แบ่งวัฒนธรรมตามแนวพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2485 เป็น 4 ประเภท คือ

1. คติธรรม (Moral Culture) ได้แก่ วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับหลักในการดำเนินชีวิต ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของจิตใจโดยเน้นทางด้านคุณธรรม-ศีลธรรมและได้มาจากศาสนาซึ่งเป็นด้านที่ผู้วิจัยยึดเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้
2. เนติธรรม (Legal Culture) ได้แก่ วัฒนธรรมทางกฎหมายระเบียบแบบแผนข้อบังคับ ทั้งระเบียบประเพณีที่ยอมรับนับถือว่ามีความสำคัญพอกับกฎหมาย
3. วัตถุธรรม (Material Culture) ได้แก่ วัฒนธรรมทางวัตถุที่เกี่ยวกับการกินดีอยู่ดี ความสะดวกสบายในการครองชีพ ได้แก่ เครื่องนุ่งห่ม บ้านเรือน เครื่องใช้ไม้สอยต่างๆ ตลอดจนอาวุธยุทโธปกรณ์ที่เป็นเครื่องป้องกันตัว
4. สหธรรม (Social Culture) ได้แก่ วัฒนธรรมทางสังคมหมายถึงคุณธรรมต่างๆที่ทำให้เราอยู่ร่วมกันอย่างผาสุกรู้จักถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน รวมทั้งระเบียบมารยาทที่จะติดต่อกับสังคมทุกชนิด

1.5 ความหมายและองค์ประกอบของวัฒนธรรมด้านคติธรรม

เนื่องจากผู้วิจัยได้เลือกศึกษาวัฒนธรรมด้านคติธรรม ซึ่งเป็นประเภทหนึ่งของวัฒนธรรมที่ถูกแบ่งเอาไว้ เป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต มีผลต่อจิตใจและส่งผลต่อการดำเนินชีวิตให้มีความสุขในสังคมไทย จึงต้องศึกษาความหมาย และองค์ประกอบของวัฒนธรรมด้านคติธรรมให้ละเอียดลึกซึ้ง ดังนี้

พวงผกา ประเสริฐศิลป์ (2543 : 71) กล่าวว่าไว้ว่า วัฒนธรรมด้านคติธรรมเป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับหลักของการดำเนินชีวิตในสังคม และส่วนใหญ่เป็นเรื่องของจิตใจโดยเน้นทางด้านคุณธรรม-ศีลธรรม เพราะถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นของชีวิตมนุษย์เราทุกคนถ้าหากขาดวัฒนธรรมทางด้านคติธรรมแล้วจะทำให้เป็นมนุษย์ที่ไม่สมบูรณ์อยู่ในสังคมได้ด้วยความลำบากเข้ากับคนอื่นได้ยากเพราะต้องมีความขยันหมั่นเพียร ความประหยัด ความเสียสละ ความรักใคร่สามัคคีในกลุ่ม มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเอง ครอบครัว และส่วนรวม ตรงต่อเวลา รู้จักใช้สติปัญญาในทางที่ถูกที่ควร เหมาะสมกับกาลเทศะ

บุญยงค์ เกศเทศ (2536 : 28-29) ได้กล่าวไว้ว่า วัฒนธรรมทางคติธรรมหรือวัฒนธรรมทางจิตใจ เป็นค่านิยมของคนไทย สัมพันธ์กับแนวปรัชญาทางพุทธศาสนา คือไม่ทำชั่วหรือเบียดเบียนผู้อื่น ทำความดีตามหลักของศีลและชำระจิตใจให้บริสุทธิ์ เอกลักษณะที่แสดงค่านิยมของคนไทย ซึ่งเป็นมาตรฐานกำหนดพฤติกรรมของสังคมมีหลายประการ เช่น ความกตัญญูกตเวทิต่อบิดามารดา ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเคารพเชื่อฟังผู้มีอาวุโส และครูบาอาจารย์ ความอ่อนน้อมถ่อมตน ความกล้าหาญ ความเสียสละ เป็นต้น

จรัญ พรหมอยู่ (2523 : 44,55) ได้กล่าวถึงความหมายว่า คติธรรมหมายถึง แนวทางในการดำรงชีวิต หรือแผนการดำรงชีวิตของมนุษย์ ซึ่งจะปฏิบัติดีหรือไม่นั้น

ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของจิตใจและได้มาจากศาสนาพุทธซึ่งได้วางหลักปฏิบัติไว้อย่างครบถ้วน เช่น ความขยันหมั่นเพียร การออมทรัพย์ การตรงต่อเวลา หน้าที่ การมีเมตตากรุณา การให้อภัย ความสามัคคี การรู้จักใช้ปัญญาในทางที่ถูก

สุวรรณ เพชรนิล (ม.ป.ป. : 52-53,56-57) ได้ให้ความหมายของคตินธรรมว่าเป็นหลักดำเนินชีวิต เริ่มต้นจากเป็นหลักความคิดทางจิตใจ ความคิดเห็น และยึดมั่นเป็นหลักประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้อง นำไปสู่การพัฒนาชีวิตให้เจริญขึ้นเป็นฐานที่ตั้งอันมั่นคงของชีวิตสืบไป ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบตามบทกลอนคตินธรรมคือ

เกิดเป็นคนต้องเป็นคนให้มีดี	ความเพียรมีเอาไว้ย่อมให้ผล
ที่พึงแท้มีหนึ่งคือพึงตน	ต้องฝึกฝนเพื่อสร้างทางชีวิต
อันปัญญาอุปมาดังดวงแก้ว	ทำผิดแล้วเจรจาสารภาพผิด
ขอภัยให้อภัยไว้เป็นนิตย์	รวมน้ำจิตสามัคคีดีต่อกัน
ถือหลักกรรมทำดีย่อมได้ดี	มีขันติเอาไว้ไม่หุนหัน
ต้องเอื้อเพื่อเอื้อแผ่อยู่แก่กัน	รักษาดีมั่นชีวิตพลีแผ่นดิน
ทั้งงานหนักงานเบาเราต้องสู้	ประหยัดกู่หลักฐานด้านทรัพย์สิน
ความเกียจคร้านพึงเห็นเป็นมลทิน	อย่ามัวนินทาเขาเราไม่ดี
คนประมาทเหมือนคนตายวายชีวิต	ต้องมีจิตยงอายุไว้ศักดิ์ศรี
อย่ารักชั่วกลับกลัวซึ่งความดี	ชีวิตนี้ต้องตายวายทุกคน

กรมการวัฒนธรรม (2496 : 1-12) และ จอมพล ป.พิบูลสงคราม (สุพจน์ จันทรเทียง. 2538 : 55 ; อ้างอิงจาก จอมพล ป.พิบูลสงคราม. 2495) ได้กำหนดแนวปฏิบัติและมาตรการส่งเสริมทางวัฒนธรรมไว้สอดคล้องกันโดยมีแนวปฏิบัติด้านคตินธรรมเรื่อง ความขยันหมั่นเพียร การออม ประหยัด รู้จักเอื้อเพื่อเอื้อแผ่ เสียสละ กตัญญูกตเวที ขอภัยให้อภัย ทำผิดรับผิด สามัคคี ชื่อสัตย์สุจริต รักษาเวลา เทียงตรงต่อเวลา รักษาเกียรติวินัย กล้าหาญ รับผิดชอบ เมตตากรุณาสุภาพอ่อนโยน ไม่หยาบคายใช้ปัญญาในทางที่ถูกไม่ประมาท อดทนหนักเอาเบาสู

สมชัย ใจดี และยรรยง ศรีวิริยาภรณ์ (2539:31-32) กล่าวว่า คตินธรรมเป็นวัฒนธรรมเกี่ยวกับหลักในการดำรงชีวิตของมนุษย์ในด้านศีลธรรม จิตใจ คตินธรรมเป็นการส่งเสริม ปรับปรุง พัฒนา เจตคติ (ทัศนคติ) ค่านิยมความคิดริเริ่ม ตลอดจนการแก้ปัญหาในด้านต่างๆ ให้ดีขึ้น สังคมหรือประเทศจะดำรงอยู่ได้อย่างเป็นปึกแผ่นมั่นคง ปลอดภัยเพราะคนในชาติมีความสามัคคี มีคตินธรรมประจำใจ จะต้องเป็นหลักแห่งความดี 10 ประการ คือ มีความสำนึกในชาติ เกียรติ วินัย กล้าหาญ, มีความซื่อสัตย์สุจริต, มีความกตัญญูกตเวที, รู้จักรับผิดชอบ รู้จักหน้าที่ , มีความเข้มแข็ง ขยันหมั่นเพียร อดทน , มีความเมตตากรุณา เอื้อเพื่อเอื้อแผ่ เสียสละ, มีความสุภาพอ่อนโยน และมีมารยาทอันดีงาม, มีระเบียบวินัยในการทำงาน ด้านความคิด , มีใจกว้างขวาง รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และมีความสามัคคี รู้แพ้รู้ชนะ

จากความหมายและองค์ประกอบของวัฒนธรรมด้านคตินิยมดังกล่าวสรุปได้ว่า วัฒนธรรมด้านคตินิยม หมายถึง วัฒนธรรมด้านการดำเนินชีวิต ซึ่งเกี่ยวกับศีลธรรมที่เป็นหลักในการดำรงชีวิตประจำวันในสังคมที่ทำให้มนุษย์อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขประกอบด้วย ความขยันหมั่นเพียร ความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เสียสละ ความสามัคคี ความซื่อสัตย์สุจริตและความสุภาพอ่อนโยนมีมารยาทอันดีงาม

1.6 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

การใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม เป็นพื้นฐานในการอธิบายพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม เพราะทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีที่อธิบายวิธีการและกระบวนการที่บุคคลได้รับอิทธิพลจากสังคม ทำให้เกิดการรับลักษณะ และกฎเกณฑ์ทางสังคมมาเป็นลักษณะของตน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน . 2524 : 8)

ในทัศนะของนักจิตวิทยาการเรียนรู้ทางสังคมซึ่งผู้นำคนสำคัญคือ แบนดูรา (เกศศิริ บุญญะอดิชาติ.2541:38 ; อ้างอิงจาก Bandura.1971,1977) มีความเชื่อว่า พัฒนาการทางจริยธรรม เป็นพัฒนาการของจิตใจ และพฤติกรรมของบุคคลเป็นผลมาจากการประพฤติปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม สามารถปรับตัวให้เข้ากับกฎเกณฑ์ทางศีลธรรม โดยมีแรงจูงใจพื้นฐานมาจากความต้องการทางชีววิทยา การแสวงหารางวัล และหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษจากสังคม และเชื่อว่าสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ เนื่องจากสิ่งแวดล้อมกับมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กัน และประสบการณ์ที่ได้รับจากการแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้และมีผลต่อการตัดสินใจเลือกพฤติกรรมครั้งต่อไป ซึ่งการเรียนรู้อาจเกิดจากประสบการณ์ตรงที่เป็นการเรียนรู้โดยตั้งใจหรือโดยบังเอิญ และอาจเกิดจากการเลียนแบบ สังเกตจากตัวแบบ (วรวิทย์ พึ่งวิวัฒน์นิกุล. 2540 : 48 ; เกศศิริ บุญญะอดิชาติ. 2541 : 38)

จากการศึกษาของนักจิตวิทยาการเรียนรู้ทางสังคมอาจสรุปเกี่ยวกับพฤติกรรมจริยธรรมของมนุษย์ ซึ่งอ้างอิงสู่พฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมได้ เนื่องจากพฤติกรรมเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมและมาจากการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม ดังนี้(พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. 2530 : 248 – 249)

1. พัฒนาการทางจริยธรรม คือ การที่มนุษย์พัฒนาพฤติกรรมและความรู้สึกให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดว่าดีงาม และถูกต้องมากกว่าจะเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงของการคิด การเข้าใจทางปัญญา
2. ตัวเสริมแรงหรือแรงจูงใจที่จะทำให้เกิดพัฒนาการทางจริยธรรมนั้นมีพื้นฐานมาจากความต้องการทางสรีระ หรือความต้องการทางจิตใจของมนุษย์ ที่จะได้รับการยอมรับ หรือรางวัลจากสังคม
3. พัฒนาการทางจริยธรรม มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับวัฒนธรรม

4. ปทัสถานของจริยธรรม เป็นมาตรฐานของจริยธรรมได้มาโดยการเรียนรู้จากวัฒนธรรมของสังคม

5. สิ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ได้แก่ ตัวเสริมแรงทางบวกและทางลบ ตัวแบบพฤติกรรมที่มีอิทธิพล เช่น บิดามารดา หรือบุคคลที่มีอิทธิพลต่อสังคมนั้น

1.7 ความสำคัญของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมมีความสำคัญหลายประการ จากการศึกษาของนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของวัฒนธรรม ดังนี้

สุพิศวง ธรรมพันทา (2532) กล่าวว่า วัฒนธรรมมีอยู่เฉพาะสังคมมนุษย์เท่านั้น แล้วได้สรุปคุณค่าของวัฒนธรรมไว้ดังนี้

1. วัฒนธรรมแสดงถึงอัจฉริยภาพของมนุษย์เกี่ยวกับการดำรงชีวิต เป็นการปรับใช้สิ่งแวดล้อมอย่างมีคุณค่าเพื่อการดำรงชีวิต ช่วยให้ชีวิตอยู่รอดอย่างสุขสมบูรณ์

2. วัฒนธรรมเป็นสิ่งแสดงว่า มนุษย์มีความสามารถเหนือกว่าสัตว์ประเภทอื่น เพราะชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์เปลี่ยนไปจากเดิมมาก ขณะที่สัตว์อื่นคงเดิม

3. วัฒนธรรมสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคมมนุษย์

4. วัฒนธรรมกำหนดแบบแผนของพฤติกรรม รูปแบบของสถาบันทางสังคมแต่ละสังคมให้ประพฤติตนตามแนวระเบียบแบบแผนและประเพณีที่สร้างขึ้น

5. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ควบคุมสังคม เมื่อสังคมกำหนดมาตรฐานความประพฤติขึ้นใช้แล้วย่อมจะมีบทบาทลงโทษ สังคมจึงเกิดความสงบเรียบร้อยขึ้นได้

6. วัฒนธรรมทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และความมั่นคงในสังคม ทำให้ผู้คนเกิดความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน (We-feeling) เต็มใจร่วมมือกันต่อต้าน แกะไขวิกฤตต่าง ๆ เพื่อความคงอยู่ของกลุ่มคน

7. วัฒนธรรม เป็นเครื่องหล่อหลอมบุคลิกทางสังคมให้กับสมาชิกบุคคลเมื่ออยู่ในสังคมโดย้อมมีความคิด ความเชื่อ อุปนิสัยใจคอ และการปฏิบัติตัวในสังคมเหมือนกันจนกลายเป็นเอกลักษณ์ของสังคม ตัวอย่างเช่น ในสายตาของคนชาติอื่น คนไทยเป็นคนรักสงบ ยิ้มง่าย ใจดี มีความกตัญญูรู้คุณ รักอิสระ แต่งตัวสวยงาม และนิยมความทันสมัย

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2536 : 25) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวัฒนธรรมว่าวัฒนธรรมมีความจำเป็นในการดำเนินชีวิตในสังคมมนุษย์ เนื่องจากสังคมกับวัฒนธรรมไม่สามารถที่จะแยกจากกันได้ถ้าปราศจากวัฒนธรรมมนุษย์ก็ไม่สามารถอยู่ในสังคมได้วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ การที่มนุษย์รู้จักวัฒนธรรมหรือปฏิบัติตามวัฒนธรรมนั้น จนมีการพัฒนาขึ้นมาเป็นบุคลิกภาพของปัจเจกบุคคลในสังคมและเป็นที่ยอมรับร่วมกันว่าเป็นสมาชิกของสังคม

สุรจิต นิตยคำหาญ (2540 : 15) ได้กล่าวไว้ว่า วัฒนธรรมมีความสำคัญต่อความนึกคิด และพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมมนุษย์นั้นๆ ซึ่งทำให้คนที่อยู่ในสังคมเดียวกันมีความคล้ายคลึงกัน และแตกต่างกับอีกวัฒนธรรมของสังคมอื่นอันก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เกิดความสงบสมัคปรองสามัคคี ไม่รุ่มรวยเดือดร้อน

สรุปได้ว่า วัฒนธรรม มีความสำคัญต่อมนุษย์ทุกด้าน เพราะเป็นตัวกำหนดความเป็นมนุษย์หรือบุคคลในสังคม เพื่อให้มีความเป็นหนึ่งเดียวกัน หรือเป็นเอกลักษณ์

1.8 หน้าที่ของวัฒนธรรม

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2536 : 11 - 12) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของวัฒนธรรมว่า

1. วัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดรูปแบบสถาบัน เพราะสถาบันเป็นระเบียบ แนวทางปฏิบัติที่เป็นระบบ เพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิก เป็นที่ยอมรับของสมาชิกในสังคม เช่น รูปแบบของครอบครัว รูปแบบของการแต่งงาน
2. วัฒนธรรมทำหน้าที่กำหนดพฤติกรรมของบุคคลในสังคม เพื่อให้ให้มนุษย์ทราบว่า ในสถานการณ์หรือเหตุการณ์หรือทำกิจกรรมอะไรก็ตาม เขาจะทราบว่า มีพฤติกรรม อย่างไรบ้าง ซึ่งวัฒนธรรมได้กำหนดบทบาทและความสัมพันธ์ไว้แล้ว
3. วัฒนธรรมเป็นแนวทางที่มนุษย์ใช้ในการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาจนเป็นบุคลิกภาพ วัฒนธรรมกำหนดวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ถ่ายทอดความรู้และเป็นการสร้างบุคลิกภาพให้แก่สมาชิกของสังคมเพื่อสมาชิกใหม่จะได้ประพฤติปฏิบัติได้ตามที่สังคมต้องการ
4. วัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดค่านิยมของบุคคลในสังคมการที่มนุษย์มีวัฒนธรรมเป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมต่างๆ ที่มนุษย์ได้แสดงออกมา ย่อมเป็นการกำหนดค่านิยมต่อสิ่งต่างๆ ว่ามนุษย์จะแสดงออกอย่างเหมาะสมถูกต้องเพียงใด
5. วัฒนธรรมทำหน้าที่เป็นเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ เมื่อมนุษย์อยู่ด้วยกันหลายคน จำเป็นที่จะต้องสื่อความเข้าใจ มนุษย์จึงสร้างสัญลักษณ์ขึ้นที่สำคัญคือ ภาษาเขียน ต่อมาได้พัฒนาการสื่อสารออกไปเป็นประเภทต่างๆ อีกมากมาย
6. วัฒนธรรมเป็นวิธีควบคุมสังคมเนื่องจากมนุษย์เมื่อมาอยู่รวมกันจำนวนมาก ไม่อาจที่จะปล่อยให้บุคคลแสดงพฤติกรรมของตนตามปรารถนา เพราะจะทำให้เกิดปัญหาและความรุ่มรวย มนุษย์จึงได้สร้างกฎเกณฑ์ระเบียบข้อห้ามและจารีตประเพณีมาควบคุมความประพฤติของสมาชิกในสังคม
7. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ช่วยกำหนดเป้าหมาย หรือจุดมุ่งหมายของชีวิต บุคคลย่อมมีจุดมุ่งหมายแตกต่างกันไป

สุรจิต นิตยคำหาญ (2540 : 15 – 16) กล่าวถึง หน้าที่ของวัฒนธรรมว่าเป็นการกำหนดพฤติกรรมของบุคคลในสังคม กำหนดรูปแบบสถาบัน กำหนดแนวทางที่มนุษย์ใช้อบรมเลี้ยงดูเด็ก ตลอดจนการเสริมสร้างบุคลิกภาพให้แก่สมาชิกในสังคมนั้น

สรุปได้ว่า หน้าที่ของวัฒนธรรม คือ ตัวกำหนดพฤติกรรมของตนเอง ของครอบครัว ในการอบรมเลี้ยงดูบุตร และพฤติกรรมที่มีต่อสังคม เพื่อการเป็นสมาชิกของสังคม วัฒนธรรมจึงมีอิทธิพลต่อลักษณะโครงสร้าง หน้าที่ พฤติกรรม ตลอดจนกระบวนการในการทำงานในระบบอื่น ๆ ในสังคมมนุษย์ให้เจริญก้าวหน้าและพัฒนามากขึ้น

1.9 ลักษณะและเอกลักษณ์ของวัฒนธรรม

รัชพล บัจพิบูลย์ (2538 : 9) ได้สรุปลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมไว้ดังนี้

- 1) วัฒนธรรมเกิดจากการเรียนรู้ ไม่ได้เกิดขึ้นเอง โดยสัญชาตญาณหรือโดยลักษณะทางชีวภาพของมนุษย์
 - 2) วัฒนธรรมเป็นการถ่ายทอดจากสมาชิกกลุ่มหนึ่ง ไปสู่สมาชิกรุ่นต่อไป จึงเป็นมรดกทางสังคมของมนุษย์ และเป็นกระบวนการที่ใช้เวลาอันยาวนาน
 - 3) วัฒนธรรมเกิดขึ้นจากการรับรู้ร่วมกันทางสังคมมิได้เป็นของผู้ใด
 - 4) วัฒนธรรมแสดงถึงรูปแบบของความคิด ในการแสดงพฤติกรรมเกิดขึ้นโดยการร่วมกันกำหนดรูปแบบความคิดในการแสดงพฤติกรรมของสมาชิก
 - 5) วัฒนธรรมเป็นการสนองความต้องการและความพึงพอใจของสมาชิกเกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ทั้งที่เป็นความต้องการทางร่างกาย เช่น ความหิวกระหาย และความต้องการทางจิตใจ เช่น ความต้องการอำนาจ ความสำเร็จอื่น ๆ ในชีวิต
 - 6) วัฒนธรรมมีการปรับปรุงวัฒนธรรมมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการปรับปรุง เพื่อควบคุมสิ่งแวดล้อมต่างๆ ทั้งที่เป็นสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและสังคม
 - 7) วัฒนธรรมมีการบูรณาการ วัฒนธรรมแต่ละอย่างในสังคมหนึ่งๆ ย่อมมีความสอดคล้องกัน ให้การแสดงพฤติกรรมระหว่างสมาชิกมีความกลมกลืนโดยไม่ขัดแย้ง
- เดอมาลย์ ราชภัณฑารักษ์ (2542 : 50 – 52) กล่าวถึง ลักษณะวัฒนธรรม

ไว้ว่า

- 1) วัฒนธรรมเป็นพฤติกรรมที่ต้องเรียนรู้ (Learned Behavior) มนุษย์สามารถเรียนรู้วัฒนธรรมได้เพราะมนุษย์สามารถติดต่อกันโดยใช้สัญลักษณ์คือภาษา
- 2) วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิต (Way of Life) เพราะเป็นสิ่งกำหนดพฤติกรรมมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตายกิจกรรมทุกอย่างของมนุษย์ล้วนเป็นเรื่องของวัฒนธรรมทั้งสิ้น
- 3) วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคม (Social Heritage) มนุษย์ที่เกิดและเติบโตในสังคมก็จะเรียนรู้วัฒนธรรมของสังคมนั้น เป็นมรดกตกทอด
- 4) วัฒนธรรมเป็นลักษณะที่เหนืออินทรีย์ (The Superorganic) เป็นเรื่องของการสั่งสม เพิ่มพูน เปลี่ยนแปลงที่ไม่เกี่ยวข้องกับอินทรีย์หรือร่างกาย

ปรีชา สุกใส (2541:66–69) กล่าวถึงลักษณะของวัฒนธรรมดังต่อไปนี้ คือ

1. ลักษณะทั่วไป

1.1 เป็นสิ่งที่ได้มาโดยการเรียนรู้ ไม่ได้เกิดขึ้นเองโดยสัญชาตญาณของพันธุกรรม ทำให้มนุษย์แตกต่างไปจากสัตว์

1.2 เป็นมรดกทางสังคมวัฒนธรรมเป็นผลของการเรียนรู้และการถ่ายทอดของมนุษย์โดยใช้ภาษาเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดจากคนรุ่นก่อนสู่คนรุ่นหลัง

1.3 เป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ หรือเป็นแบบแผนของการดำเนินชีวิตมนุษย์ในสังคมมีลักษณะเฉพาะของตน สามารถจำแนกวัฒนธรรมของแต่ละสังคมได้

1.4 เป็นสิ่งที่ไม่คงที่วัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงเสมอ จะเปลี่ยนช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับกาลเวลา และการยอมรับของสังคม (ทิพย์สุดา นัยทรัพย์.2535:6)

2. ลักษณะที่แสดงความเจริญงอกงามด้านต่างๆ ได้แก่ ความเจริญทางด้านวัตถุ ความเจริญทางด้านจิตใจ ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติและศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้ คือทำตนให้เป็นคนมีศาสนา การปฏิบัติตนให้อยู่ในหลักธรรมของพระพุทธศาสนา และการรักษาระเบียบประเพณีทางศาสนา

3. วัฒนธรรมหลัก หมายถึง วัฒนธรรมที่เป็นวัฒนธรรมที่สำคัญหรือเป็นหลักของชาติ หรือเป็นวัฒนธรรมประจำชาติ เป็นจุดรวมแห่งจิตใจของคนในชาติ และสัญลักษณ์ของชาติ ได้แก่

3.1 พระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติไทยเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทย

3.2 พระมหากษัตริย์ ประเทศไทยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เป็นศูนย์รวมของชาวไทยทั้งชาติ

3.3 อักษรไทย เป็นเครื่องมือในการสื่อความหมายให้เข้าใจซึ่งกันและกัน แสดงให้เห็นถึงความมีเอกราชและสัญลักษณ์ของชนชาติไทย

3.4 ภาษาไทย

3.5 ประเพณีไทยเป็นเครื่องแสดงถึงวิถีชีวิต และจิตใจของคนไทยทั้งในอดีตและปัจจุบันประเพณีไทยส่วนมากมาจากพุทธศาสนาและมีคติแฝงอยู่ด้วย

3.6 จรรยา มารยาทของคนไทยหรือจิตใจแบบไทย มีลักษณะสุภาพละมุนละไม อ่อนช้อย และรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ดี ได้รับอิทธิพลจากพระพุทธศาสนา ทำให้คนไทยมีจิตใจโอบอ้อมอารี ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรรักษาเอาไว้

3.7 ศิลปกรรมสถาปัตยกรรมของไทยมีลักษณะอ่อนช้อยสวยงาม และมีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง แสดงให้เห็นถึงลักษณะประจำชาติไทย

3.8 วรรณคดีไทยแสดงถึงความเจริญทางจิตใจความรู้สึกทางอารมณ์ แสดงออกมาเป็นตัวหนังสือ ส่วนใหญ่มาจากพุทธศาสนาจึงมีคติสอนใจแฝงอยู่

สุพัตรา สุภาพ (2536) ได้กล่าวถึงเอกลักษณ์ของไทยที่ควรยกย่อง ดังนี้

1. การรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
2. การรักความเป็นไทย
3. การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และรู้จักเสียสละ
4. ความกตัญญูกตเวที
5. ความสุภาพเรียบร้อย
6. การนิยมสิ่งของที่ผลิตโดยคนไทย
7. การประหยัดและขยันหมั่นเพียร
8. การรักสิ่งที่เป็นของส่วนรวม

สรุปได้ว่า วัฒนธรรมไทยมีเอกลักษณ์ทั้งที่เป็นสัญชาติของคนไทย การปกครอง ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษาไทย ค่านิยม ความเชื่อความเป็นเอกราชเป็นสังคมเกษตรกรรม สังคมระบบราชการนับถือเจ้าชายและรักสงบ

1.10 การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม

วัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของสังคมอยู่เสมอซึ่งอาจเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงภายในสังคม หรือภายนอกสังคมก็ได้ วัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงถ้าเป็นด้านวัตถุก็หมายถึง การประดิษฐ์คิดค้น สิ่งของเครื่องใช้ของมนุษย์ แต่ถ้าไม่ใช่วัตถุก็เป็นการเปลี่ยนแปลงระบบค่านิยม บรรทัดฐาน และสัญลักษณ์ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สังเกตเห็นยาก

สมชัย ใจดี และ ยรรยง ศรีวิริยาภรณ์ (2530 : 3 – 5) กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมในลักษณะของปัจจัยเกื้อหนุน และบั่นทอนวัฒนธรรมไว้ดังนี้

1. ปัจจัยเกื้อหนุนวัฒนธรรม ได้แก่

1.1 สอดคล้องหรือเข้ากับความประเพณีที่มีอยู่เดิม เช่น ศาสนาพุทธแพร่หลายในไทยมากกว่าศาสนาพราหมณ์ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าเพราะเราไม่นิยมการแบ่งคนออกเป็นชนชั้นต่างๆ เหมือนระบบวรรณะในศาสนาพราหมณ์

1.2 อิทธิพลของศาสนา คนไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ดังนั้น พระพุทธศาสนาจึงมีอิทธิพลต่อชีวิตของคนไทยมาก เช่น ความกตัญญูกตเวที การมีสัมมาคารวะ ความสุภาพเรียบร้อย ความโอบอ้อมอารีมีใจเมตตา ฯลฯ

1.3 การเห็นคุณค่าประโยชน์หากประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าทำแล้วได้ประโยชน์ ประชาชนจะรักษาและปฏิบัติตามวัฒนธรรมนั้นๆ

1.4 กลุ่มผลประโยชน์เป็นกลุ่มที่ต้องรักษาวัฒนธรรมของตน บุคคลเหล่านี้เห็นว่าวัฒนธรรมไทยเป็นของดีอยู่แล้ว จึงพยายามส่งเสริมและคัดค้านการเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่ทำลายวัฒนธรรมที่ตนเห็นว่าดีและจะสนับสนุนส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้วัฒนธรรมที่ตนส่งเสริมนั้นดีขึ้น

1.5 ตัวแทนของวัฒนธรรม ตัวแทนใดก็ตามที่มีอิทธิพล หรือมีอำนาจจะเป็นเครื่องช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมได้มากยิ่งขึ้น

1.6 สภาพทางเศรษฐกิจ หากสภาพเศรษฐกิจรุ่งเรือง ไม่ขาดแคลน คนจะมีจิตใจสบายความปกติสุขจะเกิดขึ้น วัฒนธรรมจึงดำรงอยู่ได้และอาจจะมี วัฒนธรรมที่ใหม่และดีเพิ่มขึ้น

1.7 สภาพทางการเมือง ประเทศใดภาวะทางการเมือง มั่นคง ประเทศนั้นจะมีแต่ความปกติสุข สถาบันต่างๆ ก็สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง

2. ปัจจัยที่บั่นทอนวัฒนธรรม ได้แก่

2.1 ความรู้สึกหรืออารมณ์ เป็นความรู้สึกผูกพันกับ สิ่งเก่าๆ ตามความเคยชิน

2.2 กลุ่มผลประโยชน์ เป็นกลุ่มที่ต่อต้านวัฒนธรรมใด ก็ตามที่ทำให้ตนเสียผลประโยชน์

2.3 ทศนคติหรือเจตคติ แม้จะเห็นว่าวัฒนธรรมนั้นดี แต่ไม่เต็มใจรับเพราะเห็นว่า ยุ่งยากลำบากหรือไม่คุ้นเคย

2.4 การไม่เห็นคุณค่าประโยชน์ของวัฒนธรรมเพราะไม่เห็น ผลทันตา วัฒนธรรมหลายๆ อย่างจึงต้องใช้เวลา ทำให้ปฏิบัติวัฒนธรรมไม่ได้ผลเท่าที่ควร

2.5 ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เช่น การแพทย์ เจริญทำให้มีคนเพิ่มมากขึ้น ขณะที่ทรัพยากรเพิ่มไม่ทันจำนวนคน ทำให้ต้องดิ้นรนเห็นแก่ตัว เป็นการทำลายล้างวัฒนธรรมที่ให้มีเมตตาต่อกัน เอื้อเฟื้อต่อกัน เป็นต้น

2.6 สภาพทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะสภาพความ แร้นแค้น ยากจนที่ก่อให้เกิดปัญหาเสื่อมโทรมทางด้านศีลธรรม เช่น อาชญากรรม โสเภณี ยาเสพติด เป็นการทำลายวัฒนธรรมอันดีงามที่มีอยู่เดิม

2.7 สภาพทางการเมือง หากประเทศแตกแยกไม่มั่นคง มีการต่อสู้วัฒนธรรมก็จะถูกบั่นทอนเช่นเรารักเคารพพระมหากษัตริย์แต่ประเทศอื่นมองตรงข้าม สรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมเกิดจากมนุษย์ เมื่อมนุษย์ประดิษฐ์ คิดค้นสิ่งใหม่ทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ก็มีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ซึ่งอาจจะเป็น ไปอย่างรวดเร็ว หรือค่อยเป็นค่อยไป ขึ้นอยู่กับการคมนาคมสื่อสาร และสภาพของสังคม

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์

2.1 ความหมายของแรงจูงใจ

เทพพนม เมืองแมนและสวิง สุวรรณ(2540:21);คิตต์ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2533 : 102 ; อ้างอิงจาก Kidd. 1973 : 101) และ โลเวล (ชนิดา เพชรทองคำ. 2542 : 8 ; อ้างอิงจาก Lovell. 1980 : 109) กล่าวว่า แรงจูงใจ (Motivation) ใกล้เคียงกันว่า มาจากศัพท์ภาษาลาตินว่า

Movere ซึ่งมีความหมายว่า การเคลื่อนไหว (Move) โดยเบอร์เรลสันและสไตเนอร์ (Berelson and Steiner) กล่าวว่า แรงกระตุ้น (Motive) เป็นสภาวะภายในอันหนึ่งที่เป็นพลังกระตุ้นนำ การกระทำของมนุษย์ ไปในทิศทางที่จะทำให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งคล้ายกับ กังวล เทียนกันด์เทิร์น (2535 : 394) และ นันทียา ชุมช่วย (2542 : 42) กล่าวว่าแรงจูงใจ (Motive) จะเกิดขึ้นได้จะต้องมีแรงขับ (Drive) หรือความพยายามของบุคคลที่จะตอบสนองความต้องการ และเป้าหมายของตน เพื่อเพิ่มความพึงพอใจ แรงขับจะเกิดขึ้นได้จะต้องมีความต้องการ

สุภัททา ปิณฑะแพทย์ (2534 : 58) ; วิภาดา เกิดพิทักษ์ (2539 : 81) ; ปฐม นิคมมานนท์ (2534 : 27) และ วัฒนา ศรีสม (2542 : 18) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจไว้ คล้ายคลึงกันว่า แรงจูงใจ หมายถึง แรงผลักดันที่ทำให้บุคคลมุ่งที่จะแสดงพฤติกรรม เกิดการ เคลื่อนไหวของร่างกาย ให้ทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อตอบสนองความต้องการนั้น และ จะพยายามรักษาพฤติกรรมนั้นต่อไป

สุรพล พยอมแย้ม (2541 : 103) กล่าวว่า แรงจูงใจ คือ ความปรารถนา หรือสิ่งกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่บุคคลนั้นเห็นว่า มีคุณค่า สำหรับตน โดยผ่านการเรียนรู้ของคน ๆ นั้น ความปรารถนาที่จะบรรลุเป้าหมาย จะทำให้ บุคคลนั้นหาทางที่จะทำให้แรงจูงใจได้รับการตอบสนอง เช่น เด็กที่ต้องการให้คนอื่นยอมรับ อาจฝึกฝนทักษะทางการกีฬาจนมีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ

แมคเคลแลนด์ (พิณคำ โรหิตเสถียร. 2541 : 11 ; อ้างอิงจาก McClelland. 1955 : 552) ได้กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นการแสดงออกให้เห็นถึงสภาพอารมณ์ของบุคคลต่อสิ่งเร้า แล้วปรากฏเป็นพฤติกรรมออกมา เพื่อไปสู่จุดมุ่งหมาย การเกิดอารมณ์พึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ ก็ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในชีวิตของบุคคลนั้น

บราวน์ (ชนิดา เพชรทองคำ. 2542 : 8 ; อ้างอิงจาก Brown. 1980 : 112) กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นความคิดซึ่งเป็นแรงขับอยู่ภายใน ประกอบไปด้วยอารมณ์ ความปรารถนา ซึ่งเป็นเหตุให้คนแสดงออกมาในปริมาณมากหรือน้อยไม่เท่ากัน

สเดียร์และพอร์เตอร์ (วัฒนา ศรีสม. 2542 : 17 ; อ้างอิงจาก Steers and Porter. 1983 : 3) กล่าวว่า แรงจูงใจนั้น เมื่อรวบรวมความหมายของนักวิชาการหลายความหมายพบว่า แรงจูงใจมีลักษณะเฉพาะ 3 ประการ คือ 1) ถูกกระตุ้นให้เกิดพลัง 2) มีทิศทาง 3) พฤติกรรมคงอยู่ได้

จากความหมายของแรงจูงใจที่กล่าวมาสรุปได้ว่า แรงจูงใจ เป็นแรงกระตุ้น ให้บุคคลแสดงพฤติกรรม เพื่อสนองความต้องการ ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ และชี้ให้เห็นแนวทาง ที่พฤติกรรมจะแสดงออกมา

2.2 ทฤษฎีแรงจูงใจ

✓ 2.2.1 ทฤษฎีแรงจูงใจของแมคเคลแลนด์ (เดอนใจ สีนอำไพสิทธิ์. 2542 : 13 ; อ้างอิงจาก McClelland. 1961 : 100–110) ได้เสนอแนวคิดว่ามีแรงจูงใจในการอยู่ 3 ประการ คือ

1) ความต้องการสัมฤทธิ์ผล (Need for Achievement) เป็นแรงขับเพื่อจะช่วยให้ปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จได้ดีที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐาน เป็นแรงขับเพื่อให้ได้มาซึ่งความสำเร็จ หรือเป็นแรงจูงใจที่พยายามทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้ดีกว่า มีประสิทธิภาพสูงกว่า และประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย

2) ความต้องการความรักและความผูกพัน (Need for Affiliation) เป็นความปรารถนาที่จะส่งเสริมและรักษาสัมพันธภาพอันอบอุ่น เพื่อความเป็นมิตรกับผู้อื่น

3) ความต้องการมีอำนาจ (Need for Power) เป็นความต้องการที่จะทำให้อื่นมีความประพฤติหรือพฤติกรรมตามที่ต้องการหรือต้องการที่จะมีอำนาจในการบังคับบัญชา และมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น

2.2.2 ทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์ (Maslow 's Theory of Motivation)

มาสโลว์ (วัฒนา ศรีสม. 2542 : 23–27 ; อ้างอิงจาก Maslow. 1960 : 122) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของแรงจูงใจ และมีความเชื่อว่ามนุษย์มีความต้องการพฤติกรรมของมนุษย์จะเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการเหล่านั้น ลำดับชั้นความต้องการของมนุษย์มีดังนี้

1) ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการเบื้องต้นเพื่อการอยู่รอด เช่น ความต้องการในเรื่องของอาหาร น้ำ และความต้องการทางเพศ ความต้องการทางด้านร่างกาย มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนก็ต่อเมื่อความต้องการทั้งหมดของคน ยังไม่ได้รับการตอบสนอง

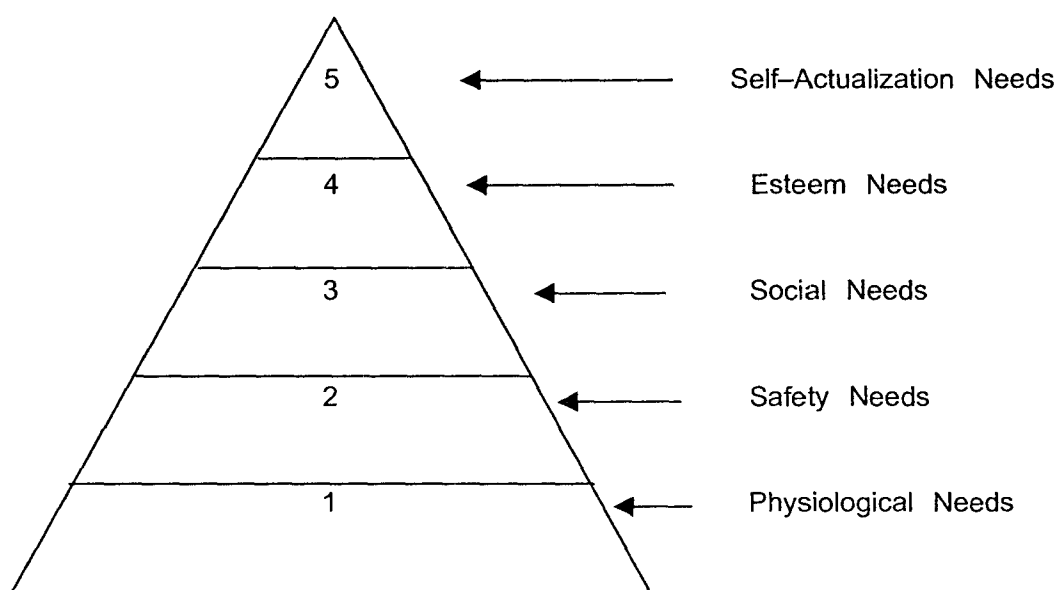
2) ความต้องการด้านความปลอดภัย (Safety Needs) เมื่อความต้องการทางด้านร่างกายได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการทางด้านความปลอดภัยจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการป้องกันเพื่อให้เกิดความปลอดภัยจากอันตรายต่างๆที่เกิดขึ้นกับร่างกาย ความเจ็บป่วย และความสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจ

3) ความต้องการทางด้านสังคม (Social Needs) เมื่อความต้องการทางด้านร่างกาย และความปลอดภัยได้รับการตอบสนองแล้วความต้องการทางด้านสังคมจะเริ่มเป็นสิ่งจูงใจสำคัญต่อพฤติกรรมของคน เป็นความต้องการเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกัน การได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น และมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มทางสังคมเสมอ

4) ความต้องการที่จะมีฐานะเด่นหรือมีชื่อเสียง (Esteem Needs) ความต้องการด้านนี้ เป็นความต้องการระดับสูงเกี่ยวกับความมั่นใจในตนเอง ในเรื่องของความรู้ความสามารถต้องการที่จะให้ผู้อื่นยกย่องสรรเสริญและความต้องการทางด้านสถานภาพเป็นต้น

5) ความต้องการความสมหวังในชีวิต (Self - Actualization Needs) ความต้องการประเภทนี้ เป็นความต้องการระดับสูงสุด เป็นความต้องการที่อยากจะให้เกิดความสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่างตามความนึกคิดของตน เมื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งพิจารณาถึงบทบาท ของเขาในชีวิต บุคคลนั้นจะผลักดันชีวิตไปในทางที่ดีที่สุดตามที่เขาคาดหมาย และ ย่อมจะขึ้นอยู่กับขีดความสามารถด้วย เป็นความต้องการที่จะใช้ความสามารถทุกอย่างของตนอย่างเต็มที่

ความต้องการในชั้นต่างๆ จะมีลักษณะดังนี้

ภาพประกอบ 1 ลำดับชั้นความต้องการของมาสโลว์

✓ 2.2.3 ทฤษฎี ERG

แอตเลอร์ (ขนิษฐา วิเศษสาทร และมุกดา ศรีรงค์. 2537 : 212 ; อ้างอิงจาก Adler.1930 : 402) กล่าวว่า ทฤษฎี ERG เป็นอีกทฤษฎีหนึ่งที่สำคัญกับความ ต้องการ ซึ่งตั้งขึ้นมาโดย E มาจาก Existence , R มาจาก Relatedness และ G มาจาก Growth และแบ่งความต้องการของมนุษย์เป็น 3 ประเภท คือ

✓ 1) ความต้องการเกี่ยวกับการดำรงชีวิต (Existence Needs) เป็นความต้องการทางวัตถุและความสามารถตอบสนองให้พึงพอใจได้ โดยปัจจัยจากสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น อาหาร น้ำ เงินเดือน และ รายได้อื่น ๆ

✓ 2) ความต้องการเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (Relatedness Needs) เป็นความต้องการมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นที่สำคัญต่อตัวเอง ได้แก่ เพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา ครอบครัว และเพื่อนฝูง

✓ 3) ความต้องการพัฒนา (Growth Needs) ความต้องการนี้เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยที่จะพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองเกิดจากการพัฒนาความสามารถ ความเฉลียวฉลาด ความมีอำนาจ ที่จะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งมีความสำคัญต่อบุคคล

2.2.4 ทฤษฎีการจูงใจของ เฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg's Dual Factor Theory)

เฮิร์ซเบิร์ก (ทองหล่อ นาคหอม. 2535 : 20 ; อ้างอิงจาก Herzberg. 1959 : 60-63) ได้สร้างทฤษฎีขึ้นมาเพื่อลบล้างความเชื่อว่า เงินเป็นสิ่งเดียวที่กระตุ้นให้คนอยากทำงาน ซึ่งเขาสรุปว่าองค์ประกอบที่ทำให้เกิดความพอใจงานจะไม่เหมือนกับองค์ประกอบที่จะนำไปสู่ความไม่พอใจงาน ปัจจัยที่อาจสร้างความไม่พอใจในงาน อาจเรียกว่า ปัจจัยบำรุงรักษา จิตใจหรือปัจจัยค้ำจุน ได้แก่ นโยบายและลักษณะการบริหารงาน การนิเทศ สภาพะของการทำงาน สัมพันธระหว่างบุคคล เงิน สถานภาพ และหลักประกันความมั่นคง ปัจจัยเหล่านี้ไม่ได้เพิ่มขีดความสามารถในการทำงานของคน แต่จะเป็นตัวป้องกันการสูญเสียในการปฏิบัติงาน

2.2.5 ทฤษฎีแรงจูงใจของเฮนรี เอ เมอร์เรย์ (Henry A. Murray)

เมอร์เรย์ (เทพ พังงา. 2537 ; อ้างอิงจาก Murray. n.d.) เชื่อว่าความต้องการเป็นแรงที่จะกระตุ้นให้คนมีพฤติกรรม ความต้องการเป็นแรง หรือความเครียด (Tension) ที่ผลักดันให้คนเคลื่อนที่เข้าหาเป้าหมาย การบรรลุเป้าหมายจะช่วยลดความเครียด เขาได้ลำดับความต้องการของมนุษย์ไว้ 20 อย่าง ที่ทำให้คนเกิดความเครียดซึ่งคนจะพยายามลดความสำคัญของความต้องการเหล่านี้ มีมากน้อยต่างกันไปตามเอกัตบุคคล ความต้องการทั้ง 20 ประเภท เรียกว่า Psychogenic เพราะว่าเป็นความต้องการที่เรียนรู้ได้ ได้แก่

1) ยอมจำนน	11) หลีกเลียงความเจ็บปวดและบาดเจ็บ
2) เอาชนะ	12) หลีกเลียงความล้มเหลวความอับอาย
3) จัดระเบียบ	13) เลี่ยงดู ช่วยเหลือ หรือปกป้อง
4) ทำลาย ทำร้าย	14) สร้างมิตรและความสัมพันธ์
5) ต่อต้าน	15) พักผ่อน สนุกสนาน
6) ตอบโต้	16) เพิกเฉย ปฏิเสธ
7) คล้อยตาม	17) ตื่นเต้น ประทับใจ
8) ป้องกันตน	18) ความสัมพันธ์ทางเพศ
9) ควบคุมคนอื่น	19) แสวงหาความช่วยเหลือ
10) ความเข้าใจ	20) เรียกร้องความสนใจ

เมอร์เรย์ กล่าวว่า ความต้องการอาจจำแนกเป็นบวก (Positive) และลบ (Negative) ความต้องการประเภทบวกจะบังคับให้คนเข้าหาสิ่งเร้า และความต้องการประเภทลบจะบังคับให้คนถอยหนีจากสิ่งเร้า

✓ 2.2.6 ทฤษฎีแรงจูงใจของ Edwards

เอ็ดเวิร์ด (Edwards.1959:110–112) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการของคน โดยได้แนวคิดจากทฤษฎีความต้องการของเมอร์เรย์ และสรุปเป็นทฤษฎีว่า คนเรามีความต้องการแบ่งเป็น 15 ด้านดังนี้

- 1) ความต้องการสัมฤทธิ์ผล (Achievement)
- 2) ความต้องการเป็นผู้ตาม (Reference)
- 3) ความต้องการเป็นระเบียบ (Order)
- 4) ความต้องการแสดงออก (Exhibition)
- 5) ความต้องการพึ่งตนเอง (Autonomy)
- 6) ความต้องการผูกไมตรีกับผู้อื่น (Affiliation)
- 7) ความต้องการเข้าใจตนเองและผู้อื่น (Interception)
- 8) ความต้องการขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น (Succorance)
- 9) ความต้องการมีอำนาจเหนือผู้อื่น (Dominance)
- 10) ความต้องการยอมรับโทษ (Abasement)
- 11) ความต้องการช่วยเหลือผู้อื่น (Nurturance)
- 12) ความต้องการเปลี่ยนแปลง (Change)
- 13) ความต้องการอดทน (Endurance)
- 14) ความต้องการคบเพื่อนต่างเพศ (Heterosexuality)
- 15) ความต้องการก้าวร้าว (Aggression)

2.2.7 ทฤษฎีแรงจูงใจของ เกรช ครัชฟิลด์ และ บาลเลซี

เกรช และคณะ (Krech, et al. 1962) เชื่อว่าแรงจูงใจ มีความสัมพันธ์กับระบบการรับรู้ การกระทำ หรือพฤติกรรมของคน เป็นผลมาจากการรับรู้สิ่งที่คิด ความเชื่อ และการคาดการณ์ล่วงหน้าในเรื่องต่าง ๆ การกระทำหรือพฤติกรรมของคนนั้น เกิดจากแรงจูงใจ ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องของเกียรติยศ ชื่อเสียง สถานภาพ อำนาจ ดังนั้นบุคคลจึงพยายามใช้พลังอย่างเต็มที่ เพื่อให้ตนเองประสบผลสำเร็จ มีอำนาจและพยายามใช้อำนาจเพื่อรักษาสถานภาพของตนเอาไว้ โดยใช้วิธีต่าง ๆ ในการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคล ซึ่งเป็นความต้องการทางสังคม เขาได้สรุปความต้องการทางสังคมของมนุษย์ เป็น 6 ประเภท

- 1) Acquisitive Want คือ ความต้องการกอบโกยสิ่งต่าง ๆ
- 2) Affiliation Want คือ ความต้องการมุ่งสัมพันธ์กับบุคคลอื่น
- 3) Altruistic Want คือ ความต้องการจะแสดงความเอื้อเฟื้อเพื่อแผ่
- 4) Curiosity Want คือ ความต้องการที่จะศึกษาสำรวจสภาพแวดล้อมของตนเอง อยากรู้ อยากเห็นสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ

5) Power Want คือ แรงจูงใจใฝ่อำนาจ ต้องการเป็นผู้นำ ต้องการเป็นผู้มีอำนาจควบคุม และบงการ

6) Prestige Want คือ ความต้องการให้คนอื่นเห็นความต้องการของตน ต้องการเกียรติยศชื่อเสียง และความภาคภูมิใจในตนเอง

2.3 ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation)

เมอร์เรย์ (นิลุบล รุ้คุณ. 2539 ; อ้างอิงจาก Murray. n.d.) เป็นคนแรกที่กล่าวถึงความต้องการผลสัมฤทธิ์ ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาที่จะได้รับผลสำเร็จในกิจกรรมต่างๆ มีความต้องการที่จะเป็นผู้นำในการทำงานอย่างมีอิสระ มีความเพียรพยายามที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดที่ตั้งไว้ และพฤติกรรมของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ การพยายามทำสิ่งที่ยากติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน มีความมุ่งมั่น และรู้สึกสนุกกับกิจกรรมนั้นๆ

แอทคินสัน (Atkinson. 1964 : 240-241) ; สุรพล พยอมแย้ม (2541 : 119) และ สุรางค์ ไคว้ตระกูล (2536:112) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หมายถึงแรงจูงใจที่เป็นแรงขับให้บุคคลพยายามที่จะแสดงพฤติกรรม ให้ประสบความสำเร็จตามมาตรฐานที่เป็นเลิศที่ตนเองตั้งไว้

แมคเคลแลนด์ (กนิษฐา ฐิติวัฒนา. 2542 : 7 ; อ้างอิงจาก McClelland. 1953 : 110-111) ; ฮิลการ์ด (Hilgard. 1967 : 153) ; ธเนศ จิระสัญญาณสกุล (2542 : 10) และ วิภาดา เกิดพิทักษ์ (2539:15) ได้ให้ความหมายเหมือนกันว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หมายถึง ความปรารถนาที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และแข่งขันกับมาตรฐานอันดีเยี่ยม หรือทำให้ดีกว่าคนอื่นที่เกี่ยวข้องพยายามเอาชนะอุปสรรคต่างๆ มีความรู้สึกสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จ และมีความวิตกกังวลเมื่อทำไม่สำเร็จหรือประสบความสำเร็จล้มเหลว

เฮอร์แมน (Hermans. 1970 : 62) ; เสรี อินทร์คง (2535 : 51) ; พวงเพชร วัชรอยู่ (2537 : 32) ; กนิษฐา ฐิติวัฒนา (2542 : 9) และ รุจิรา เยาวมาตย์ (2541 : 19) กล่าวถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ว่า เป็นความสามารถที่จะได้รับผลสำเร็จในงานที่ย่างยาก ซับซ้อน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค พยายามหาวิธีการต่างๆ เพื่อแก้ปัญหา มีความทะเยอทะยานสูงเพื่อนำตนไปสู่ความสำเร็จ มีความต้องการเป็นอิสระในการทำงาน และการแสดงออก ต้องการชัยชนะในการแข่งขัน มุ่งมั่นที่จะทำให้ดีเลิศ เพื่อบรรลุมาตรฐานที่ตั้งไว้ มีความวิตกกังวลเมื่อทำไม่สำเร็จหรือประสบความสำเร็จล้มเหลว

มอร์แกน และคิง (ธเนศ จิระสัญญาณสกุล. 2542 : 10 ; อ้างอิงจาก Morgan and King. 1975) ได้ให้ความหมายว่าแรงจูงใจ หมายถึง สภาวะภายในตัวบุคคลหรือสัตว์ ซึ่งขับหรือผลักดันให้แสดงพฤติกรรม เพื่อที่จะบรรลุถึงเป้าหมาย

วิตเลอร์ (รุจิรา เยาวมาตย์. 2541 : 18 ; อ้างอิงจาก Widler. 1977 : 18) ได้อธิบายความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ว่าเป็นกระสวยของการวางแผนการกระทำ และความรู้สึกที่เกี่ยวเนื่องกับความพยายามต่อสู้เพื่อความสำเร็จในการบรรลุถึงมาตรฐานอันดีเลิศที่บุคคลได้ตั้งไว้ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไม่จำเป็นต้องเป็นความสำเร็จที่สามารถสำเร็จได้ แต่จะเกี่ยวข้องกับการวางแผนและความพยายามต่อสู้ เพื่อความเป็นเลิศ

ถวิล ชาราโกชน์ (2532 : 70) ได้กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นจากการคาดหวังของบุคคล ซึ่งอาจจะได้พบหรือมีประสบการณ์จากสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนเป็นรอยประทับใจมาตั้งแต่ยังเล็ก ๆ แล้วเขาก็พยายามที่จะก้าวไปสู่ความสำเร็จอันนั้น โดยเขาจะตั้งเป็นมาตรฐานการกระทำของเขาเอาไว้ ถ้างานที่เขาคาดหวังได้เกิดผลสำเร็จกำลังใจก็จะเกิดขึ้น และจะคาดหวังความสำเร็จในครั้งต่อไปสูงยิ่งขึ้น แต่ถ้าไม่ประสบผลสำเร็จและเกิดขึ้นบ่อยครั้ง การตั้งความคาดหวังก็จะต่ำลงอาจกลายเป็นคนท้อถอย ไม่สู้ ไม่กล้าคิด และไม่กล้าหวังต่อสิ่งต่างๆ ในอนาคตต่อไป

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึงความปรารถนาที่จะได้รับผลสำเร็จ และเกิดความเชี่ยวชาญในงานที่ยากซับซ้อน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความวิริยะอุตสาหะ ต้องการอิสระในการแสดงออก ชัยชนะในการแข่งขัน หรือดีเด่นกว่าผู้อื่น

2.4 ลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

จากทฤษฎีแรงจูงใจ ได้มีนักจิตวิทยาหลายท่าน ได้อธิบายถึงลักษณะบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ ซึ่งผู้รู้หลายท่านได้สรุปไว้ ดังนี้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2534) ได้สรุปลักษณะผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไว้ 7 ประการ คือ

1. ให้ความสำคัญในการปฏิบัติงาน ตลอดจนชอบสภาพการณ์ที่ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จอย่างเป็นเลิศ
2. ชอบพึ่งพาตนเองตลอดจนชอบสภาพการณ์ซึ่งควบคุมตนเองได้ โดยไม่ขึ้นอยู่กับบุคคลอื่น หรือคิดว่าโชคช่วย
3. เลือกทำงานอย่างมีเป้าหมายและเป็นเป้าหมายที่ชัดเจน ทำทนายมีความกล้าเสี่ยง มีเหตุผลเหมาะสม และเหมาะสมกับความสามารถของตน
4. มีความทะเยอทะยาน มีความคาดหวังความสำเร็จในสิ่งที่ทำ และมีความอดทนต่อความยากลำบาก ตลอดจนความรอคอยอันยาวนาน เพื่อให้สิ่งต่างๆ ดีขึ้น
5. ทำงานอย่างมีเหตุผลและเห็นคุณค่าของเวลา
6. ชอบที่จะรับข้อมูลย้อนกลับทันที เพื่อที่รับรู้ถึงผลของการปฏิบัติงานและความก้าวหน้าของตน
7. ปรับปรุงตนเองให้ดียิ่งเสมอ

สถิติ วงษ์สวรรค์ (2540)สรุปลักษณะเด่นของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไว้ว่า

1. ผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่มีการแข่งขันหรือทดสอบจะสามารถทำงาน และยังเกิดผลสัมฤทธิ์ในการทำงานสูง ส่วนผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำจะบังเกิดผลสัมฤทธิ์ในการทำงานต่ำ แต่มีความกังวลใจสูง
2. ผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะเชื่อมั่นในตนเอง และตรงกับความเป็นจริง แต่ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ มักกังวลใจเสมอว่าตนจะพ่ายแพ้ ไม่ประสบความสำเร็จ
3. ประเทศที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจสูงประเทศนั้นจะมีหลักฐานแสดงถึงประชาชนในประเทศที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง

ชูดิกร ธนาวัฒน์นกร (2543 : 49) ลักษณะผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงที่กล่าวมาข้างต้น มากำหนดเป็นลักษณะผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ดังนี้

1. ทำงานอย่างมีระบบแบบแผน สามารถทำงานให้บรรลุตามแผน
2. มีความกล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ
3. มีความทะเยอทะยานที่จะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น
4. มีความกระตือรือร้นที่จะทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ
5. มีความรับผิดชอบต่องาน และงานที่ตนเองรับผิดชอบ
6. มีความกล้าเสี่ยงทำงานที่ยากและท้าทายความสามารถของตน
7. มีเอกลักษณ์ของตนเองที่จะแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมา
8. มีทักษะในการวางแผนงาน การจัดระบบงาน
9. ทำงานอย่างมีเหตุผล และเห็นคุณค่าของเวลา
10. มีความรอบรู้ในการตัดสินใจและติดตามผลการตัดสินใจของตน

วิภาดา เกิดพิทักษ์ (2539 : 20-21) กล่าวถึง ลักษณะบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง

1. ความทะเยอทะยาน ประกอบด้วยพฤติกรรมคาดหวังระดับสูง ต้องการเป็นที่รู้จักแก่ผู้อื่น โดยพยายามทำงานของตนเองให้ดี ต้องการให้งานสำเร็จในระดับสูง
2. ความกระตือรือร้น ประกอบด้วย พฤติกรรมขยันขันแข็ง มีความตั้งใจและจริงจังกับการทำงาน มีความอดทน ทำงานที่ได้รับมอบหมายทันที มีความสุขและสนุกกับการทำงาน
3. ความกล้าเสี่ยง ประกอบด้วยพฤติกรรมกล้าได้กล้าเสีย มุ่งความสำเร็จมากกว่าหลีกเลี่ยงความล้มเหลว เลือกทำงานที่ยากและท้าทายความสามารถ
4. ความรับผิดชอบ ประกอบด้วยพฤติกรรมปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นเสมอ ต้องการทราบข้อมูลย้อนกลับของผลงานที่ตนทำ แล้วพยายามแก้ไขผลงานให้ดีขึ้น
5. การรู้จักวางแผนงานประกอบด้วยพฤติกรรมเลือกเพื่อนร่วมงานที่มีความสามารถมีแบบแผนในการทำงาน มีจุดประสงค์ในการทำงานที่เด่นชัด

6. ความมีเอกลักษณ์ ประกอบด้วยพฤติกรรมใช้ความคิดใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา การริเริ่มทำสิ่งต่างๆ ด้วยความคิดของตนเอง

จากลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปรวมลักษณะสำคัญของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้ คือเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น กระตือรือร้นและสนุกในงานที่ทำ มีความมานะอดทน กล้าเสี่ยงพอสมควร สามารถคาดการณ์ล่วงหน้า สามารถแก้ปัญหาและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ (Affiliation Motivation)

เอดวาร์ด (Edwards. 1959 : 110 – 112) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ว่า เป็นความต้องการผูกไมตรีกับผู้อื่น (Affiliation) ได้แก่ ความต้องการช่วยเหลือเพื่อนๆ ชื่อสัตย์ต่อเพื่อน ชอบทำสิ่งต่างๆ ให้เพื่อน ชอบรู้จักคนหน้าใหม่ อยากเข้ากลุ่ม ชอบมีเพื่อนให้มากที่สุดที่จะมากได้ ชอบแบ่งปันสิ่งของกับเพื่อน ชอบทำงานเป็นกลุ่มมากกว่าตามลำพัง ชอบสร้างความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้น และชอบเขียนจดหมายถึงเพื่อน ๆ

อารี พันธุ์มณี (2534) และสุภัททา พิณตะแพทย์ (2543) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ (Affiliation motives) เป็นแรงจูงใจที่ทำให้บุคคลปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น ต้องการความเอาใจใส่ ต้องการมีสัมพันธไมตรี

พินคำ โรหิตเสถียร (2541 : 38) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ หมายถึง ความต้องการที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ต้องการได้รับการชื่นชมจากผู้อื่น ต้องการเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น ต้องการสร้างมิตรภาพ และสัมพันธภาพกับผู้อื่น และต้องการความเป็นมิตรจากผู้อื่น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ เป็นแรงจูงใจที่จะทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับคนในสังคม เพื่อให้ได้มาซึ่งการยอมรับนับถือจากคนในสังคม

รุจิรา เยาวมาตย์ (2541 : 13) แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ โดยธรรมชาติแล้วมนุษย์มีความต้องการที่สำคัญอยู่อย่างหนึ่ง ได้แก่การเป็นที่ยอมรับของคนอื่น การได้รับความนิยชมชอบจากคนอื่น เมื่อเป็นเช่นนี้จึงรู้จักเห็นใจคนอื่น ช่วยเหลือคนอื่น และกระทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อให้คนอื่นเห็นว่าเขาสามารถช่วยสังคมได้ ลักษณะเช่นนี้เป็นแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ หมายถึง ความปรารถนาของบุคคลที่จะปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น ต้องการความรักความเอาใจใส่จากบุคคลอื่นและต้องการมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้อื่น

2.6 ลักษณะบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์

ถวิล ธาราโกชน์ (2532 : 69) และ รุจิรา เยาวมาตย์ (2541 : 13) ได้กล่าวถึงบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์สูงว่ามีลักษณะ ดังนี้

1. ชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น
2. มีความเห็นอกเห็นใจต่อคนอื่นเสมอ
3. พยายามประพุดติ หรือปฏิบัติให้เป็นที่พึงพอใจของทุกฝ่าย

เฮนส์ และคณะ (Hens. et al. 1958 : 205–218) ให้ความคิดเห็นว่าบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ พิจารณาได้จากสิ่งต่อไปนี้

1. การมีความรู้สึกหรือความต้องการมุ่งสัมพันธ์ ได้แก่ การเป็นกันเอง การเลี้ยงดูคำจุน การปลอบโยน การช่วยเหลือ และการคำนึงถึงความสุขและความสบายใจของผู้อื่น

2. การกระทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อมุ่งสัมพันธ์ ได้แก่ การไปร่วมสังสรรค์ในงานเลี้ยงต่างๆ การชุมนุมเพื่อพบปะสังสรรค์ การเยี่ยมเยียนไปมาหาสู่ซึ่งกันและกัน และการพูดคุยกันในลักษณะผ่อนคลาย

เฟรนช์ (French. 1958 : 401–408) ได้กล่าวถึงบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ว่ามีลักษณะดังนี้

1. มักจะเลือกกลุ่มเพื่อนมาร่วมงานมากกว่าที่จะเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีความสามารถในงานนั้น

2. ทำงานเพื่อผูกมิตรไมตรีกับผู้อื่นมากกว่ามุ่งความสำเร็จของงาน

3. รู้สึกพอใจที่ทำงานแล้วได้พบปะและสร้างมิตรสัมพันธ์กับผู้อื่น

4. จะทำงานที่มีการให้ข้อมูลย้อนกลับ ในด้านความรู้สึกได้ดีกว่างานที่มีการให้ข้อมูลย้อนกลับในด้านของผลงาน

5. สามารถแก้ปัญหาส่วนรวมได้ดีกว่าปัญหาส่วนบุคคล เพราะมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของงานและเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

อาริตา สัวบุตร (2539 : 31) กล่าวถึงลักษณะผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์สูงดังนี้

1. ชอบทำงานเป็นกลุ่ม และทำงานร่วมกับผู้อื่น

2. พยายามเข้าใจผู้อื่นเสมอ และมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นเสมอ

3. มีความเอื้อเฟื้อ โอบอ้อมอารี ชอบช่วยเหลือผู้อื่น เสียสละ

4. มีความซื่อสัตย์ มีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำ มีความเกรงใจสูง

5. พยายามทำให้ทุกคนพอใจ โดยไม่มีการโต้แย้งใดๆ ทั้งสิ้น

6. ต้องการเป็นที่รักและได้รับการยอมรับจากผู้อื่น

7. มีมนุษยสัมพันธ์สูง สามารถปรับตัวให้เข้ากับทุกคนได้ดี

8. มีบุคลิกภาพเป็นมิตรกับทุกคน

9. ต้องการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นเสมอ

10. ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการติดต่อสมาคมพบปะสังสรรค์กับผู้อื่น

11. เป็นสมาชิกสมาคมสโมสรเพื่อทำความรู้จักและผู้มิตรกับผู้อื่น

12. เข้าร่วมกิจกรรมบ่อยครั้ง เพื่อพบปะสังสรรค์กับผู้อื่น
13. ชอบมีเพื่อนให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้
14. เมื่อเผชิญกับอุปสรรคปัญหาจะไม่ทอดทิ้ง เพื่อนฝูงเอาตัวรอด
15. มีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่องานต่ำ
16. ทำงานตามสบาย ไม่เน้นประสิทธิภาพการทำงาน รักสนุก

สรุปได้ว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์เป็นบุคคลที่ชอบทำงานเป็นกลุ่ม ชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจคนอื่น มีความเอื้อเฟื้อโอ้อ้อมอารี ชอบช่วยเหลือผู้อื่น มีความเสียสละ มีความซื่อสัตย์ มีความเกรงใจและมนุษย์สัมพันธ์สูง

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น

3.1 ความหมายของวัยรุ่น

สุพัตรา สุภาพ (2536) ได้กล่าวถึง วัยรุ่นว่าเป็นวัยที่เริ่มแตกเนื้อหนุ่มสาว (Puberty) จนกระทั่งบรรลุนิติภาวะ ซึ่งมีผลกระทบต่อความเจริญด้านอื่นๆ ด้วย เช่น มีการแปรปรวนของอารมณ์เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้มีพฤติกรรมแปลกๆ เช่น รักชอบอะไรก็รักจนหลง ชอบจนคลั่ง หรือเวลาฟังเพลงที่ชอบอาจจะร้องกรี๊ดกร๊าด หรือคลั่งไคล้ไหลหลงดารารายภาพยนตร์ หรือนักร้องเป็นต้น ที่เป็นเช่นนี้เพราะมีอารมณ์อ่อนไหวง่าย เต็มไปด้วยความเพ้อฝัน มีอุดมคติสูงมักจะมองสิ่งต่างๆ ในแง่ดี เพราะยังไม่เคยมีประสบการณ์ของโลกที่แท้จริง และถ้าเกิดผิดหวังไม่ได้ตั้งใจ หรือที่ปรารถนาก็จะเสียใจมากเศร้าโศก หรือกินไม่ได้นอนไม่หลับ เข้าทำนองที่ว่า ถ้ารักก็รักสุดหัวใจถ้าเกลียดก็เกลียดสุดขีด ไม่ค่อยเดินทางสายกลาง แต่อารมณ์เหล่านี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามวันเวลา ส่วนความต้องการอื่นก็คงเหมือนเดิม

ประยูร มณีสร (2532 : 6) ได้อธิบายความหมายของวัยรุ่นว่า เป็นวัยที่มีการพัฒนาต่อเนื่องในชีวิตมนุษย์ ระหว่างความเป็นเด็กกับความเป็นผู้ใหญ่ เป็นวัยที่น่าตื่นเต้น มีพลังสูงเต็มไปด้วยความเข้มข้น

ศิริลักษณ์ ณฑาทิพย์ (2544 : 9) กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา นอกจากนี้ยังเป็นวัยแห่งการปรับตัว มีปัญหา และเป็นวัยที่มีความเคร่งเครียดทางอารมณ์

จึงสรุปได้ว่า วัยรุ่นคือช่วงระยะของการเจริญเติบโตของคน ทั้งในทางชีวะ สรีระและจิตใจ จากความเป็นเด็กสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งส่งผลต่อพัฒนาการทุกด้านของวัยรุ่น

3.2 ธรรมชาติของวัยรุ่น

วัยรุ่นโดยทั่วไปมักจะมีอาการกักต้อกลุ่มปัญหาจึงปรากฏว่าถ้าหากไปร่วมกลุ่มกับเพื่อนไม่ดี ก็อาจนำไปในทางที่เสีย แม้เด็กบางคนอาจจะไม่ยากทำในสิ่งไม่ดี แต่เมื่อเพื่อนพูดสบประมาท หรือกลั่นแกล้งเพื่อนโกรธ ก็อาจจะทำอะไรที่ไม่ดีไปด้วย

ในด้านการทำตัวเป็นพวกเดียวกันของวัยรุ่น เช่น การแต่งกาย ภาษา แบบของความประพฤติ วัยรุ่นจะพยายามทำตัวให้เหมือนเพื่อน เพื่อจะได้เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม ปัญหาในวัยนี้ มักจะเป็นความรู้และความสนใจเรื่องเพศ พออายุเพิ่มขึ้น จะค่อย ๆ มีความสำคัญ ในการรับผิดชอบตนเองและสังคมมากขึ้นด้วย รวมทั้งการที่จะสร้างบุคลิกภาพต่างๆ เป็นของตนเองโดยเฉพาะ นอกจากนี้ยังมีความต้องการอิสระ ไม่ชอบให้ผู้ใหญ่มาคบคุมดูแล ทั้งในเรื่อง การคบเพื่อน การไฝ่ฝันถึงอาชีพและอนาคตของตน คิดอยากจะมีบ้านเป็นของตนเอง สร้าง ครอบครัวของตนขึ้นมาใหม่ ปัญหาของวัยรุ่นจึงเป็นเรื่องที่ไม่มีที่สิ้นสุดและมีการต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ

3.3 ความต้องการของวัยรุ่น

สุพัตรา สุภาพ (2536 : 46-48) และศรีเรือน แก้วกังวาล (2538 : 393-394) กล่าวว่า ความต้องการของวัยรุ่นก็คล้ายกับความต้องการของมนุษย์โดยทั่วไปในสังคม คือ

1. ต้องการความรัก	8. ต้องการการยอมรับจากผู้ใหญ่
2. ต้องการความสนุกสนาน	9. ต้องการแบบอย่างที่ดี
3. ต้องการความเป็นอิสระ	10. ต้องการความปลอดภัย มั่นคง
4. ต้องการได้รับการยกย่อง	11. ต้องการประสบการณ์ใหม่ๆ
5. มีอุดมคติสูง	12. มีความรู้สึกที่รุนแรง
6. มีความสนใจเรื่องเพศ	13. ต้องการมีอนาคต ความสำเร็จ
7. ต้องการการรวมกลุ่ม	

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์

4.1 งานวิจัยในประเทศ

มลวิภา สุวรรณมาลัย (ปราณี ภักดีไพบูลย์ผล. 2540 : 75 ; อ้างอิงจาก มลวิภา สุวรรณมาลัย. 2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบ เก็บตัวและแบบแสดงตัวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ เด็กวัยรุ่นชาย และเด็กวัยรุ่นหญิงไทย จำนวน 674 คน ซึ่งพบว่าเด็กวัยรุ่นชายมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไม่แตกต่างกับเด็กวัยรุ่นหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ ยังพบว่า บุคลิกภาพแบบเก็บตัวและบุคลิกภาพแบบแสดงตัวไม่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่ระดับนัยสำคัญ .05

เมธี โพธิพัฒน์ (2523 : 109) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์และความซื่อสัตย์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 4 กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ จันทบุรี ดาก เลย และสงขลา ผลการศึกษาพบว่าเด็กหญิงมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์สูงกว่าเด็กชาย,เด็กในระดับชั้นเรียนที่สูงกว่า และเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แรงจูงใจใฝ่

สัมพันธ์สูงกว่าเด็กในระดับชั้นเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนเด็กในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ไม่ต่างกัน

รุ่งโรศ สิริเวทย์ (2534 : 144-145) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับการปฏิบัติตนอย่างมีพรหมวิหารสี่ ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชั้นปีที่ 1 และปีที่ 4 พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่านิสิตชั้นปีที่ 1 และนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ ส่วนนิสิตชายกับนิสิตหญิง และนิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่แตกต่างกัน

นพพร ภาวนตรี (2528:98-99) ได้ทำการศึกษาระดับของความวิตกกังวล และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนนายทหารสามเหล่าทัพ และเปรียบเทียบความวิตกกังวล แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ระหว่างเหล่าทัพ ชั้นปี ผลปรากฏว่านักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 2 กับชั้นปีที่ 5 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อาริตา สวับุตร (2539 : ก - ข) ได้ทำการศึกษาแรงจูงใจและพฤติกรรมการทำงานของผู้ในระดับกลางในโรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป โดยแบ่งแรงจูงใจเป็นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์และแรงจูงใจใฝ่อำนาจ ส่วนพฤติกรรมการทำงานแบ่งเป็น 5 ด้าน คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการแก้ปัญหา ด้านความเป็นผู้นำ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และระดับความทะเยอทะยาน / การมุ่งความสำเร็จ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ในระดับกลางเพศชายและเพศหญิงมีแรงจูงใจทั้ง 3 ด้านไม่ต่างกัน ส่วนผู้ในระดับกลางอายุต่ำกว่า 30 ปี มีแรงจูงใจโดยรวม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ พฤติกรรมการทำงานโดยรวม พฤติกรรมทางด้านการแก้ปัญหา พฤติกรรมทางด้านการติดต่อสื่อสาร และพฤติกรรมทางด้านมนุษยสัมพันธ์สูงกว่าผู้ในระดับกลาง ที่มีอายุมากกว่า 35 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ถึง .01 และ ผู้ในระดับกลางที่มีการศึกษาสูงกว่า มีแรงจูงใจโดยรวม แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ พฤติกรรมการทำงานโดยรวม พฤติกรรมทางด้านการเป็นผู้นำ พฤติกรรมทางด้านการแก้ปัญหา พฤติกรรมทางด้านการติดต่อสื่อสาร และพฤติกรรมทางด้านมนุษยสัมพันธ์ สูงกว่าผู้ในระดับกลางที่มีการศึกษาต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .03 ถึง .001

รุจิรา เขาวมาตย์ (2541: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความพึงพอใจในวิชาชีพพลศึกษา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาภาควิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษาและวิทยาศาสตร์สุขภาพ กับนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษาและเทคโนโลยีธุรกิจกีฬา มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับสูง

ชุตินทร ธนาวัฒน์นกร (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษานุคลิกภาพตามแนวทฤษฎีจิตวิเคราะห์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับปานกลาง

ปาริฉัตร อ้นประเสริฐ (2543:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับเชาวน์ปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษานารี กรุงเทพมหานคร พบว่า เชาวน์ปัญญา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความคิดสร้างสรรค์ มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความสัมพันธ์ในทางบวก

ประกายทิพย์ พิชัย (2539:95-96) ได้ทำการศึกษาดัชนีแปรที่เกี่ยวของกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง กรุงเทพมหานคร พบว่า เพศ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เวอรอฟฟ์ และคณะ (Veroff, et al. 1980) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่อำนาจและแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ ของคนอเมริกันชายและหญิงระหว่างปี 1957 และ 1976 ผลการวิจัยพบว่า ผู้หญิงและผู้ชายจะมีแรงจูงใจทั้ง 3 ด้านต่างกัน และพบว่า ปี อายุ และการศึกษา จะมีผลต่อแรงจูงใจทั้ง 3 ด้าน โดยปีที่เพิ่มขึ้น 19 ปีนั้น (มีการควบคุมในเรื่องอายุและการศึกษา) พบว่า จะทำให้ผู้ชายมีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ลดลง และแรงจูงใจใฝ่อำนาจเพิ่มขึ้น ส่วนผู้หญิงจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และแรงจูงใจใฝ่อำนาจสูงขึ้น ในด้านอายุ พบว่า ผู้ชายที่อยู่ในวัยกลางคน จะมีแรงจูงใจใฝ่อำนาจสูง ส่วนผู้หญิงที่มีอายุมาก จะมีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์สูง ในด้านการศึกษา พบว่า ทั้งผู้หญิงและผู้ชายที่มีการศึกษาสูง จะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าผู้มีการศึกษาค่ำ และผู้มีการศึกษาค่ำกว่าระดับวิทยาลัย

ชาร์ม (พินคำ โรหิตเสถียร. 2541 : 75 ; อ้างอิงจาก Sharm. 1989) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ การยอมรับ และแรงจูงใจใฝ่อำนาจของผู้จัดการ และคนงานในส่วนของผู้จัดการ ผลการวิจัย พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์และแรงจูงใจใฝ่อำนาจและมีความสัมพันธ์ทางลบระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และการยอมรับ นอกจากนี้ยังพบว่า อายุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์และมีความสัมพันธ์ทางลบกับการยอมรับ

เครห์ (Krahe. 1991) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และทักษะที่เป็นจริง และทักษะตามที่รับรู้ของผู้จัดการบริษัทประกันชีวิตและทรัพย์สิน สำหรับในด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลการวิจัยพบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นตัวทำนายผลการปฏิบัติงานได้พอประมาณ แต่ก็มีความเที่ยงและเชื่อถือได้ และไม่พบความแตกต่างในเรื่องแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ระหว่างผู้จัดการชายและหญิง

เพรมาเนทท์ (Premanath. 1991) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และแรงจูงใจใฝ่อำนาจระหว่างผู้นำที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคล

ในด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและตำแหน่งงานแตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่พบความแตกต่างในเรื่องแรงจูงใจทั้ง 3 ด้านระหว่างผู้นำที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลในด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และตำแหน่งงานแตกต่างกัน

ชุกลา (พินคำ โรหิตเสถียร. 2541 : 77 ; อ้างอิงจาก Shukla. 1993) ได้ ทำการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของระดับการศึกษา (ปริญญาตรีและต่ำกว่าปริญญาตรี) และ Cognitive Style ที่มีผลกระทบต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของผู้จัดการโรงงานผลิตเหล็ก จำนวน 90 คน ผลการวิจัยได้พบว่า มีแต่เพียงระดับการศึกษาเท่านั้น ที่มีผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ฟรีไมเออร์ และเวลล์ (Frymier and Wells . 1966) ศึกษาเรื่องแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสหรัฐโอไฮโอ ในเรื่องความแตกต่างระหว่างเพศพบว่า นักเรียนหญิงกับนักเรียนชายมีระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ ดังกล่าว จะเห็นว่า พบผลที่ต่างกันคือ ด้านเพศ เพศหญิงมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแรงจูงใจ ใฝ่สัมพันธ์สูงกว่าเพศชายกับทั้งสองเพศมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ไม่ต่างกัน ด้านระดับชั้นเรียน ซึ่งอาจพิจารณาได้จากอายุที่เพิ่มขึ้นเพราะผู้มีระดับชั้นเรียนสูงกว่า ส่วนมาก จะมีอายุมากกว่า หรือระดับการศึกษาที่สูงกว่า จะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ สูงกว่าระดับชั้นเรียนที่ต่ำกว่า และไม่พบความแตกต่าง และด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบผล ที่แตกต่างและไม่แตกต่างของผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง ต่ำ แต่เมื่อเปรียบเทียบ แล้วส่วนใหญ่เพศหญิงผู้มีระดับชั้นเรียนสูงกว่าจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ สูงกว่าเพศชาย และมีระดับชั้นเรียนต่ำกว่า ส่วนผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์สูงแต่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ต่ำกว่าผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ

5. งานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม

เนื่องจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม นั้น ยังไม่มี ผู้ใดได้ทำการศึกษามาก่อน ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมงานวิจัยที่มีหัวข้อ หรือประเด็นที่ใกล้เคียงกับ พฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมหรือองค์ประกอบของพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม ได้แก่ พฤติกรรมเอื้อสังคม พฤติกรรมเชิงจริยธรรม คุณธรรมหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เจตคติ ทศนคติ ค่านิยม ความสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรม จริยธรรม การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม และ พัฒนาการทางจริยธรรม

5.1 งานวิจัยในประเทศ

บัญชา แก้วส่อง (2522) ได้ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กวัยรุ่น ในสังคมเมืองและชนบท จำนวน 300 คน พบว่า มีความแตกต่างกันในพัฒนาการทางจริยธรรม ของเด็กวัยรุ่นที่มีความแตกต่างกันในด้านการอบรมเลี้ยงดู และระดับอายุ อย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติ และไม่พบความแตกต่าง ในพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กวัยรุ่นที่มีความแตกต่างด้านอาชีพของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา สภาพถิ่นที่อยู่ และเพศ

สำนักพัฒนาการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 6 (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความสำคัญในคุณค่าของวัฒนธรรมไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2538 เขตการศึกษา 6 ในพฤติกรรม 3 ด้าน คือการยอมรับในคุณค่า ความชื่นชม และการปฏิบัติตนเพื่อบำรุงรักษา และเผยแพร่วัฒนธรรมไทย เมื่อพิจารณาตามสังกัด เพศ ปรากฏว่า นักเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา มีความสำคัญในคุณค่าของวัฒนธรรมไทย มากกว่า นักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ระดับความเชื่อมั่นที่ .03 หากพิจารณาตามเพศ พบว่า นักเรียนหญิง มีความสำคัญในคุณค่าของวัฒนธรรมไทยมากกว่านักเรียนชาย ในระดับความเชื่อมั่นที่ .00

ผดุง อารยะวิญญู และศรียา นิยมธรรม (2530 : 1 - 11) ได้ทำการวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความนิยมไทยของนักเรียนมัธยมศึกษา 12 โรงเรียน เขตกรุงเทพมหานคร พร้อมทั้งผู้ปกครอง โดยใช้แบบสำรวจความนิยมไทย ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่พยากรณ์ความนิยมไทยของนักเรียนมัธยมศึกษา ที่สำคัญคือ ระดับการเปิดรับวัฒนธรรมไทย, ระดับความมีชื่อเสียงของโรงเรียน และ ความนิยมไทยของผู้ปกครอง ส่วนตัวแปรที่ไม่พยากรณ์ คือ ศาสนา ฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษาของผู้ปกครอง ประเภทของโรงเรียนและเพศของนักเรียน

ทิพวรรณ ลิ้มสุขนิรันดร์ (2535 : 127) ศึกษาอำนาจการทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดสระบุรี พบว่านักเรียนที่อายุมากมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่อายุน้อย, นักเรียนหญิงมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนชาย และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง และต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 ส่วนนักเรียนที่มีความแตกต่างกันทางด้านฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมของครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

เกศศิริ บุญญะอดิชาติ (2541 : 198) ได้ทำการศึกษารูปแบบการสื่อสารในครอบครัวและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียนวัยรุ่น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนวัยรุ่นตอนปลายมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นักเรียนวัยรุ่นหญิงมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าวัยรุ่นชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนักเรียนวัยรุ่นที่มารดามีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ครอบครัวที่มีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจต่างกัน มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

ประมวล น้อยเจริญ (2532 : 145) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมกับพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลปรากฏว่า นักเรียนหญิงมีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมมากกว่านักเรียนชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .05 ส่วนนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกันหรืออยู่ในโรงเรียนเอกเทศ - สหศึกษามีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมไม่แตกต่างกัน

ศิริพร พูลรักษ์ (2539 : 158) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวที่มีผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเด็ก และวัยรุ่น ด้านพฤติกรรมต่อผู้อื่นทางสังคม และพฤติกรรมต่อสิ่งแวดล้อม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 6 และ อุดมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า เด็กและวัยรุ่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพศชายและเพศหญิง มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่อผู้อื่นทางสังคมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ

ถวิล คุณเศรษฐ์ (2538 : ก-ข) ทำการวิจัยศึกษาพฤติกรรมทางสังคมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมที่นักเรียนแสดงออกมากที่สุด คือด้านความเสมอภาค หรือความยุติธรรม และการแสดงออกน้อยที่สุดคือด้านความเมตตา กรุณา นักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีทั้งพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคม และแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกัน

ชลธิ์ กุลประดิษฐ์ (2527 : 111-112) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมไทยกับการปรับตัวทางสังคม และเปรียบเทียบตามตัวแปรระดับการศึกษา อาชีพผู้ปกครอง สถานที่ตั้งของที่อยู่อาศัย และเพศ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จังหวัดชลบุรี โดยใช้แบบสอบถาม พบผลว่า ทัศนคติต่อวัฒนธรรมไทยและการปรับตัวทางสังคม มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และพบว่านักเรียนหญิงและนักเรียนชายมีทัศนคติต่อวัฒนธรรมไทยแตกต่างกัน ส่วนสถานที่ตั้งของที่อยู่อาศัย คือ นักเรียนที่อยู่ในเขตชานเมืองและย่านกลางเมืองพัทยา มีทัศนคติต่อวัฒนธรรมไทยไม่แตกต่างกัน

สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 8 (2533) ได้ศึกษาความสำคัญในคุณค่าของวัฒนธรรมไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2532 เขตการศึกษา 8 ซึ่งวัฒนธรรมที่ศึกษา ได้แก่ ภาษาและวรรณคดีไทย วาดเขียน ขับร้อง ดนตรี การฟ้อนรำ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ศาสนา การแต่งกาย การบันเทิง การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ ตลอดจนรูปแบบและวิธีการในการดำรงชีวิตร่วมกันของคนไทย ผลการประเมินพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสำคัญในคุณค่าของวัฒนธรรมไทย อยู่ในระดับพอใช้ โดยนักเรียนหญิงและนักเรียนชาย มีพฤติกรรมแสดงออกถึงความสำคัญในคุณค่าของวัฒนธรรมไทยแตกต่างกัน

ธำรงค์ดี เบ็ญซาอิด (2528) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อจริยธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ที่นับถือศาสนาอิสลาม ในจังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางจริยธรรมสูงกว่านักเรียนชั้นประถม

ศึกษาปีที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการศึกษาความแตกต่างระหว่างเพศ ทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางจริยธรรมสูงกว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในเพศเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับ เจตคติต่อจริยธรรม ทั้งด้านการรับรู้มาตรฐานสังคม และด้านการรับรู้ตนเองนั้น ไม่พบความแตกต่างทางสถิติ ทั้งในระหว่างชั้นเรียน และเพศเดียวกันที่ต่างระดับชั้นเรียน

สุกานดา นิมทองคำ (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาตัวแปรเชิงจิตสังคม และชีวพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กมัธยมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า เพศหญิงมีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมมากกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จงเหรียญ หล้ามี (2536 : 86-87) ได้ศึกษาคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปด ด้านศีล ทำการศึกษากับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัด เพชรบูรณ์ ตามตัวแปรเพศ สถานที่อยู่อาศัย และอาชีพของผู้ปกครอง เพื่อทราบถึงระดับและความแตกต่างของคุณธรรม พบว่า คุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปดด้านศีลของนักเรียนอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยนักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศหญิงมีคุณธรรมด้านสัมมากัมมันตะ และสัมมาอาชีวะ มากกว่านักเรียนชาย ยกเว้นด้านสัมมาวาจา ส่วนคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปดด้านศีลของ นักเรียนที่อาศัยอยู่ในเมือง-ชนบทและผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพต่างกัน ไม่แตกต่างกัน

พนมไพโร อารณรัตน์ (2526 : 186) ศึกษาพฤติกรรมจริยธรรมต่อตนเอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 5 และครู ผลพบว่า นักเรียนทั้งสามระดับชั้นและครู มีพฤติกรรมจริยธรรมต่อตนเองแตกต่างกันตามระดับชั้น โดย ส่วนรวมพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีพฤติกรรมจริยธรรมต่อตนเองน้อยกว่ากลุ่มอื่น

พนิดา กมลรัตน์ (2541 : 121 - 122) ได้ทำการศึกษามรรคมีองค์แปด ของเด็กวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ใน กรุงเทพมหานคร พบว่า มรรคมีองค์แปดของเด็กวัยรุ่นเพิ่มขึ้นตามระดับชั้นเรียนและเด็กวัยรุ่น เพศหญิงมีมรรคมีองค์แปดสูงกว่าเด็กวัยรุ่นเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมธี โพธิพัฒน์ (2523 : 109) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และความซื่อสัตย์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในกรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ จันทบุรี ดาก เลย และสงขลา ผลการศึกษาพบว่า เด็กหญิงมีความซื่อสัตย์สูงกว่าเด็กชาย , เด็กในระดับชั้นเรียน ที่สูงกว่ามีความซื่อสัตย์สูงกว่า เด็กในระดับชั้นเรียนที่ต่ำกว่าและเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงมีความซื่อสัตย์สูงกว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนเด็กที่ ผู้ปกครองมีอาชีพ ระดับการศึกษาต่างกัน และเด็กในกรุงเทพมหานคร หรือต่างจังหวัด มีความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน

สันทัต สินธุพันธ์ประทุม (2535 : 80) พบว่า การปฏิบัติหลักธรรมของ พระพุทธศาสนาของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ทั้งในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดชัยภูมิ มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนหญิงมีการปฏิบัติตน ทางพุทธศาสนาสูงกว่านักเรียนชาย

สุนารี เตชะโชควิวัฒน์ (2527 : 120) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การอบรมเลี้ยงดู วินัยในตนเอง และความภาคภูมิใจในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ผลพบว่า นักเรียนที่ระดับชั้นเรียนต่างกัน มีวินัยในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสภาพครอบครัวแตกต่างกัน มีวินัยในตนเอง และความภาคภูมิใจไม่แตกต่างกัน

รุ่งโรสพ สัทธิเวทย์ (2534:144) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์กับการปฏิบัติตนอย่างมีพรหมวิหารสี่ ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ชั้นปีที่ 1 และปีที่ 4 พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 กับชั้นปีที่ 1 ไม่มีความแตกต่างกัน ในการปฏิบัติอย่างมีพรหมวิหารสี่ด้านเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขาและด้านรวม ส่วนความ แตกต่างทางเพศ นิสิตหญิงปฏิบัติตนอย่างมีพรหมวิหารสี่ด้านเมตตา อุเบกขา สูงกว่านิสิตชาย และนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลางปฏิบัติตนอย่างมีพรหมวิหารสี่ ด้านเมตตา มุทิตา อุเบกขา และด้านรวมสูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ แต่นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนสูงมีการปฏิบัติตนอย่างมีพรหมวิหารสี่ไม่แตกต่างจากนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนปานกลางส่วนนิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกันปฏิบัติตนอย่างมีพรหมวิหารสี่ ไม่ต่างกัน

กุหลาบ ดิยะสัตย์กุลโกวิท (2530 : 48) ได้ทำการศึกษาและเปรียบเทียบ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสวรรค์อนันต์ เพื่อวัด พัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม 3 คุณลักษณะ คือ ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และความซื่อสัตย์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพัฒนาการการให้เหตุผล เชิงจริยธรรมทุกลักษณะและจำแนกลักษณะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนหญิงมีจริยธรรมสูงกว่านักเรียนชายในทุกคุณลักษณะ

จารุวรรณ พานทอง (2536 : 76 – 77) ทำการวิจัยเปรียบเทียบเหตุผล เชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ตามเหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ด้าน คือ ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความสามัคคีและความยุติธรรม ปรากฏว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีเหตุผลเชิงจริยธรรม ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01โดยนักเรียนหญิงมีมากกว่านักเรียนชาย

วันดี ละอองทิพรส (2540 : 134) ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม โดยจำแนกตามเพศ อายุ ชั้นเรียน และความสามารถในการร่วมความรู้สึก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – ประถมศึกษา ปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีการให้

เหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมไม่แตกต่างกัน ส่วนนักเรียนที่มีอายุมากกว่าหรือเรียนชั้นเรียนสูงกว่ามีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมแตกต่างกับนักเรียนที่มีอายุน้อยกว่าหรือเรียนชั้นเรียนต่ำกว่า

กิตติวรรณ สิทธิเวช (2534 : 119) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจกับการปฏิบัติตนทางพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เขตกรุงเทพฯ ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนหญิงมีการปฏิบัติตนทางพุทธศาสนาสูงกว่านักเรียนชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักเรียนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ระดับการศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวแตกต่างกัน มีการปฏิบัติตนทางพุทธศาสนาไม่ต่างกัน

อารมย์ สุดมี (2537 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตการศึกษา 7 พบว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนอยู่ในระดับมาก และมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนตามตัวแปรเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนตามขนาดโรงเรียน และฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองไม่ต่างกัน

สมคิด เหลาฉลาด (2542 : (1)-(2)) ได้ศึกษาความเชื่อเรื่องบุญ และบาปกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาระดับและความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อเรื่องบุญและบาปกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความเชื่อเรื่องบุญและบาป พฤติกรรมเชิงให้เหตุผลทางจริยธรรม และพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่มีแนวโน้มว่าจะปฏิบัติอยู่ในระดับสูงทุกด้าน

ภัทร ยันตรการ (2543 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องระดับคุณธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อวัดและเปรียบเทียบคุณธรรมด้านความขยันหมั่นเพียร ความรับผิดชอบ และความมีระเบียบวินัย จำแนกตามเพศ และระดับชั้น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีคุณธรรมในระดับปานกลาง นักเรียนหญิงมีระดับคุณธรรมสูงกว่านักเรียนชาย และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีระดับคุณธรรมสูงสุด รองลงมาคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามลำดับ

มธุรส ชำนาญทัศน์ (2532 : 173 - 174) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจจะประพฤติตนตามหลักสัปปริสธรรมของบุตรวัยรุ่น กับความประพฤติตามหลักสัปปริสธรรมของมารดาตามการรับรู้ของบุตร ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสหศึกษา กรุงเทพมหานคร พบผลคือบุตรวัยรุ่นหญิงมีความตั้งใจจะประพฤติตนตามหลักสัปปริสธรรมสูงกว่าบุตรวัยรุ่นชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนในกลุ่มที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความตั้งใจจะประพฤติตนตามหลักสัปปริสธรรมแตกต่างกัน สำหรับกลุ่มที่มีความแตกต่างกันด้านระดับการ

ศึกษาของมารดาอาชีพของมารดา และฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัวไม่พบความแตกต่างกันของความตั้งใจจะประพடுத்தตามหลักสัปปริสธรรมของบุตรวัยรุ่น

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ไอเซนเบิร์ก (Eisenberg. 1979) ได้ทำการศึกษาพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมในเด็กก่อนวัยเรียน พบว่า เด็กมัธยมศึกษามีการใช้เหตุผลที่เข้าถึงความรู้สึกร่วม และการให้เหตุผลที่ซึมซาบจากภายใน มากกว่าเด็กประถมศึกษาโดยการให้เหตุผลที่เข้าถึงความรู้สึก และการให้เหตุผลที่ซึมซาบจากภายในจะเพิ่มขึ้นตามอายุ

ต่อมาไอเซนเบิร์กและคณะ (Eisenberg, et al.1985) ได้ศึกษาพัฒนาการของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมและสติปัญญา ในเด็กชาวเยอรมันและเด็กชาวอเมริกันทั้งชายและหญิง โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กก่อนวัยเรียน เด็กเกรดสอง และเด็กเกรดสี่ ผลการศึกษาพบว่า พัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมนั้น เพิ่มขึ้นตามอายุ

ในปีต่อมาไทเจน (Tietjen. 1986) ได้ทำการศึกษาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมในเด็กวัยรุ่น และผู้ใหญ่ของสังคมปาปัวนิวกินี พบว่า ชาวปาปัวนิวกินีที่มีอายุมากจะให้เหตุผลที่เข้าถึงความรู้สึกมากกว่าที่มีอายุน้อย

โอไบรอัน และโบรफी (O Bryant and Brophy. 1976) ได้ศึกษาหาความแตกต่างระหว่างเพศกับพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรดห้าในพฤติกรรมการเสียสละ และการช่วยเหลือ ผลพบว่า ไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศชาย และหญิงในพฤติกรรมการเสียสละ ส่วนพฤติกรรมการช่วยเหลือเด็กหญิงมีการช่วยเหลือมากกว่าเด็กชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในปี 1991 ไอเซนเบิร์ก และคณะ (Eisenberg, et al. 1991) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ในเรื่องเพศกับพฤติกรรมการช่วยเหลือในเด็กวัยรุ่นอายุ 13-16 ปี ผลการศึกษาพบว่าวัยรุ่นหญิงมีคะแนนการช่วยเหลือมากกว่าชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

คลาร์ก และบาร์ทอล (Clark.1974 and Bar-Tal. 1976) ได้ทำการศึกษาเพศกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม พบว่า เพศหญิงมีพฤติกรรมการช่วยเหลือมากกว่าเพศชาย

เออร์บาช (Urbach. 1976) ได้ศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กเกรด 4 และเกรด 6 โดยใช้เรื่องซึ่งตรงกับสถานการณ์ด้านความเอื้อเฟื้อและความซื่อสัตย์ ผลการวิจัย ปรากฏว่า เด็กชายและเด็กหญิงใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน

เบเกอร์ (Baker. 1976 : 1954-A) เปรียบเทียบพัฒนาการทางด้านจริยธรรมของนักเรียนเกรด 9 และเกรด 12 ในโรงเรียน 3 แบบในรัฐโคโลราโด ผลปรากฏว่า เด็กที่เรียนในโรงเรียนต่างกันและต่างระดับกัน มีคะแนนในด้านจริยธรรมต่างกัน

เมนิทอฟฟี (Menitoff. 1977 : 3396 - A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบถึงพัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนชายวัยในลอสแอนเจลิส เกรด 4 ถึง เกรด 6 ผลปรากฏว่า

นักเรียนเกรด 6 มีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่านักเรียนเกรด 5 และนักเรียนเกรด 5 มีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่านักเรียนเกรด 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

รีเมอร์ส (Reimers. 1989 : 2597-A) ได้สำรวจและประเมินถึงกระบวนการของความเข้าใจและโครงสร้างความหมายของความรับผิดชอบเกี่ยวกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของวัยรุ่นในด้านการพัฒนาตนเองและความรับผิดชอบผลการวิจัยพบว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมการพัฒนาตนเอง ความรับผิดชอบเชิงจริยธรรม และความรับผิดชอบตนเองสัมพันธ์กับอายุและเพศ

แม้ว่างานวิจัยที่รวบรวมมาจะมีความเกี่ยวข้องต่อพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านศีลธรรมเพียงบางส่วน แต่จากผลการวิจัยในแต่ละหัวข้อดังกล่าวพอจะสรุปได้ว่า พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรม หรือสิ่งที่ดึงดูดต่อสังคมส่วนใหญ่จะเพิ่มขึ้นตามอายุ ระดับการศึกษา ชั้นเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในเรื่องเพศ พบว่า เพศหญิงมักมีพฤติกรรมที่ดึงดูดมากกว่าเพศชาย การวิจัยนี้จึงคาดว่า พฤติกรรมวัฒนธรรมด้านศีลธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 น่าจะมีมากกว่า ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพศหญิงและผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงน่าจะมีพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านศีลธรรมมากกว่าเพศชายและผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางหรือต่ำ

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านศีลธรรม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์

จากการค้นคว้งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านศีลธรรมนั้น ไม่พบว่ามีผู้ใดทำการศึกษาวิจัยไว้ แต่มีการศึกษาในเรื่องความสัมพันธ์ของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์กับองค์ประกอบย่อยของพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านศีลธรรม ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้

6.1 งานวิจัยในประเทศ

อาริดา สวับุตร (2539 : 106) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจ และพฤติกรรมการทำงานของผู้นำระดับกลาง ซึ่งแรงจูงใจที่ทำการศึกษาประกอบด้วย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์และแรงจูงใจใฝ่อำนาจ ส่วนพฤติกรรมการทำงาน ประกอบด้วย พฤติกรรมการทำงานด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการแก้ปัญหา ด้านความเป็นผู้นำ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และระดับความทะเยอทะยาน การมุ่งความสำเร็จ สำหรับตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับพฤติกรรมการทำงานของผู้นำระดับกลาง พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการทำงานด้านการแก้ปัญหา ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านการ

ติดต่อสื่อสาร และระดับความทะเยอทะยาน การมุ่งความสำเร็จ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

เมธี โพธิพัฒน์ (2523 : 109) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และความซื่อสัตย์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในกรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ จันทบุรี ดาก เลย และสงขลา ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และความซื่อสัตย์ มีความสัมพันธ์กันทางบวก

รุ่งโรส สิริเวทย์ (2534 : 144-145) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับการปฏิบัติตนอย่างมีพรหมวิหารสี่ ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีที่1 และปีที่4 พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปฏิบัติตนอย่างมีพรหมวิหารสี่ด้านเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา-ด้านรวม

พินคำ โรหิตเสถียร (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาแรงจูงใจและพฤติกรรมการทำงานของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน : ศึกษาเฉพาะกรณีของบริษัทการบินไทย(มหาชน)จำกัด โดยแรงจูงใจได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ แรงจูงใจใฝ่อำนาจ และพฤติกรรมการทำงาน 5 ด้าน คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการแก้ปัญหา ด้านความเป็นผู้นำ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และระดับความทะเยอทะยาน การมุ่งความสำเร็จ ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ แรงจูงใจใฝ่อำนาจ และแรงจูงใจโดยรวมของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน มีความสัมพันธ์ทางบวก กับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ปราณี ภักดีไพบูลย์ผล (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และผลการปฏิบัติงานของหัวหน้างานระดับต้น ในโรงงานอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า องค์ประกอบด้านบุคลิกภาพด้านมนุษยธรรม และด้านความกล้าเผชิญมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แม็คเคลแลนด (เสรี อินทร์คง. 2535 : 59 ; อ้างอิงจาก McClelland. 1953 : 10) ได้ศึกษาลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง พบว่า จะมีความรับผิดชอบสูงด้วย

เฟรนซ์และโทมัส (French and Thomas. 1958 : 45-48) ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง กับกลุ่มตัวอย่างที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ เพื่อดูความแตกต่าง ในเรื่องความสามารถในการแก้ไขปัญหา ผลจากการศึกษาปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาได้ดีกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

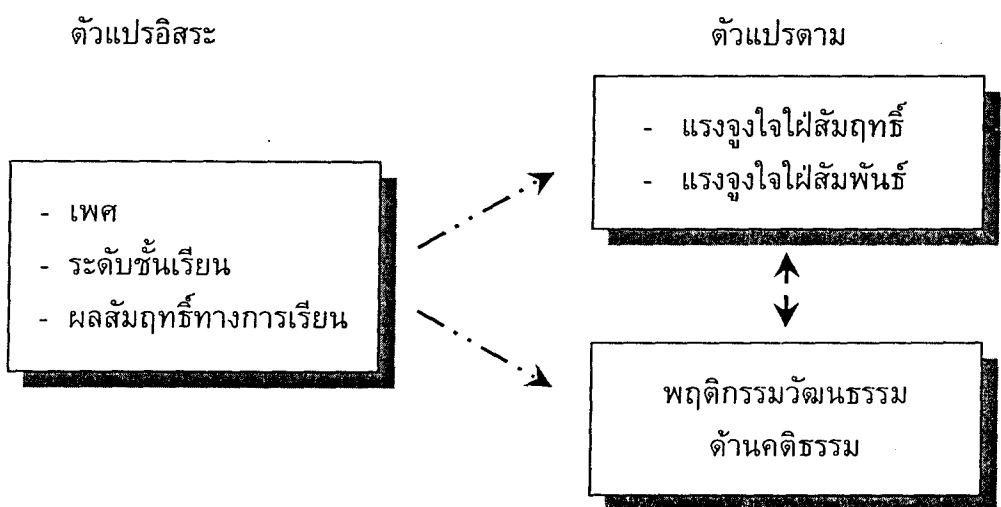
กล่าวคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความสามารถในการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สเตียร์ (Steers. 1975 : 678 – 682) ได้ทำการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความพึงพอใจในการทำงาน ความผูกพันในงานอาชีพ และผลการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าระดับต้น ทั้งเพศชายและเพศหญิง จำนวน 133 คน จากการศึกษาพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความพึงพอใจในการทำงาน ความผูกพันในงานอาชีพมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ไอค์พาฮินดิ (Ikpaahindi. 1987 : 535 – 537) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์และแรงจูงใจใฝ่อำนาจ เพื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบว่าตัวแปรใด ในสามตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจำนวนผลงานวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์ที่ได้รับการตีพิมพ์ออกเผยแพร่ ซึ่งจากการศึกษาก็พบว่า สัตวแพทย์ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีจำนวนผลงานวิจัยตีพิมพ์ออกเผยแพร่มาก หรือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจำนวนผลงานวิจัยของสัตวแพทย์ที่ตีพิมพ์ออกมาเผยแพร่

จากงานวิจัยทั้งในประเทศ และต่างประเทศ จะเห็นว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ หรือความสนใจในเรื่องใดๆ จะมีความสัมพันธ์กับความซื่อสัตย์ จำนวนผลการวิจัย ความสามารถในการแก้ไขปัญหา ความพึงพอใจในงาน ความรับผิดชอบ การมุ่งความสำเร็จ และการปฏิบัติตนอย่างมีพรหมวิหารสี่ ซึ่งล้วนคล้ายคลึงหรือเป็นองค์ประกอบของพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินธรรมที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นแบบสอบถาม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคาดว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ น่าจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินธรรม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. วิทยาลัยหญิงมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าวิทยาลัยชาย
2. วิทยาลัยหญิงมีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์สูงกว่าวิทยาลัยชาย
3. วิทยาลัยหญิงมีพฤติกรรมพัฒนธรรมด้านคติธรรม สูงกว่าวิทยาลัยชาย
4. วิทยาลัยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าวิทยาลัยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
5. วิทยาลัยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์สูงกว่าวิทยาลัยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
6. วิทยาลัยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีพฤติกรรมพัฒนธรรมด้านคติธรรมสูงกว่าวิทยาลัยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
7. วิทยาลัยที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าวิทยาลัยที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ
8. วิทยาลัยที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ต่ำกว่าวิทยาลัยที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ
9. วิทยาลัยที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีพฤติกรรมพัฒนธรรมด้านคติธรรมสูงกว่าวิทยาลัยที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ
10. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมพัฒนธรรมด้านคติธรรม
11. แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมพัฒนธรรมด้านคติธรรม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรมการพัฒนาระดับด้านคตินิยมของวัยรุ่น โดยดำเนินการวิจัยซึ่งมีรายละเอียดเป็นหัวข้อดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่วัยรุ่นที่เป็นนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2545 อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 1,475 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ วัยรุ่นที่เป็นนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2545 อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 315 คน รายละเอียดดังตาราง

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามโรงเรียนและระดับชั้นเรียน

โรงเรียน	จำนวนประชากร			จำนวนกลุ่มตัวอย่าง		
	ม. 2	ม. 5	รวม	ม. 2	ม. 5	รวม
สองพี่น้องวิทยา	199	126	325	35	34	69
บางลี่วิทยา	300	191	491	68	37	105
บ่อสุพรรณวิทยา	123	61	184	20	19	39
บรรหารแจ่มใสวิทยา 5	197	139	336	37	35	72
หนองวัลย์เป็รียงวิทยา	100	39	139	20	10	30
รวม	919	556	1,475	180	135	315

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน ตามตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ ระดับชั้นเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคติธรรม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 55 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 21 ข้อ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 22 ข้อ

ตัวอย่างแบบสอบถามพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคติธรรม

ข้อที่	ข้อความ	จริง มาก ที่สุด	จริง มาก	จริง ปาน กลาง	จริง น้อย	ไม่จริง เลย
*	ข้าพเจ้ารักเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิด					
**	ข้าพเจ้าไม่เคยนำเงินของกลุ่มไปใช้ส่วนตัว					

ตัวอย่างแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ข้อที่	ข้อความ	จริง มาก ที่สุด	จริง มาก	จริง ปาน กลาง	จริง น้อย	ไม่จริง เลย
*	ข้าพเจ้าปฏิบัติงานของตนให้ดีที่สุดเสมอ					
**	ข้าพเจ้ามักตั้งความหวังไว้สูง					

ตัวอย่างแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์

ข้อที่	ข้อความ	จริง มาก ที่สุด	จริง มาก	จริง ปาน กลาง	จริง น้อย	ไม่จริง เลย
*	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณเองเป็นคนชอบสงสารผู้อื่น					
**	การคบเพื่อนมากๆ ไม่มีความจำเป็น					

เกณฑ์การให้คะแนน

ในการให้คะแนนแบบสอบถาม มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ในกรณีคำถามทางบวก จะได้รับคะแนน คือ

จริงมากที่สุด	เท่ากับ	5	คะแนน
จริงมาก	เท่ากับ	4	คะแนน
จริงปานกลาง	เท่ากับ	3	คะแนน
จริงน้อย	เท่ากับ	2	คะแนน
ไม่จริงเลย	เท่ากับ	1	คะแนน

ในกรณีคำถามทางลบ จะได้รับคะแนน คือ

จริงมากที่สุด	เท่ากับ	1	คะแนน
จริงมาก	เท่ากับ	2	คะแนน
จริงปานกลาง	เท่ากับ	3	คะแนน
จริงน้อย	เท่ากับ	4	คะแนน
ไม่จริงเลย	เท่ากับ	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลผล

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยเลขคณิตจากการตอบแบบสอบถามตามเกณฑ์ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึง นักเรียนมีแรงจูงใจ
ใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรมการพัฒนาธรรมด้านคตินิยมต่ำ

ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.66 หมายถึง นักเรียนมีแรงจูงใจ
ใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรมการพัฒนาธรรมด้านคตินิยมปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.67 – 5.00 หมายถึง นักเรียนมีแรงจูงใจ
ใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรมการพัฒนาธรรมด้านคตินิยมสูง

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรมการพัฒนาธรรมด้านคตินิยม
2. กำหนดเนื้อหา โดยการสร้างตารางวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อแบ่งสัดส่วนของเนื้อหา ให้ครอบคลุมพฤติกรรมการพัฒนาธรรมด้านคตินิยม
3. สร้างแบบวัดพฤติกรรมการพัฒนาธรรมด้านคตินิยม และปรับปรุงแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์

4. นำแบบวัดที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา และความเหมาะสมในการใช้ภาษา

5. นำแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญ ไปทดสอบกับวัยรุ่น ระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ ในข้อ 6 และ ข้อ 7

6. นำแบบทดสอบที่ได้จากการทดสอบมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้เทคนิค 25 % กลุ่มสูงกลุ่มต่ำ โดยการแจกแจงค่าที่

7. นำแบบทดสอบมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัย ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นลำดับ ดังนี้

1. ขอลงชื่อจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยัง ผู้บริหารของสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ไปให้กับ ผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด 315 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด และเมื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ 315 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่รับคืนมา

2. ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ของแบบสอบถามที่กำหนดไว้

3. ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ค่าสถิติที่ใช้ในการรายงานข้อมูลพื้นฐานของตัวแปร ได้แก่
 - 1.1 ค่าคะแนนเฉลี่ย
 - 1.2 ค่าร้อยละ
 - 1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ค่าสถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่
 - 2.1 หาค่าอำนาจจำแนก ใช้สูตร 25% กลุ่มสูงกลุ่มต่ำโดยการแจกแจงค่าที่
 - 2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)
3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน
 - 3.1 การวิเคราะห์ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปร 2 กลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน โดยใช้การทดสอบค่า t – test เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1 - 6
 - 3.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่าง ระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบ 1 ตัวประกอบ (One-way Analysis of Variance) หรือ F-test เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 7-9 ถ้าพบว่า F-test มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe' s Methods)
 - 3.3 การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปร 2 กลุ่ม โดยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product - Moment Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 10 – 11

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าและแปลความหมายผลการวิเคราะห์ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ แทนความหมายดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{x}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
t	แทน	ค่าสถิติการแจกแจงของ t
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Squares)
F	แทน	ค่าสถิติการแจกแจงของ F
r	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 จำนวนและร้อยละของวัยรุ่นจำแนกตาม เพศ ระดับชั้นเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตอนที่ 2 ระดับของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมของวัยรุ่น โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมของวัยรุ่นที่มีความแตกต่างกันด้านเพศ และระดับชั้นเรียน

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์และพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมของวัยรุ่นที่มีความแตกต่างกันด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตอนที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์กับพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมของวัยรุ่น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 จำนวนและร้อยละของวัยรุ่นจำแนกตาม เพศ ระดับชั้นเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของวัยรุ่นจำแนกตามเพศระดับชั้นเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตัวแปร	ระดับของตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	129	40.95
	หญิง	186	59.05
	รวม	315	100
ระดับชั้นเรียน	มัธยมศึกษาปีที่ 2	179	56.83
	มัธยมศึกษาปีที่ 5	136	43.17
	รวม	315	100
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	สูง	138	43.81
	ปานกลาง	109	34.60
	ต่ำ	68	21.59
	รวม	315	100

จากตาราง 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีจำนวนทั้งหมด 315 คน เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า วัยรุ่นหญิงมีจำนวน 186 คน วัยรุ่นชายมีจำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 59.05 และ 40.95 ตามลำดับ จำแนกตามระดับชั้นเรียน พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีจำนวน 179 คน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีจำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 56.83 และ 43.17 ตามลำดับ และเมื่อจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีจำนวน 138 คน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางมีจำนวน 109 คน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีจำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 43.81 , 34.60 และ 21.59 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ระดับของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคติธรรมของวัยรุ่น โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ระดับของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และ พฤติกรรมวัฒนธรรมด้าน คติธรรมของวัยรุ่น โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย

ตัวแปรที่ศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับพฤติกรรม
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	3.679	0.478	สูง
แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์	3.946	0.541	สูง
พฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคติธรรม	3.776	0.439	สูง

จากตาราง 3 พบว่าวัยรุ่นมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรม วัฒนธรรมด้านคติธรรมอยู่ในระดับสูงทุกด้าน

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรม วัฒนธรรมด้านคติธรรมของวัยรุ่นที่มีความแตกต่างกันด้านเพศ และระดับชั้นเรียนดังแสดงใน ตาราง 4 - 5

ตาราง 4 เปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรมวัฒนธรรมด้าน คติธรรมระหว่างวัยรุ่นเพศชายกับเพศหญิง

ตัวแปรที่ศึกษา	ชาย		หญิง		t
	N = 129		N = 186		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	75.589	10.108	78.398	9.856	2.461**
แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์	82.892	12.381	89.516	10.805	5.038**
พฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคติธรรม	201.093	24.431	212.226	22.900	4.128**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง4 พบว่าวัยรุ่นหญิงมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์และพฤติกรรม วัฒนธรรมด้านคติธรรมสูงกว่าวัยรุ่นชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ซึ่งสอดคล้องกับ สมมติฐานข้อที่ 1 - 3

ตาราง 5 เปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรมพัฒนาธรรมด้าน คติธรรมระหว่างวัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 5

ตัวแปรที่ศึกษา	มัธยมศึกษาปีที่ 2		มัธยมศึกษาปีที่ 5		t
	N = 179		N = 136		
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	75.497	9.679	79.552	10.074	3.618**
แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์	85.542	12.781	88.463	10.479	2.168**
พฤติกรรมพัฒนาธรรมด้านคติธรรม	204.000	23.942	212.493	23.610	3.137**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์และพฤติกรรมพัฒนาธรรมด้านคติธรรมสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4 - 6

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรมพัฒนาธรรมด้านคติธรรมของวัยรุ่นที่มีความแตกต่างกันด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังแสดงในตาราง 6-9

ตาราง 6 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรมพัฒนาธรรมด้านคติธรรม ของวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์	ระหว่างกลุ่ม	2	2774.612	1387.306	14.991**
	ภายในกลุ่ม	312	28874.074	92.545	
	รวม	314	31648.686	-	-
แรงจูงใจ ใฝ่สัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม	2	3538.695	1769.347	13.457**
	ภายในกลุ่ม	312	41023.102	131.484	
	รวม	314	44561.797	-	-
พฤติกรรม พัฒนาธรรม ด้านคติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2	23416.115	11708.058	22.911**
	ภายในกลุ่ม	312	59441.885	511.032	
	รวม	314	182858.000	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 เปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรม วัฒนธรรมด้านคตินิยมของวัยรุ่น ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับต่างกัน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 7 - 9 ดังนั้น จึงทำการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' s methods)

ตาราง 7 เปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันรายคู่

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียน ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	\bar{x}	สูง	ปานกลาง	ต่ำ
		80.174	76.505	72.500
สูง	80.174	-	3.669	7.674
ปานกลาง	76.505	-	-	4.005
ต่ำ	72.500	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 เมื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับต่างๆ พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 7

ตาราง 8 เปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ของวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันรายคู่

แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ของนักเรียน ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	\bar{x}	สูง	ปานกลาง	ต่ำ
		80.677	87.284	89.442
สูง	80.677	-	6.608	8.766
ปานกลาง	87.284	-	-	2.158
ต่ำ	89.442	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 เมื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ของวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 8 ปรากฏผลดังนี้

1. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ต่ำกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ต่ำกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ ไม่แตกต่างกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ตาราง 9 เปรียบเทียบพฤติกรรมพัฒนาธรรมด้านคติธรรมของวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แตกต่างกันเป็นรายคู่

พฤติกรรมพัฒนาธรรมด้านคติธรรมของ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	\bar{x}	สูง	ปานกลาง	ต่ำ
		216.500	204.651	194.574
สูง	216.500	-	11.849*	21.927*
ปานกลาง	204.651	-	-	10.078*
ต่ำ	194.574	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมพัฒนาธรรมด้านคติธรรมของวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับต่าง ๆ พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีพฤติกรรมพัฒนาธรรมด้านคติธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 9

ตอนที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ กับพฤติกรรมพัฒนาธรรมด้านคติธรรมของวัยรุ่น ดังแสดงในตาราง 10

ตาราง 10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์กับพฤติกรรมพัฒนาธรรมด้านคติธรรมของวัยรุ่น

ตัวแปรที่ศึกษา	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับพฤติกรรมพัฒนาธรรมด้านคติธรรม	.636**
แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์กับพฤติกรรมพัฒนาธรรมด้านคติธรรม	.599**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 10 พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมพัฒนาธรรมด้านคติธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 10 - 11

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาระดับของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ของนักเรียนวัยรุ่น
2. เพื่อศึกษาระดับของพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมของนักเรียนวัยรุ่น
3. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ของนักเรียนวัยรุ่น จำแนกตามตัวแปร เพศ ระดับชั้นเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมของนักเรียนวัยรุ่น จำแนกตามตัวแปร เพศ ระดับชั้นเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์กับพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมของนักเรียนวัยรุ่น

สมมติฐานการวิจัย

1. วัยรุ่นหญิงมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าวัยรุ่นชาย
2. วัยรุ่นหญิงมีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์สูงกว่าวัยรุ่นชาย
3. วัยรุ่นหญิงมีพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม สูงกว่าวัยรุ่นชาย
4. วัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าวัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
5. วัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์สูงกว่าวัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
6. วัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม สูงกว่าวัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
7. วัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ
8. วัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ต่ำกว่าวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ
9. วัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม สูงกว่าวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ
10. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม
11. แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน ตามตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ ระดับชั้นเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 55 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 21 ข้อ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 22 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม
2. กำหนดเนื้อหา โดยการสร้างตารางวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อแบ่งสัดส่วนของเนื้อหา ให้ครอบคลุมพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม
3. สร้างแบบสอบถามพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมและปรับปรุงแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา และความเหมาะสมในการใช้ภาษา โดยได้รับความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญ 4 ท่าน คือ ผศ.ดร.ปรีชา ธรรมมา , ผศ. วัฒนา ศรีสัตย์วาจา , อาจารย์ภูวนาท แก้วมณีรัตน์ และ นายบำรุง เสียงเพราะดี
5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญ ไปทดสอบกับวัยรุ่น ระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ ในข้อ 6 และ ข้อ 7
6. นำแบบสอบถามที่ได้จากการทดสอบมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้เทคนิค 25 % กลุ่มสูงกลุ่มต่ำของการแจกแจงค่า t โดยแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ได้ค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 2.792 – 12.000 , แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ได้ค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 2.739 –

8.314 และ แบบสอบถามพฤติกรรมการพัฒนาธรรมด้านศีลธรรมได้ค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 2.276 – 9.129

7. นำแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .8883 , แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ ได้ค่าความเชื่อมั่น .9337 และ แบบสอบถามพฤติกรรมการพัฒนาธรรมด้านศีลธรรม ได้ค่าความเชื่อมั่น .9344

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัย ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นลำดับ ดังนี้

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยัง ผู้บริหารของสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ไปให้กับ ผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด 315 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด และเมื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ 315 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่รับคืนมา
2. ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ของแบบสอบถามที่กำหนดไว้
3. ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

SPSS for Window

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ค่าสถิติที่ใช้ในการรายงานข้อมูลพื้นฐานของตัวแปร ได้แก่
 - 1.1 ค่าคะแนนเฉลี่ย
 - 1.2 ค่าร้อยละ
 - 1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ค่าสถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

2.1 หาค่าอำนาจจำแนก ใช้สูตร 25% กลุ่มสูงกลุ่มต่ำ โดยการแจกแจงค่าที่

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

(Alpha – Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

3.1 การวิเคราะห์ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปร 2 กลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน โดยใช้การทดสอบค่า t – test เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1 - 6

3.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบ 1 ตัวประกอบ (One – way Analysis of Variance) หรือ F–test เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 7 - 9 ถ้าพบว่า F–test มีนัยสำคัญทางสถิติจึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของ เชฟเฟ (Scheffe' s Methods)

3.3 การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปร 2 กลุ่ม โดยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson' s Product - Moment Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 10 – 11

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ กับพฤติกรรม วัฒนธรรมด้านคตินิยม ของวัยรุ่นโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี สรุปผลได้ดังนี้

1. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม ของวัยรุ่นอยู่ในระดับสูง

2. วัยรุ่นหญิง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม สูงกว่าวัยรุ่นชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. วัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์และพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม สูงกว่าวัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. วัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมสูงกว่าวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ แต่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ต่ำกว่าวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม ของวัยรุ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากผลสรุปของการศึกษาค้นคว้า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์กับ พฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม ของวัยรุ่นโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี สามารถ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรมวัฒนธรรมด้าน คตินิยม ของวัยรุ่นอยู่ในระดับสูง ในด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ ของวัยรุ่น ที่มีอยู่ในระดับสูง อาจพิจารณาได้ว่าธรรมชาติของวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความต้องการหลายอย่าง ได้แก่ ความต้องการมีอนาคต ความสำเร็จ ความรัก ความสนุกสนาน การได้รับยกย่อง การรวมกลุ่ม (สุพัตรา สุภาพ. 2536 : 46 – 48 ; ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2538 : 393 – 394) ซึ่งความต้องการเหล่านี้อาจก่อให้เกิดเป็นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ ในตัวของ วัยรุ่นได้ เพื่อให้ความต้องการเหล่านั้นได้ประสบผลตามที่ตั้งไว้ ส่วนพฤติกรรมวัฒนธรรมด้าน คตินิยมของวัยรุ่นที่อยู่ในระดับสูงนั้น ทั้งนี้อันเนื่องมาจากวัย และวุฒิภาวะของวัยรุ่นเป็นวัยที่มี การพัฒนาจริยธรรมตามทฤษฎีพัฒนาการจริยธรรมของโคลเบอร์ก (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2524 : 41–42) ได้กล่าวว่าพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของมนุษย์เป็นไปตามลำดับขั้น โดยเมื่ออายุสูงขึ้นจะเข้าใจค่านิยม คุณค่าทางจริยธรรม และหลักเกณฑ์ที่จะนำไปใช้ในสังคม ในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้อาจเป็นเพราะวิถีครอบครัว สถาบัน ชุมชนและวัฒนธรรมของไทยเป็นรูปแบบเฉพาะที่มีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง มาตั้งแต่อดีต และเป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้ง่าย (สุรจิต นิตย์คำหาญ. 2540 : 107) หรือมีการ ถ่ายทอดทางวัฒนธรรมผ่านสถาบันครอบครัว ชุมชน และโรงเรียนให้เด็กได้รับรู้และปฏิบัติตาม

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์และ พฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม ของวัยรุ่นโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า วัยรุ่นหญิง มีแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม สูงกว่าวัยรุ่นชาย อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เมธี โพธิพัฒน์ (2523 : 109) ที่พบว่าเด็กหญิงมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ สูงกว่าเด็กชาย และผลการวิจัยของ กุหลาบ ดิยะสัตย์กุลโกวิท (2531:48) ; จารุวรรณ พานทอง (2536 : 76) และ ทิพวรรณ ลิ้มสุขนิรันดร์ (2535 : 98) ที่พบว่าทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ นักเรียนหญิงสูงกว่านักเรียนชาย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุกานดา นิ่มทองคำ (2535 : 110) พบว่านักเรียนเพศหญิงมีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมมากกว่าเพศชาย และ ประมวล น้อยเจริญ (2532 : 120) พบว่า นักเรียนหญิงมีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม สูงกว่านักเรียนชาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สภาพของสังคมไทยที่ครอบครัว และผู้ใหญ่เอาใจใส่ ในการอบรมบุตรหลานเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ประกอบกับเพศหญิงว่านอนสอนง่าย อยู่ใน

ระเบียบคำสั่งสอนมาตั้งแต่เด็ก ส่วนเพศชายนั้นสังคมเปิดโอกาสให้สามารถปรับตัว และเรียนรู้จากสังคม จึงมีโอกาสและได้รับการปลูกฝังจริยธรรมโดยตรงน้อยกว่าเพศหญิง นอกจากนี้ค่านิยมในสังคมไทยยังมีอิทธิพลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมของเพศหญิงอีกด้วย ในขณะที่เดียวกันสังคมจะขัดเกลา และเปิดโอกาสให้เพศชายได้เรียนรู้ในเรื่องต่างๆ โดยไม่มีขอบเขตจำกัด ซึ่งเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เพศหญิงมีความมุ่งมั่นตั้งใจจริงที่จะทำงานทุกอย่างให้ประสบความสำเร็จ เป็นที่ชื่นชอบและชื่นชมของบุคคลรอบข้าง ทั้งครอบครัว ชุมชนและสังคม ด้วยเหตุผลดังกล่าว เพศหญิงจึงมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมสูงกว่าเพศชาย

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม ของวัยรุ่นโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า วัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม สูงกว่าวัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ที่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เมธี โพรพิพัฒน์ (2523:110) พบว่าเด็กในระดับชั้นเรียนที่สูงกว่ามีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ สูงกว่าเด็กในระดับชั้นเรียนที่ต่ำกว่าและการวิจัยของเกศศิริ บุญญะอดิชาติ (2541:73) และทิพวรรณ ลิ้มสุขนิรันดร์ (2535:198) พบว่า นักเรียนวัยรุ่นตอนปลาย หรือนักเรียนที่มีอายุมากมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นตอนต้น หรือนักเรียนที่มีอายุน้อยกว่า ซึ่งอาจเป็นผลมาจากระดับอายุและการศึกษาที่เพิ่มขึ้น จึงทำให้วัยรุ่นที่มีอายุและระดับชั้นเรียนสูงกว่า มีวุฒิภาวะ ประสพการณ์ และความคิดที่สลับซับซ้อนกว่า วัยรุ่นที่มีอายุและระดับชั้นเรียนต่ำกว่า ส่งผลให้วัยรุ่นระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีการประพฤติกปฏิบัติในสิ่งที่เกิดผลประโยชน์ ตรงประเด็น เป้าหมาย และจริงจัง ในขณะที่วัยรุ่นระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 กำลังสับสนกับตัวเอง ยังค้นหาตัวเอง ไม่รู้จุดมุ่งหมายของชีวิตอย่างเพียงพอ ทำให้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมต่ำ

4. วัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม สูงกว่าวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ แต่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ต่ำกว่าวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธี โพรพิพัฒน์ (2523:105) ที่พบว่า เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความซื่อสัตย์ สูงกว่า เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ส่วนรุ่งโรส พิทธิเวชย์ (2534 : 145) พบว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและปานกลาง มีการปฏิบัติตนอย่างมีพรหมวิหารที่สูงกว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และทิพวรรณ ลิ้มสุขนิรันดร์ (2535 : 198) พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ นอกจากนี้ ประกายทิพย์ พิชัย (2539 : 96) และ ปาริฉัตร อันประเสริฐ

(2543 : 89) ยังพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กันทางบวก ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัย ตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (ดวงเดือน พันธมนานิน. 2524 : 3) ซึ่งพบว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางสติปัญญา และอารมณ์ แสดงให้เห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม ส่วนด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ วัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และปานกลาง มักจะให้ความสำคัญต่อความสำเร็จของตนเอง โดยไม่คำนึงถึงสิ่งใด ทั้งเรื่องกลุ่มเพื่อน สังคม สิ่งแวดล้อม ซึ่งทำให้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เพราะมุ่งเน้นความสนใจที่กลุ่มและเพื่อน พยายามรักษาความสัมพันธ์อันดีของตนกับบุคคลอื่น

5. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม ของวัยรุ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธี โภธิพัฒน์ (2523 : 111) พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และความซื่อสัตย์ มีความสัมพันธ์กันในทางบวก และ รุ่งโสพล สิริทิเวทย์ (2534:144) พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติตนอย่างมีพรหมวิหารสี่ และสอดคล้องกับ สุชา จันท์โอม (2524 : 53) ที่กล่าวว่า แรงจูงใจของบุคคลจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยของวัฒนธรรมภายในสังคมด้วยหรือหมายถึง พฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม ซึ่งเป็นวัฒนธรรมภายในสังคมมีส่วนช่วยให้เกิดแรงจูงใจได้ ทั้งแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ ในทางกลับกัน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ ก็มีส่วนช่วยให้เกิดพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมได้เช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยม ของวัยรุ่นอยู่ในระดับสูงนั้นก็เพียงบางส่วนของกลุ่มประชากรทั้งหมด จึงยังคงต้องให้มีการพัฒนา กระตุ้น ส่งเสริมให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมและพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับสูงเสมอ โดยต้องให้ความร่วมมือกันระหว่างสถาบันครอบครัว โรงเรียน และชุมชน โดยเฉพาะโรงเรียน ควรนำผลที่ได้ไปเป็นข้อมูลเพื่อประเมินผลการเรียนการสอนที่ผ่านมา และนำไปพัฒนาจัดทำหลักสูตร ของโรงเรียนที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมในท้องถิ่น ควรสอดแทรกเนื้อหาและกิจกรรมในทุกรายวิชา นอกจากนี้ บุคคลรอบข้าง คือ ครอบครัว ชุมชน และครู ควรเป็นแบบอย่างที่ดีต่อวัยรุ่นในการประพฤติปฏิบัติตน การบำรุงรักษา การเผยแพร่พฤติกรรมวัฒนธรรมทุก ๆ ด้าน เพื่อให้วัยรุ่นเกิดการ

พัฒนาศักยภาพของตน และยกระดับวัฒนธรรมไทยให้สูงขึ้น อันเป็นเอกลักษณ์ของประเทศชาติตลอดไป

1.2 จากผลการวิจัยจะเห็นว่า วัยรุ่นหญิง และวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์และพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมสูงกว่าวัยรุ่นชาย และวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามลำดับ ส่วนวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมสูงกว่า แต่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ต่ำกว่าวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ จึงต้องมีวิธีการที่แตกต่างกันในการพัฒนาความเป็นวัฒนธรรมไทย และแรงจูงใจให้สูงขึ้น โดยวัยรุ่นในกลุ่มแรกควรส่งเสริมให้ดีขึ้นกว่าเดิม ส่วนวัยรุ่นกลุ่มหลังควรกระตุ้น พัฒนา และส่งเสริมควบคู่กันไป เพื่อให้วัยรุ่นทั้งสองกลุ่มมีมาตรฐานพฤติกรรมวัฒนธรรมเท่าเทียมกัน

1.3 จากผลการวิจัยที่พบความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์กับพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมในทางบวกนั้นจึงอาจนำผลการวิจัยนี้มาพิจารณาเพื่อนำแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์มาเป็นแรงกระตุ้น หรือผลักดันให้วัยรุ่นพัฒนาพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมให้สูงขึ้นได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

2.1 การวิจัยต่อไปควรศึกษาเปรียบเทียบกลุ่มประชากรหลายช่วงอายุ เช่น วัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ เป็นต้นเพื่อจะได้ทราบพัฒนาการของพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมของบุคคลในแต่ละวัย

2.2 ควรมีการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมกับกลุ่มบุคคลต่างๆ เช่น นักเรียน ครู ผู้ปกครอง เป็นต้น เพื่อดูผล หรืออิทธิพลของกลุ่มบุคคลดังกล่าวที่มีต่อพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมของวัยรุ่น

2.3 ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ เช่น บุคลิกภาพ สุขภาพจิต พฤติกรรมวัฒนธรรมด้านต่างๆ เป็นต้นเพื่อหาตัวแปรที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมในการพัฒนา ส่งเสริมวัฒนธรรมไทยให้ดีขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนิษฐา จิตวัฒนา.(2542). แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แลความต้องการพัฒนาตนเองของนายช่างเทคนิค สังกัดกรมทางหลวง. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- กรมการวัฒนธรรม. (2496). วัฒนธรรมสาร. ฉบับที่ 2 .กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ภาคใต้ประดิษฐ์.
- กั้ววล เทียนกัณฑ์เทศน์ .(2535). มนุษยศาสตร์อุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ : สหมิตรออฟเซท .
- กิตติคุณ รุ่งเรือง. (2537). การสร้างประมวลการสอนวัฒนธรรมพื้นบ้านสำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(ศึกษาศาสตร์และการสอน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- กิตติวรรณ สิทธิเวชย์. (2534). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจกับการปฏิบัติตนทางพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เขตกรุงเทพมหานคร. ปริญญา นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กุหลาบ ดิยะสัจย์กุลโกวิท. (2531). รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาและเปรียบเทียบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2530 โรงเรียนสวนอนันต์. กรุงเทพฯ : กองวิจัยการศึกษา กรมวิชาการ.
- เกศศิริ บุญญะอดิชาติ. (2541). รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนวันรุ่นในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จงเหรียญ หล้ามี. (2538). คุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปดด้านศีลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- จรัญ พรหมอยู่. (2523). สังคมและวัฒนธรรมไทย (สังคม 102). กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- จารุวรรณ พานทอง. (2536). การเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- จรรยาศรี พิมพ์รัตน์. (2542). การสร้างเครือข่ายวัฒนธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา : กรณีศึกษาอำเภอศรีเชียงใหม่. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ชนิดา เพชรทองคำ. (2542).การวิเคราะห์องค์ประกอบแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ชลธิ์ กุลประดิษฐ์. (2527). *ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมไทยกับการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเขตเมืองพัทยา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชุตินทร ธนาวัฒน์. (2543). *การศึกษาบุคลิกภาพตามแนวทฤษฎีจิตวิเคราะห์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- เชอมาลัย ราชภัณฑารักษ์. (2542). *มนุษย์กับสังคม*. โครงการวิจัยบูรณาการหมวดศึกษาทั่วไป. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (2524). *พฤติกรรมศาสตร์*. เล่ม 12. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- เดือนใจ สินอำไพสิทธิ์. (2542). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สังกัดสถาบันพระบรมราชชนนีกระทรวงสาธารณสุข*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ถวิล คุณเศรษฐ์. (2538). *การศึกษาพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ถวิล ธาราโกชนัน. (2532). *จิตวิทยาสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โอเอสพริ้นติ้ง เฮาส์.
- ทิพย์ ดวงวิไล. (2532). *พฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร ตามทัศนของครูวิชาการโรงเรียนและศึกษานิเทศก์อำเภอ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. ถ่ายเอกสาร.
- ทิพย์สุดา นัยทรัพย์. (2535). *ภาษากับวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ : ภาคพัฒนาตำราและเอกสารวิชาการ กรมการฝึกหัดครู.
- ทิพวรรณ ลิ้มสุขนิรันดร์. (2535). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เทพ พังงา. (2537). *จิตวิทยาการศึกษาเบื้องต้น*. ขอนแก่น : ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เทพพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ. (2540). *พฤติกรรมองค์กร*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

- ทองสาย ตักดีวีระกุล. (2540). *ความรู้ทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น*. ปริญญาโท กศ.ม. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ทองหล่อ นาคหอม. (2535). *แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนิสิตวิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีการศึกษา 2533 – 2534*. ปริญญาโท กศ.ม. พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- ธเนศ จิระสัญญาณสกุล. (2542). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และการควบคุมตนในการทำงานกับพฤติกรรมการออกกำลังกายของสมาชิกชมรมแอโรบิกในจังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ธำรงค์ศักดิ์ เบ็ญซาอิด. (2528). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่นับถือศาสนาอิสลามในจังหวัดนนทบุรี*. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธำรงค์ศักดิ์ หมื่นจักร์ และ ศรีสง่า กรรณสูต. (2523). *จิตวิทยาธุรกิจ*. กรุงเทพฯ : พรรณกิจ.
- นพพร ภาวนนตรี. (2528). *การเปรียบเทียบความวิตกกังวล และ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนนายทหารสามเหล่าทัพ ชั้นปีที่ 2 กับชั้นปีที่ 5*. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นันทิยา ชุมช่วย . (2542). *ความสามารถในการบริหารงานและแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงานของหัวหน้ากลุ่มงานเวชกรรมสังคม โรงพยาบาลศูนย์ และโรงพยาบาลทั่วไป วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.*
- นิตยา พูลทอง. (2535). *การศึกษาวิธีการที่ครูใช้ในการปรับพฤติกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7*. ปริญญาโท กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- นิพนธ์ สุขสวัสดิ์. (2542). *วรรณคดีเกี่ยวกับประเพณีไทย*. กรุงเทพฯ : พิณเณศ .
- นิลุบล รัศุณ. (2539). *แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความเชื่ออำนาจในตนกับพฤติกรรมการทำงานของพนักงานสินเชื่อธนาคารพาณิชย์ ในจังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- บัญญัติ แก้วส่อง. (2522). *การเปรียบเทียบพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กวัยรุ่นในสังคมเมืองและชนบทที่มีการอบรมเลี้ยงดูและการคิดแตกต่างกัน*. ปริญญาโท กศ.ม. : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญยงค์ เกศเทศ. (2536). *วัฒนธรรมเผ่าพันธุ์มนุษย์*. อุลราชธานี : ยงสวัสดิ์การพิมพ์.
- ปฐม นิคมมานนท์. (2534). *สังคมกับการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรบัณฑิต.

- ประกายทิพย์ พิชัย. (2539). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง กรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประกาศรี สีหอำไพ. (2533). *ปริทัศน์วัฒนธรรมในภาษาและวรรณคดีไทย*. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- ประมวล น้อยเจริญ. (2532). *การศึกษาสภาพแวดล้อมกับพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประยูร มณีสร. (2532). *จิตวิทยาวัยรุ่น*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูจันทบุรีเกษม.
- ประเวศ วะสี. (2538). *ธรรมิกสังคัม : ป่าดงทพททาสภิกขุมหาเถระ*. ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- ประสาธ อิศรปรีดา. (2522). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : กราฟิเคอาร์ท.
- ✓ปาริฉัตร อั้นประเสริฐ. (2543). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับเชาวน์ปัญญาความคิดสร้างสรรค์และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษานารีกรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปราวณี ภัคดีไพบุลย์ผล . (2540). *ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และผลปฏิบัติงานของหัวหน้างานระดับต้นในโรงงานอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ปรีชา สุขใส.(2541). *รายงานผลการวิจัยเรื่องการศึกษาเจตคติเกี่ยวกับจริยธรรม ค่านิยม ประเพณีและวัฒนธรรมของครอบครัวที่มีผลต่อการอบรมเลี้ยงดูบุตร:ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตจังหวัดพิษณุโลกและสุโขทัย*. กรุงเทพฯ:สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏกระทรวงศึกษาธิการ.
- ผดุง อารยะวิญญู และศรียา นิยมธรรม. (2530). "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความนิยมไทยของนักเรียนมัธยมศึกษา," *รายงานการวิจัยคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- พนมไพร อารณรัตน์. (2526). *พฤติกรรมจริยธรรมต่อตนเองตามคำรายงานของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- พินิตา กมลรัตน์. (2541). *การศึกษามรรคมีองค์แปดของเด็กวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. เขตการศึกษา 6, สำนัก. (2538). *รายงานการวิจัย ความสำนึกในคุณค่าของวัฒนธรรมไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2538 เขตการศึกษา 6*. ลพบุรี : กลุ่มพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษา.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2530). *ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระเทพเวที. (2534). *เทคโนโลยีกับศาสนา*. กรุงเทพฯ : บุพนิมิต.
- พระธรรมปิฎก. (2539). *การพัฒนาที่ยั่งยืน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- พิณคำ โรหิตเสถียร. (2541). *แรงจูงใจและพฤติกรรมการทำงานของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน:ศึกษาเฉพาะกรณีของบริษัทการบินไทย (มหาชน) จำกัด*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- พิสมัย อะโน. (2538). *ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับวัฒนธรรมของชนเผ่ากะเหรี่ยง บ้านเมืองงาม อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ไพบุลย์ ช่างเรียน. (ม.ป.ป.). *สังคม วัฒนธรรมและการบริหารแบบไทย*. กรุงเทพฯ : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พวงผกา ประเสริฐศิลป์. (2543). *วิถีไทย*. กรุงเทพฯ : บริษัทเวิร์ดเวฟเอ็ดดูเคชั่น จำกัด.
- พวงเพชร วัชรอยู่ . (2537). *แรงจูงใจในการทำงาน*. กรุงเทพฯ : โอเอสพริ้นติ้ง เฮาส์.
- ภัทร ยันตรการ. (2543). "ระดับคุณธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่," *รายงานการวิจัยโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มธุรส ชำนาญทัศน์. (2532). *ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจจะประพฤติตนตามหลักสัปปุริสธรรมของบุตรวัยรุ่นกับความประพฤติตามหลักสัปปุริสธรรมของมารดาตามการรับรู้ของบุตร*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มาเรียม นิลพันธ์ . (2536). *การพัฒนาหลักสูตรการวิจัยพัฒนา*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2534). *เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาจิตวิทยาสังคม ฉบับที่ 1-7*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- ✓ เมธี โพรทิพัฒน์. (2523). *ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และความซื่อสัตย์ของเด็กไทย*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รัชพล บัจจุบันย์. (2538). *กระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมการทอผ้าของชาวไทยทรงดำ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- รุ่งโรสพ สัทธินเวทย์. (2534). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับการปฏิบัติตนอย่างมีพรหมวิหารสี่ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รุจิรา เยาวมาตย์. (2541). *ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความพึงพอใจในวิชาชีวพลศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาภาควิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- วนิดา ตริสวัสดิ์. (2541, กันยายน). "วัฒนธรรมการเลี้ยงดูแบบไทยๆ อีกหนึ่งปัจจัยสู่ความสำเร็จ," *ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นราชบุรี*. ปีที่ 2. ฉบับที่ 2. ราชบุรี : ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- วรวิทย์ พิงวิวัฒน์นิกุล. (2540). *ความสามารถทางสติปัญญาและความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทย*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วัฒนา ศรีสม. (2542). *แรงจูงใจในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานส่งเสริมการขายสินค้าอุปโภค บริโภค ของบริษัท ไบโอ คอนซูเมอร์ จำกัด*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วันดี ละอองทิพรส. (2540). *ความสัมพันธ์ของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมและพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมของเด็กประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิภาดา เกิดพิทักษ์. (2539). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ละสภาวะแวดล้อมทางสังคมในห้องเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่5ในจังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- วีระ บำรุงรักษ์. (2541). *สัมพันธ์ภาพระหว่างการศึกษา และวัฒนธรรมกับการพัฒนา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ.
- ศิริลักษณ์ ณ กาฬสินธุ์. (2544). *จิตลักษณะบางประการที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่เหมาะสม ของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลาย ในสถานศึกษาสังกัดกรม*

- สามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริพร พูลรักษ์. (2539). *เปรียบเทียบรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวที่มีผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเด็กและวัยรุ่น*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริพร แยมนิล. (2530). *ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับอายุและการศึกษาของคนไทย*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2538). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สถิต วงษ์สุวรรณ. (2540). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ : บำรุงสาส์น.
- สนิท สมัครการ. (2535). *วิวัฒนาการทางวัฒนธรรมของสังคม*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- สมคิด เหลาฉลาด. (2542). *ความเชื่อเรื่องบุญและบาปกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาชุมชน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สมจิต จริยะโสภิต. (2532). *ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานครที่มีต่อวัฒนธรรมไทย*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- สมชัย ใจดี และยรรยง ศรีวิริยาภรณ์. (2539). *ประเพณีและวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชจำกัด.
- สมชัย ใจดี และยรรยง ศรีวิริยาภรณ์. (2530). *ประเพณีและวัฒนธรรมไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชจำกัด.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2524). *การปรับพฤติกรรม*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2536). *การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรม : แนวทางวิเคราะห์แนวทางศึกษาวิเคราะห์และวางแผน*. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2534, เมษายน - พฤษภาคม). "แนวโน้มสังคมไทยในอนาคตและผลกระทบต่อระบบการศึกษา," *วารสารการศึกษาแห่งชาติ*.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2533). *คู่มือปฏิบัติการจัดระบบเก็บรักษาข้อมูลทางวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2535). *ความหมายและขอบข่ายงานวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2536). *OFFICE OF THE NATIONAL CULTURE COMMISSION*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อรุณการพิมพ์.

- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2544, สิงหาคม). "วัฒนธรรมไทยกับเด็กวัยรุ่น," *วัฒนธรรมสัมพันธ์สาร*. ปีที่ 12. ฉบับที่ 88. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวง ศึกษาธิการ.
- สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 8. (2533). "ความสำนึกในคุณค่าของวัฒนธรรมไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2532 เขตการศึกษา 8. เชียงใหม่" : *รายงานการวิจัยเพื่อประเมินมาตรฐานคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- สันทัต สินธุพันธ์ประทุม. (2535). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ความเชื่อ และการปฏิบัติตนตามพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดชัยภูมิ*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สามารถ จันทร์สุรย์ และประทีป อินทร์แสง. (2541). *การศึกษาทัศนคติปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย (แนวทางการจัดการศึกษาด้านศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย)*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สาโรช บัวศรี. (2531). *ความหมายของวัฒนธรรมหนังสือวัฒนธรรมประจำชาติ*. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด.
- สุกานดา นิมทองคำ. (2535). *ตัวแปรเชิงจิตสังคมและชีวพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ สุชา จันทร์อม. (2524). *จิตวิทยาสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุชีพ ปุญญาณภาพ. (2540). *วัฒนธรรมวิทยา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สุนทราวดี เขียวพิเชฐ. (2539). *การวิเคราะห์วัฒนธรรมอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาไทย*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุนารี เดชะโชควิวัฒน์.(2527). *ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู วินัยในตนเอง และความภาคภูมิใจในตนเอง*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุพจน์ จันทร์เที่ยง. (2538). "การวัฒนธรรมศึกษา," *เอกสารประกอบการสัมมนา*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุพัตรา สุภาพ. (2536). *สังคมและวัฒนธรรมไทย:ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุพิศวง ธรรมพันทา. (2532). *วัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ของไทย*. กรุงเทพฯ: ดีดีบุ๊คส์โตร์.

- สุภัททา ปิณฑะแพทย์. (2543). *จิตวิทยาทั่วไป แนวคิดและทฤษฎีขั้นมูลฐาน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.
- สุรจิต นิตยคำหาญ. (2540). *การศึกษาจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- สุรพล พยอมแย้ม. (2541). *พื้นฐานทางจิตวิทยาเพื่อการศึกษา*. นครปฐม : โครงการส่งเสริมการผลิตตำราและเอกสารการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุรัตน์ ศรีดาเดช. (2532). *ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียนกับขวัญของบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. ถ่ายเอกสาร.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2536). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวรรณ เพชรนิล. (ม.ป.ป.). *วัฒนธรรมและศาสนา*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาปรัชญาคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2533). *จิตวิทยาการเรียนรู้ผู้ใหญ่*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เสนห์ นครสันติภาพ. (2545, มกราคม - มิถุนายน). "วัฒนธรรม ค่านิยม," *ที่ทัศนวัฒนธรรม* ปีที่ 2. ฉบับที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- เสวี อินทร์คง. (2535). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ และความรับผิดชอบในการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้สัญญาณการเรียนกับการสอนตามคู่มือครูของสสวท*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อารมณี สุดมี. (2537). *พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- อาริดา สิวบุตร. (2539). *การศึกษาแรงจูงใจและพฤติกรรมการทำงานของผู้ในระดับกลางในโรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- อารี พันธุ์มณี. (2542). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : ดันอ้อแกรมมี.
- อารี พันธุ์มณี. (2534). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : เลิฟแอนด์ลิฟเพรสจำกัด.

เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2534). *เพื่อความเข้าใจวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติ.

เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2533). *เพื่อความเข้าใจวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.

Atkinson, J.W. (1964). *An Introduction to Motivation*. Princeton. New Jersey : Van
Nostrand.

Baker , James Henry. (1976, October). " A Comparision of Moral Development of
Ninth and Twelvth Graders in Three Schools of Different Types,"
Dissertation Abstracts International. 37(4) : 1954 – A.

Bar-tal. (1976). *Prosocial Behavior:Theory and Reserch*. Newyork:John Wley and Son.

Boles , Harold W. and Davenpart, James A. (1975). *Introduction to Educational
Leadership*. New York : Harper and Row.

Buckley, S. and Ness, E. (1977). " Egocentrism , Empathy and Altruistic Behavior in
Young Children," *Developmental Psychology*.

Clark, R. (1974). " Where is the Apathetic bystander," *Journal of Personality and
Social Psychology*. 29 : 279 – 288.

Edwards, A. L. (1959). *Manual for the Edwards Personal Preference Schedule*.
New York : The Psychological Cooperation.

Eisenberg, N. (1979). " Development of Children's Prosocial Moral Judgment,"
Developmental Psychology.

Eisenberg, N., et al. (1991). " Prosocial Development in Adolescence : A Longitudinal
Study," *Developmental Psychology*. 27(5) : 849 – 857.

Eisenberg, N., et.al. (1985). " The Development of Prosocial Behavior and Cognition
in German Children," *Journal of Cross Culture Psychology*. 16(1) : 69 – 82.

Evereth, M. Rogers. (1976). *Social Change in Rural Society* . New York : Appleton
Century Crafts.

French, E.G. and Thomas, F.H. (1958, January). "The Relationship of Achievement
Motivation to Problem Solving Effectiveness," *Journal of Abnormal and
Social Psychology*. p. 56.

French , E.G. (1958). *Effects of The Interaction of Motivation and Feedback on Task
Performance*. in J.W. Atkinson (ed). *Motive in Fantasy , Action and Society*.
Princeton : Van Nostrand.

- Hermans, H.J. (1970, August). "A Questionnaire Measure of Achievement Motivation," *Journal of Applied Psychology*. p. 54.
- Heyns, R.W, Veroff, J. and Atkinson, J.W. (1958). *Manual for the Affiliation Motive*.in J.W. Atkinson(ed). *Motive in Fantasy , Action and Society*. Princeton Van Nostrand.
- Hilgard, E.R. (1967). *Introduction to psychology*. 3d ed. Newyork : Harcourt, Brace& World, Inc.
- Ikpachindi, L. (1987, May). "The Relationship Between the Needs for Achiement Affiliation, Power , and Scientific Productivity among Nigerian Veterinary Surgeones," *The Journal of Social Psychology*. p. 127.
- ✓ Krahe, M.J. (1991, September). "An Analysis of Achivement Motives, Skill and Values and Their Effect of Managerial Performance," *Dissertation Abstracts International*. p. 52.
- Krech, D., Crutchfield, R.S. and Ballanchey, E.L. (1962). *Individual in Society : A textbook of Social Psychology*. New York : Mc Graw–Hill Book Company Inc.
- Lovell, R.B. (1980). *Adult Learning*. New York : John Wiley and Sons, Inc.
- Maslow, A.H. (1960). *A Theory of Human Motivation*. Cincinati : South – Western. Publishing Company.
- Mc Clelland, D.C. (1961). *The Achieving Society*. Princeton : Van NosTrand.
- Menitoff, Micheal Norman. (1977, December). "A Comparision Study of Moral Development in Jewish Religious School Se Hing," *Dissertation Abstracts International*. 38(6) : 3396 – A.
- O Bryant, S.L. and Brophy, Jere E. (1976). "Sex Difference in Altruistic Behavior," *Development Psychology*. 12(6) : 554.
- Premanath, L. (1991). "A Comparison of Volunteer Leaders in 4-H With Voluntee Leadslin Related Urban Individual in Society," *A Textbook of Social Psychology* . New York : Mc Graw – Hill Book Company Inc.
- Reimers, Vellegas E. (1989, March). " Judyment of Responsibility : Their Relationship with Self and Moral Reasoning in Venezuelan Adolescents," *Dissertation Abstracts International*. 49(9) : 2597 – A.
- ✓ Shukla, P. (1993, January). "Achievement Motivation as a Function of Age , Educational Status and Cognitive Style of Managers in Industrial Organization," *Psycho – Lingua* . p. 23.

- Steers, M. (1975, June). "Effect of Need for Achievement on the Job Performance Job Attitude Relationship," *Journal of Applied Psychology*. p. 60.
- Steers, R.M. and Porter, L.M. (1983). *Motivation and Work Behavior*. New York : McGraw – Hill Book Co.
- Tietjen, M.A. (1986). "Prosocial Reasoning among Children and Adult in a Papua New Guinea Society," *Development Psychology*. 22(6) : 861- 868.
- Urbach, N.M.(1976, December). "Some Situational Effects on Moral Judgment Measures by a Multiple Choice Test," *Dissertation Abstracts International*. 37(6) : 3530– A.
- Veroff, S, C., Kulka, Depner R. and Douvan. (1980, November). "Comparison of American Motives : 1957," *Journal of Personality and Social Psychology*. 39 :1249 –1262.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ กับพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคติธรรม

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้ ต้องการทราบความคิดเห็น ความรู้สึก และการกระทำของนักเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคติธรรม, แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ ขอให้นักเรียนตอบคำถามที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด และกรุณาตอบคำถามให้ครบทุกข้อ คำตอบเหล่านี้ไม่มีถูกหรือผิดแต่จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์แปลผลข้อมูลทางสถิติเพื่อการศึกษาและนำเสนอในภาพรวม ผลการศึกษาจะนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมไทย โดยไม่เกิดผลเสียต่อผู้ตอบ-โรงเรียน เพราะข้อมูลจะถูกเก็บเป็นความลับ คำว่า “นักเรียน” ในแบบสอบถาม หมายถึง นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามนี้

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคติธรรม

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความในแต่ละข้อ แล้วเลือกข้อที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบที่เห็นว่าเหมาะสมที่สุดเพียงข้อเดียว

1. เพศ
 - ชาย
 - หญิง
2. ระดับการศึกษา
 - มัธยมศึกษาปีที่ 2
 - มัธยมศึกษาปีที่ 5
3. คะแนนเฉลี่ยหรือเกรดเฉลี่ยสะสม ตั้งแต่ปีการศึกษา 2544 - 2545
 - คะแนนเฉลี่ยสูงกว่า 2.75
 - คะแนนเฉลี่ย 2.25 – 2.75
 - คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.25

ตอนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคติธรรม

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของตนเองมากที่สุดเพียงข้อเดียว

ข้อ ที่	ข้อความ	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงปานกลาง	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
1	เมื่อมีเวลาว่างนักเรียนจะอ่านหนังสือเรียนเป็นประจำ					
2	นักเรียนปฏิบัติงานทันทีเมื่อเข้าใจคำสั่ง					
3	เมื่ออาจารย์ให้การบ้าน นักเรียนจะทำส่งทุกครั้ง					
4	เมื่อขาดเรียนนักเรียนจะติดตามบทเรียนอยู่เสมอ					
5	นักเรียนต้องการเรียนต่อแม้ต้องเหน็ดเหนื่อยเพิ่มขึ้น					
6	นักเรียนตั้งใจอ่านหนังสือเพื่อให้คะแนนดี					
7	เมื่อผลการเรียนลดลงนักเรียนจะอ่านหนังสือมากขึ้น					
8	นักเรียนชอบทำอะไรด้วยตนเองมากกว่าให้ผู้อื่นทำ					
9	เมื่อครูสั่งงาน นักเรียนจะรีบทำงานนั้นทันที					
10	นักเรียนจะทำงานโดยไม่ละทิ้งงานที่ว่างงานนั้นจะเสร็จ					
11	นักเรียนจะทบทวนความรู้ต่างๆ อยู่เสมอ					
12	นักเรียนช่วยงานบ้านโดยไม่ต้องให้พ่อแม่ขอร้อง					
13	ถ้ามีอาหาร นักเรียนจะแบ่งปันให้คนขอทาน					
14	นักเรียนช่วยเหลือคนแก่ คนพิการ หรือเด็กเสมอ					
15	ถ้าเพื่อนสงสัยในบทเรียน นักเรียนเต็มใจอธิบายให้ฟัง					
16	นักเรียนแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนด้วยความเต็มใจ					
17	ถ้าเพื่อนไม่เข้าใจการบ้านนักเรียนมักจะช่วยสอนให้					
18	นักเรียนช่วยผู้อื่นถือของเสมอเมื่อนั่งรถประจำทาง					
19	นักเรียนยินดีสละสิทธิ์บางอย่างเพื่อประโยชน์ส่วนรวม					
20	นักเรียนให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ต่อคนอื่นเสมอ					
21	นักเรียนพูดห้ามปรามเพื่อนเมื่อเห็นเพื่อนทำผิด					
22	นักเรียนให้เพื่อนยืมสิ่งของเมื่อเขาไม่มี					
23	นักเรียนช่วยทำงานกลุ่มตามที่ได้รับมอบหมาย					
24	นักเรียนออกความคิดเห็นและช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่ม					

ข้อ ที่	ข้อความ	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงปานกลาง	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
25	การทำกิจกรรมเป็นกลุ่มมักทำให้นักเรียนแตกแยกกับเพื่อนเสมอ					
26	นักเรียนให้ความร่วมมือกับเพื่อนเมื่อมีการทำกิจกรรมต่างๆ เสมอ					
27	เมื่อโรงเรียนจัดงานต่างๆนักเรียนอยู่ช่วยงานจนเสร็จทุกครั้ง					
28	นักเรียนให้ความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนอย่างเต็มที่					
29	นักเรียนชอบทำกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาโรงเรียน					
30	นักเรียนจะทำตามความคิดเห็นของตนเองโดยไม่ฟังผู้อื่น					
31	นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนเสมอ					
32	นักเรียนพยายามปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนเสมอ					
33	นักเรียนรู้สึกอึดอัดที่ต้องฟังความคิดเห็นของคนอื่น					
34	เมื่อกรรมการคุมสอบเปลอนนักเรียนจะหยิบตำราขึ้นมาดู					
35	ถ้านักเรียนทำการบ้านไม่ได้ นักเรียนจะลอกเพื่อนส่งครู					
36	เมื่อเก็บของที่ผู้อื่นทำตกได้ นักเรียนจะนำไปส่งครู					
37	นักเรียนไม่เคยนำเงินของกลุ่มไปใช้ส่วนตัว					
38	นักเรียนแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน					
39	เมื่อนัดเพื่อนไว้นักเรียนไม่เคยผิดนัดเลย					
40	ในการสอบนักเรียนไม่เคยแอบดูคำตอบของเพื่อน					
41	นักเรียนมักกล่าวโทษผู้อื่นเพื่อให้ตนเองพ้นความผิด					
42	เมื่อหยิบของของเพื่อนติดมือมานักเรียนจะรีบนำไปคืน					
43	นักเรียนจะพูดปดเพื่อไม่ให้ตนเองเดือดร้อน					
44	เมื่อเห็นสิ่งของของผู้อื่นตกนักเรียนจะเอามาเป็นของตน					
45	นักเรียนจะขโมยเงินของพ่อแม่ ถ้าขอแล้วพ่อแม่ไม่ให้					
46	นักเรียนมักนำของของโรงเรียนมาเก็บไว้เป็นของตน					
47	นักเรียนทำความเคารพครู-อาจารย์เสมอ					

ข้อ ที่	ข้อความ	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงปานกลาง	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
48	นักเรียนให้ความเคารพครูทุกคน แม้ครูจะไม่ได้สอนนักเรียน					
49	นักเรียนคิดถึงความรู้สึกของผู้อื่นก่อนพูดเสมอ					
50	นักเรียนพูดจาไพเราะกับทุกคนไม่ว่าเป็นใคร					
51	นักเรียนไม่คุยเสียงดังเมื่ออยู่ในห้องเรียน					
52	นักเรียนแสดงท่าทางออกมา โดยไม่สนใจความรู้สึกของผู้อื่น					
53	เมื่อเข้าห้องสมุดนักเรียนจะไม่ส่งเสียงรบกวนผู้อื่น					
54	นักเรียนทำความเคารพญาติผู้ใหญ่ โดยไม่ต้องมีใครบอก					
55	นักเรียนปฏิบัติตามคำสอนของผู้ใหญ่ทั้งต่อหน้าและลับหลัง					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของตนเองมากที่สุดเพียงข้อเดียว

ข้อ ที่	ข้อความ	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงปานกลาง	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
1	นักเรียนปรารถนาอย่างยิ่งที่จะทำงานยากๆ ให้สำเร็จ					
2	นักเรียนไม่อยากเอาอย่างเพื่อนที่มูมานะทำงานยากๆ					
3	เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานใด นักเรียนจะหาอย่างเต็มความสามารถเสมอ					
4	นักเรียนรู้สึกสนุกกับบทเรียนยากๆ					
5	เมื่อมีผู้อื่นเรียนหรือทำงานได้ดีกว่า นักเรียนมักจะไม่คิดอะไร					
6	นักเรียนพยายามสอบให้ได้อันดับดีขึ้นทุกครั้ง					
7	ถ้ามีโอกาสเลือกงานได้แล้ว นักเรียนจะเลือกงานชนิดที่ตนเองสามารถทำได้สำเร็จ					
8	นักเรียนทำงานอย่างหนัก เพราะต้องการให้งานสำเร็จมากกว่ากลัวความล้มเหลว					
9	นักเรียนไม่ปรารถนารางวัลหรือชื่อเสียงมากไปกว่าความสำเร็จของงาน					
10	นักเรียนฝากอนาคตของตนเองไว้กับความสำเร็จในการทำงานและการเรียน					
11	นักเรียนเห็นด้วยอย่างยิ่งกับคำกล่าวที่ว่า "เวลาเป็นเงินเป็นทอง"					
12	นักเรียนจะพอใจมาก เมื่อมีคนรู้จัก เนื่องจากความพยายามในการทำงานของตน					
13	ในการจับสลากเลือกงานทำนั้น นักเรียนมักภาวนาให้ได้งานง่ายๆ					
14	นักเรียนมีความภาคภูมิใจ เมื่อได้เลือกทำงานยากๆ					
15	นักเรียนชอบทำสิ่งต่างๆ ที่เป็นความคิดริเริ่มของตนเอง					

ข้อ ที่	ข้อความ	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงปานกลาง	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
16	แม้นักเรียนจะกลัวความล้มเหลว แต่เมื่อพบเข้าจริงๆ ก็อดทนได้เสมอ					
17	นักเรียนเชื่อว่าความอดทน เป็นสิ่งสำคัญมากที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในทุกๆ สิ่ง					
18	นักเรียนเห็นด้วยกับการต่อสู้เพื่อให้ได้รับความสำเร็จ					
19	การแก้ปัญหาด้วยตนเองนั้น นักเรียนถือว่าเป็นสิ่งมีค่ามากที่สุด					
20	ใครๆ มักชมว่านักเรียนเป็นผู้ขยันขันแข็งในการทำงาน					
21	เมื่อทำงานง่ายๆ เสร็จแล้ว นักเรียนอยากจะทำงานที่ยากๆ ขึ้นไปอีก					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของตนเองมากที่สุดเพียงข้อเดียว

ข้อ ที่	ข้อความ	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงปานกลาง	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
1	เมื่อทำงานร่วมกับหมู่คณะ นักเรียนรู้สึกมีความสุข					
2	นักเรียนต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ทุกครั้ง					
3	เมื่อมีผู้อื่นแสดงความเป็นห่วงนักเรียนๆ จะปลื้มใจมาก					
4	เมื่อเห็นการทะเลาะวิวาท นักเรียนไม่สบายใจเลย					
5	สิ่งที่นักเรียนวิตกมากคือความแตกแยกภายใน ครอบครัว					
6	คำพูดหรือการกระทำที่บั่นทอนมิตรภาพ นักเรียนจะ หลีกเลี่ยงอย่างที่สุด					
7	นักเรียนภูมิใจเสมอที่เป็นที่รักใคร่ชอบพของเพื่อนฝูง					
8	ความสุขอย่างหนึ่งของนักเรียนคือการได้อยู่ใน กลุ่มเพื่อน					
9	สิ่งที่นักเรียนเกลียดที่สุดคือการไม่จริงใจต่อกัน					
10	แม้ว่าเพื่อนจะตกทุกข์ได้ยาก นักเรียนก็ไม่ทอดทิ้งเขา					
11	นักเรียนพยายามอย่างยิ่ง ที่จะสร้างความสัมพันธ์กับ ผู้อื่น					
12	ว่างเมื่อไร นักเรียนต้องหาโอกาสเข้ากลุ่มทุกครั้ง					
13	นักเรียนชอบให้คำปรึกษากับเพื่อนฝูงที่มีปัญหาเกิดขึ้น					
14	นักเรียนพยายามหลีกเลี่ยงที่จะทำให้ผู้อื่นเสียหน้า					
15	คนอื่นมักพูดให้ได้ยินเสมอว่า นักเรียนเสมอต้นเสมอ ปลายกับเพื่อนฝูง					
16	เมื่อต้องติดต่อเกี่ยวข้องกับผู้อื่น นักเรียนจะคำนึงถึง มิตรไมตรีเป็นอันดับแรก					

ข้อ ที่	ข้อความ	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงปานกลาง	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
17	นักเรียนเห็นด้วยกับคำกล่าวที่ว่า “ ผูกไมตรีอย่ารู้ร้าง สร้างกุศลอย่ารู้โรย ”					
18	ครูมักลงความเห็นว่าคุณนักเรียนมีอารมณ์ร่าเริงอยู่เสมอ					
19	ปกติวิสัยในการทำงานหรือเล่นรวมกลุ่มของนักเรียนคือ การเอาใจเขามาใส่ใจเรา					
20	สิ่งที่ทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จอย่างหนึ่งคือ ความเป็นกันเอง					
21	นักเรียนพยายามอย่างยิ่งที่จะรักษาสัมพันธภาพกับ บุคคลอื่นไว้ให้นาน					
22	การยุ่งให้กลุ่มแตกแยกเป็นสิ่งที่นักเรียนไม่ชอบ					

ขอขอบคุณอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือ

ภาคผนวก ข
คำอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

ตาราง 11 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคติธรรม

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1	6.278 ^{**}	29	3.426 ^{**}
2	4.070 ^{**}	30	2.853 [*]
3	4.882 ^{**}	31	2.803 [*]
4	5.963 ^{**}	32	2.540 [*]
5	3.149 ^{**}	33	4.788 ^{**}
6	4.382 ^{**}	34	5.162 ^{**}
7	3.376 ^{**}	35	3.159 ^{**}
8	3.593 ^{**}	36	7.211 ^{**}
9	4.882 ^{**}	37	4.482 ^{**}
10	3.411 ^{**}	38	3.453 ^{**}
11	3.280 ^{**}	39	2.650 [*]
12	2.984 [*]	40	4.466 ^{**}
13	2.944 [*]	41	3.237 ^{**}
14	2.551 [*]	42	3.118 ^{**}
15	2.714 [*]	43	3.149 ^{**}
16	3.338 ^{**}	44	5.500 ^{**}
17	7.667 ^{**}	45	3.860 ^{**}
18	3.682 ^{**}	46	3.255 ^{**}
19	7.407 ^{**}	47	2.992 [*]
20	3.767 ^{**}	48	5.963 ^{**}
21	2.984 [*]	49	3.634 ^{**}
22	4.070 ^{**}	50	3.571 ^{**}
23	4.571 ^{**}	51	2.276 [*]
24	5.516 ^{**}	52	2.419 [*]
25	3.045 ^{**}	53	2.483 [*]
26	4.571 ^{**}	54	9.129 ^{**}
27	4.070 ^{**}	55	8.041 ^{**}
28	3.770 ^{**}		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 , ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 12 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์

แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์		แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์	
ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1	6.676 ^{**}	1	4.677 ^{**}
2	5.162 ^{**}	2	6.883 ^{**}
3	4.924 ^{**}	3	2.944 [*]
4	3.092 ^{**}	4	5.283 ^{**}
5	2.363 [*]	5	5.842 ^{**}
6	7.268 ^{**}	6	5.740 ^{**}
7	5.888 ^{**}	7	4.571 ^{**}
8	12.000 ^{**}	8	4.416 ^{**}
9	4.679 ^{**}	9	6.299 ^{**}
10	5.165 ^{**}	10	3.453 ^{**}
11	4.638 ^{**}	11	3.488 ^{**}
12	3.118 ^{**}	12	2.739 [*]
13	2.739 [*]	13	5.196 ^{**}
14	2.792 [*]	14	8.314 ^{**}
15	7.584 ^{**}	15	6.008 ^{**}
16	6.325 ^{**}	16	6.682 ^{**}
17	3.270 ^{**}	17	4.879 ^{**}
18	4.788 ^{**}	18	4.788 ^{**}
19	3.959 ^{**}	19	4.679 ^{**}
20	4.454 ^{**}	20	8.124 ^{**}
21	4.629 ^{**}	21	6.299 ^{**}
		22	3.282 ^{**}

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 , ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวนฤทัย ดาวเรือง
วันเดือนปีเกิด	13 กรกฎาคม 2519
สถานที่เกิด	อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	345 หมู่ 5 ตำบลดอนเจดีย์ อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัด สุพรรณบุรี 72170
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 4
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนหนองวัลย์เปரியงวิทยา อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2534	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1
พ.ศ. 2537	มัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1
พ.ศ. 2541	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (เคมีศึกษา) สถาบันราชภัฏ เพชรบุรี
พ.ศ. 2546	การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาพัฒนาการ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ